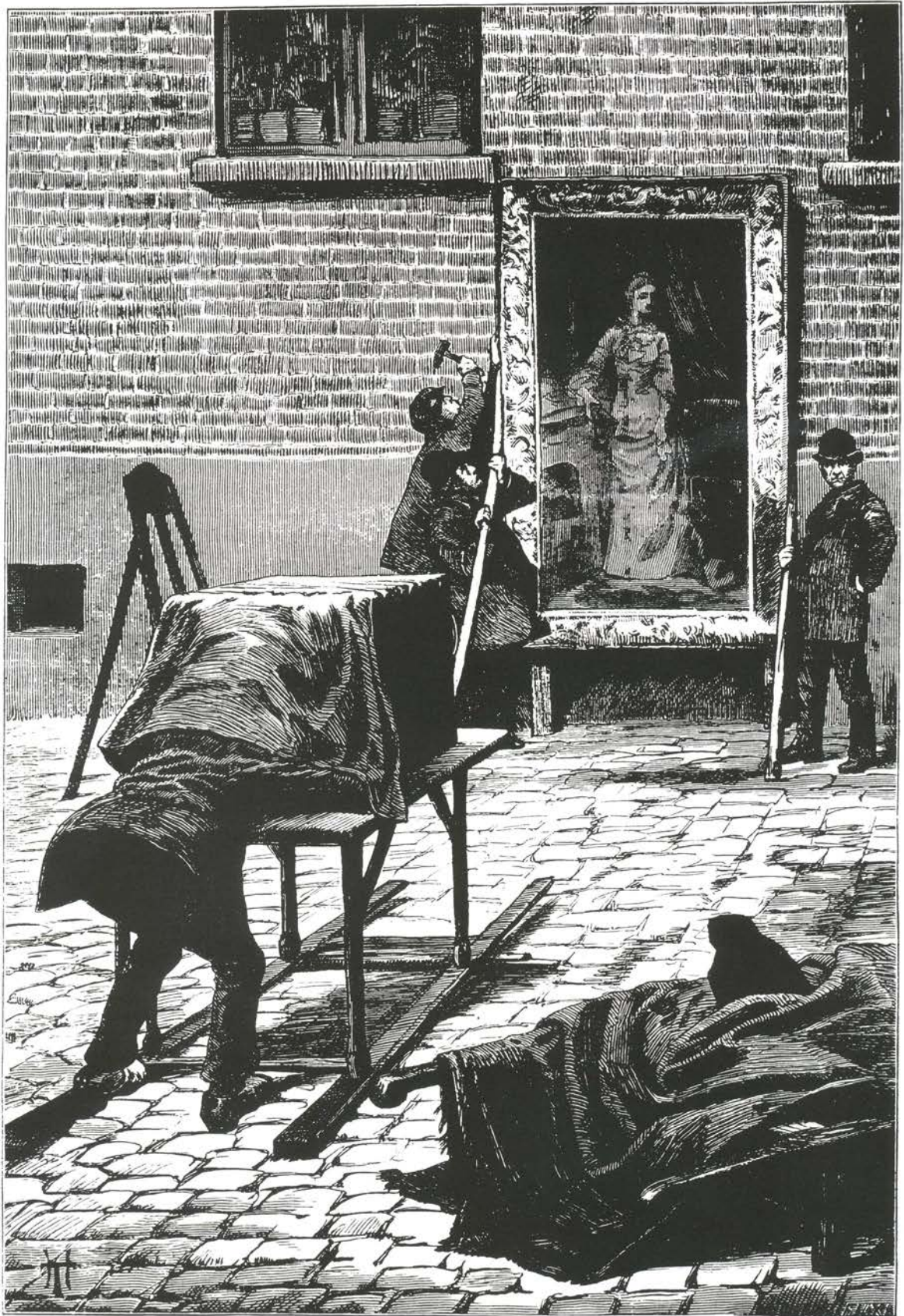

STORKAMERAER

Forside: Verdens største bælgekamera format 135x240 cm.

Indhold

2

En beretning om STORKAMERAER

Flemming Berendt

12

Historien om Linhof

Svend Frederiksen

32

'FOTOGALLERIET'

35

Et uventet svensk fund

Hasselblads SVEA kamera nr.26

Jens Mathiesen

39

Mads Alstrup – en daguerreotypist

Flemming Berendt

45

Nationalmuseets 'Nellerødkamera'

Jens Velle

48

'DREJ & SE - FILM'

Filmfotografen Ludvig Lippert

Marguerite Engberg

51

BILLEDGRUPPEN

54

'BOG- & UDSILLINGSOMTALE'

55

'SAMLERDILLEN'

56

'DIT & DAT'

Mødereferat og anvisningsorientering

62

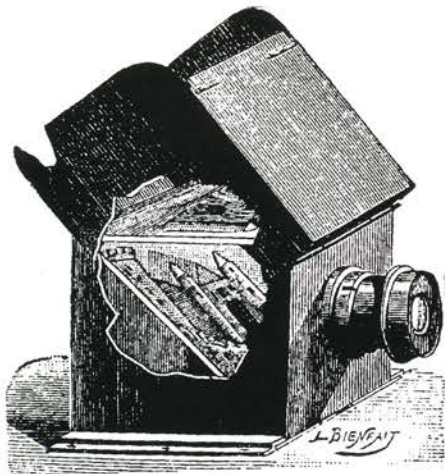
MØDERÆKKEN

Layout & redaktion: Flemming Berendt

En beretning om **STORKAMERAER**

Flemming Berendt

Joseph Niépce og Louis Daguerre's fotografiske apparater, som byggede på camera obscura-princippet så dagens lys i perioden 1824 til midt i 1840'erne. Disse trækameraer blev alle konstrueret til at optage billeder i en pladestørrelser på 16,5x21cm. Den lysfølsomme fotografiske plade (beg eller sølvbelagt) havde samme størrelse som det færdige billede, men allerede i juni 1840 var kunstmaler og fotograf Johan Isenring (1796-1860) i St. Gallen i stand til at fremstille daguerreotypi-portrætter 'næsten i legemsstørrelse'.

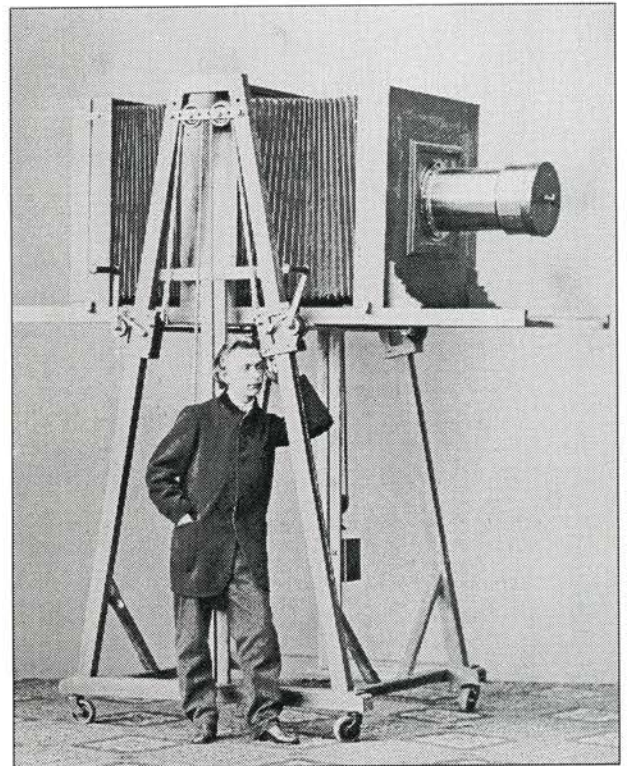
Camera obscura ses tydeligt på denne tegning.

I 1842 frembragte brødrene Louis- og André Breton i Paris et daguerreotypi på 1 meter i højden, men det egentlige gennembrud for storformat- og miniaturrekameraer skete i forbindelse med kolloidumprocessen's opfindelse i 1851 – hvor den lysfølsomme kolloidum kunne gydes direkte på en glasplade.

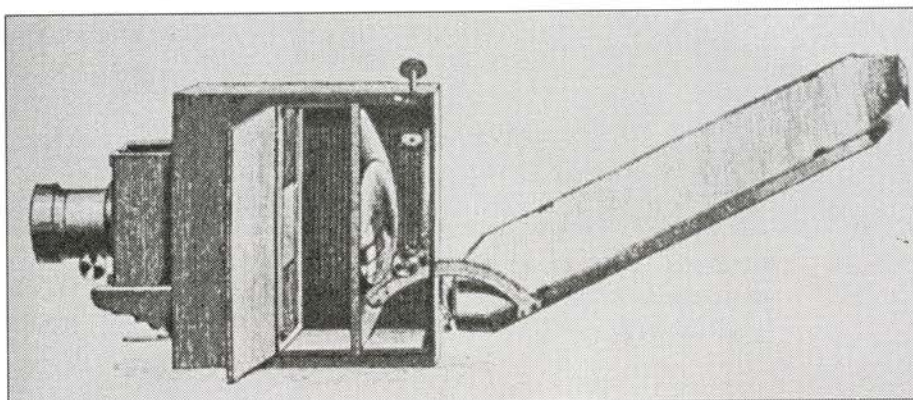
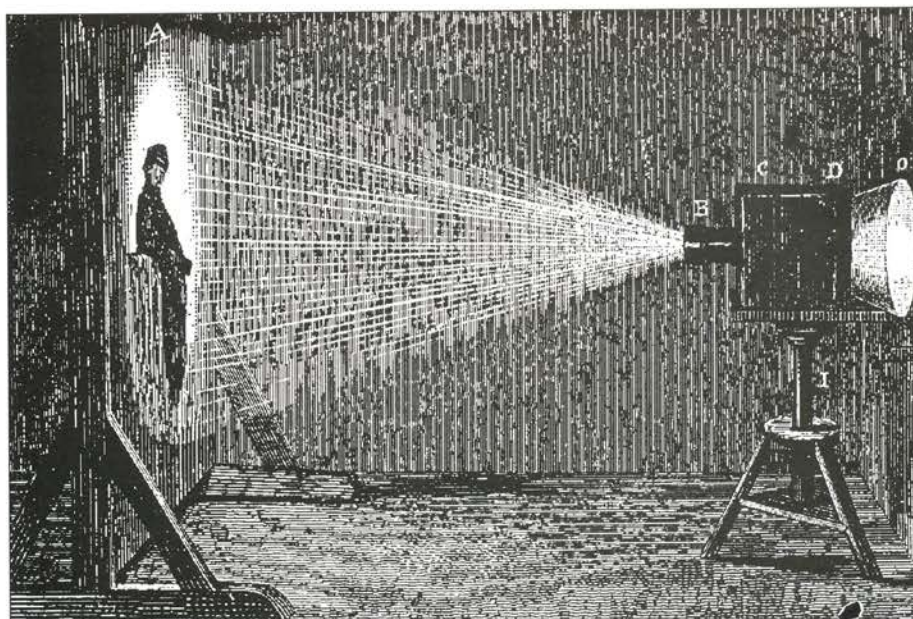
En af de første som fremstillede et stort kamera til affotografering af malerier og kunst var englænderen C. Thurston Thomson (1816-1868) i 1858. Kassetternes format var dog begrænset til 28x35 cm (helplade), men efterhånden som teknikken i de næste 15 år udvikledes blev der til særlige anledninger: kongelige bryllupper, jubilæer og store indvielser produceret fotografier i storformat.

I 1860'erne blev en skotsk amatør fotograf i Glaskov grebet af 'storhedsvanvid' – det lykkedes at konstruere et kamera så stort, at det måtte transporteres på hjul trukket af en hest. Glaspladerne målte 110x90 cm og vejede 20 kg. Tidens mindste kamera blev samtidig fremstillet i 1859 af englænderen T. Morris i Birmingham. Billederne målte 2x2 cm og anvendtes til bl.a. medaljoner.

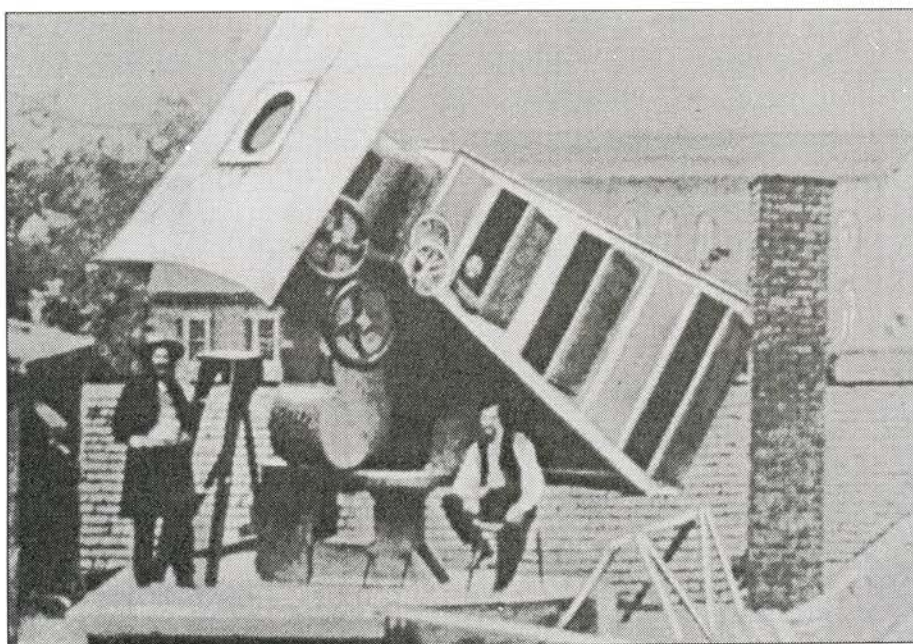
Det hidtil største fotografi blev fremstillet i USA. Det bestod af 2,5 millioner enkeltbilleder optaget fra en flyvemaskine i en højde af 4.200 meter. Prisen var 30 millioner dollars. Billedets skæbne er desværre ukendt.

Wienerfotografen Ludwig Angerer konstruerede i 1866 sit eget storkamera.

David A. Woodward's solar-kamera fra 1857. Solspejlet er sammenklappeligt.

Hovedårsagen til at fremstille de store kameraer var, at man ikke havde mulighed for at fremstille forstørrelser før i 1857, hvor amerikaneren J.J. Woodward konstruerede et apparat som fik navnet 'solarkamera' en betegnelse som dækkede over et forstørrelsesapparat, hvor solen var lyskilden, men

da udkopieringspapiret havde en ringe lysfølsomhed krævede det flere timers konstant solskin. Et vendbart sølvspejl (heliostat) kastede solstrålerne mod en kondensatorlinse 1 meter i diameter og 2 m brændvidde, senere anvendte man 3 tolinsede kondensatorer.

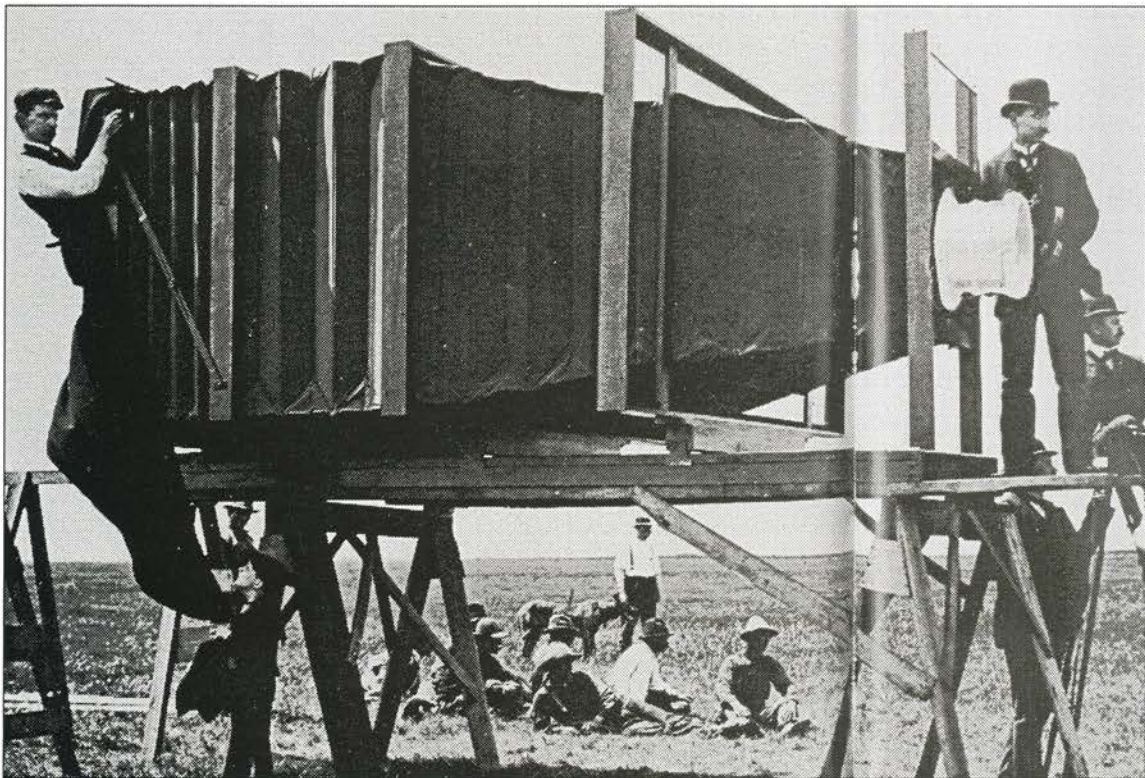

Det enorme kamera er ved at blive kørt i stilling til den første prøveoptagelse. Bælgen var indvendig beklædt med sort gummilærred og sort kanvas for at gøre den 100 % lystæt.

Den tekniske udvikling i lande som England, Tyskland og Frankrig skabte stadig større behov for store fotografier, ikke mindst til teknisk brug indenfor ingeniørkunst. I Amerika var udviklingen den samme, hvilket illustreres tydeligt i følgende lille historie: Hvad gør man når direktøren for jernbaneselskabet i Chicago Alton Railroad Compagny Mister Charlton ønsker et fotografi af selskabets nyeste luksuswagon 'Pullman', vel og mærke 1:1 - lige så fejlfri som Wagonen selv ?

Intet problem: ordren gives til fotografen George R. Lawrence som imidlertid forklarede, at man var nød til at fotografere togvognen i flere sektioner.

Mister Carlton ønskede imidlertid under ingen omstændigheder at gå på kompromis: fotografiet skulle optages 1:1. Ingen sammenføjninger, ingen limninger! Den barske direktør henviste til atelierets forretningsmotto 'Det uopnåelige fotografi er vor specialitet'. George R. Lawrence accepterede ordren, og syv måneder senere i 1899 havde hans samarbejdspartner konstruktøren J.A.

Et andet billede af klargøringen viser det påsatte sorte klæde som målte næsten 5 kvadratmeter!

Anderson færdigbygget verdens største fotografiske bælgekamera, som bliver døbt MAMUT.

Kameraets længde var 6 meter og vejede 480 kg – med pladekassette 635 kg. Zeiss objektivet¹ brændvidde gik fra 1,67 til 3 meter! Kassetten målte 1,37x2,44 m. Samlet pris 5.000 dollars!

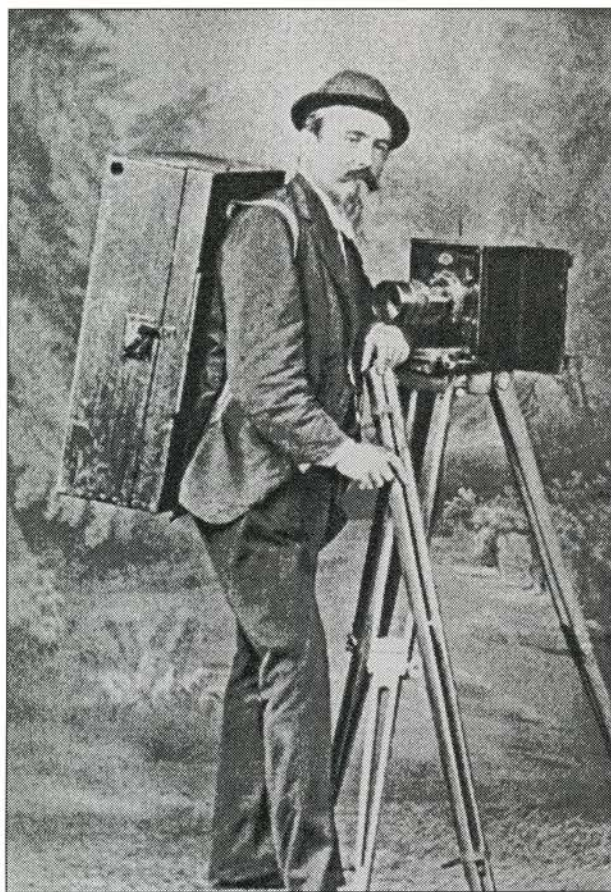
Vægt og størrelse indebar at Alton Railroad Compagny måtte fremstille en speciel jernbanevogn som blev betjent af 15 personer. Der anvendtes ca. 40 liter kemikalier til hver optagelse. De store optagelser lykkedes og tre kontaktaftryk blev udstillet i United States Government Building i Paris. Den franske konsul i New York blev sendt til Chicago for med sine egne øjne at få bekræftet at amerikanerne virkelig havde bygget et så stort kamera. De enorme fotografier blev vist på verdensudstillingen i Paris, og tildelt 'Grand Prize of the World for Photographic Excellence'. Mamutten havde udført sin opgave, og som sine præhistoriske forfædre blev den et offer for sin egen størrelse.

¹ Leveret af Bausch & Lomb Optical Co. i Rochester.

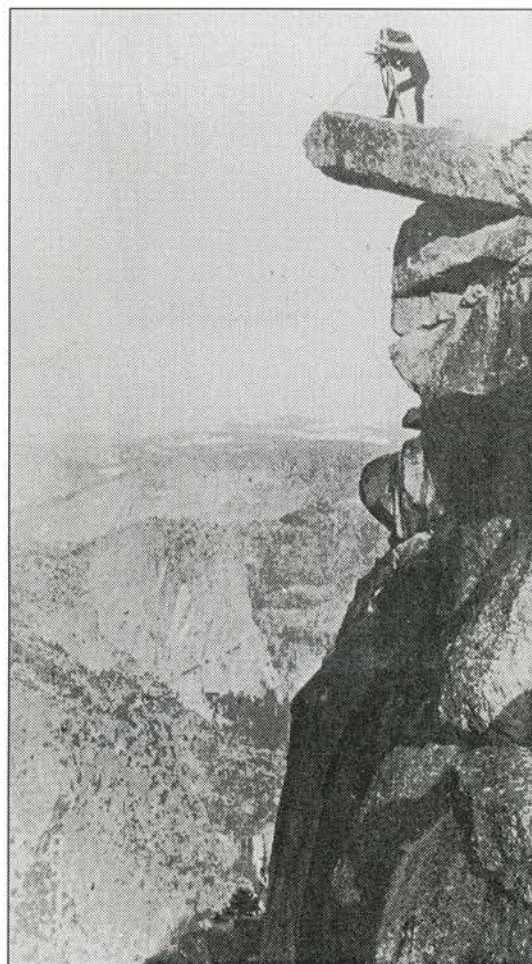
Storformatkameraet's æra udspillede i årene mellem ca.1855 frem til slutningen af 1880'erne. I første omgang var det opdagelsesrejsende, forskere og videnskabsmænd som drog ud mod de fire verdenshjørner for at fastholde jordens og naturens under. Et billedhungrende publikum stod klar til at modtage de oplevelser, som ellers kun var forundt de få.

I 1860 skrev forfatteren Claudet: *Uden at udsætte os for den samme risiko, de samme savn og anstrengelser som de dristige og foretagsomme kunstnere som til vor glæde og nytte har rejst over land og hav, krydset elve og dale, besteg fjelde og klipper med deres besværlige og tunge udstyr. Ægypten, Grækenland, Palæstina – fjerne egne som Mexico, Nord Amerika og sågar det sorte Afrika – alt skulle beskrives i billeder, både til gavn for videnskaben, som for det almindelige publikum.*

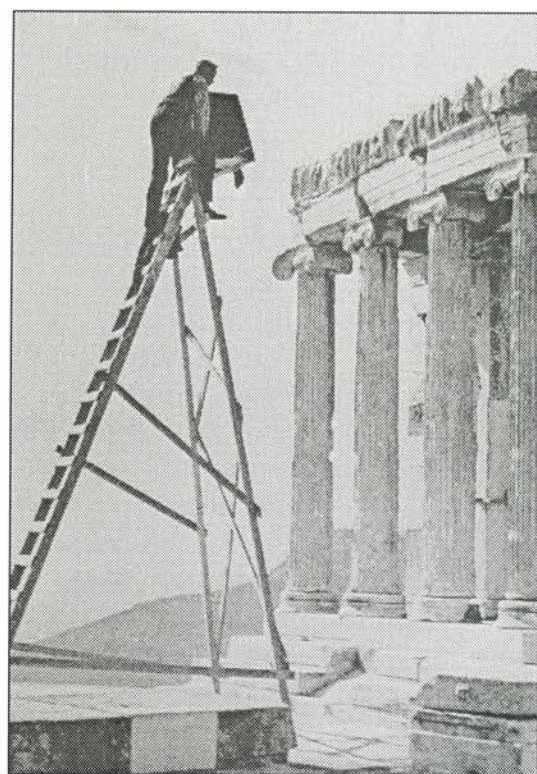
Den næste naturlige udvikling gik i retning af storformatets brug i kommercielt øjemed. Det stadig voksende antal erhvervsfotografer skabte et behov for mindre, lettere og mere brugervenlige apparater, men stadig i det vi her kalder storformat.

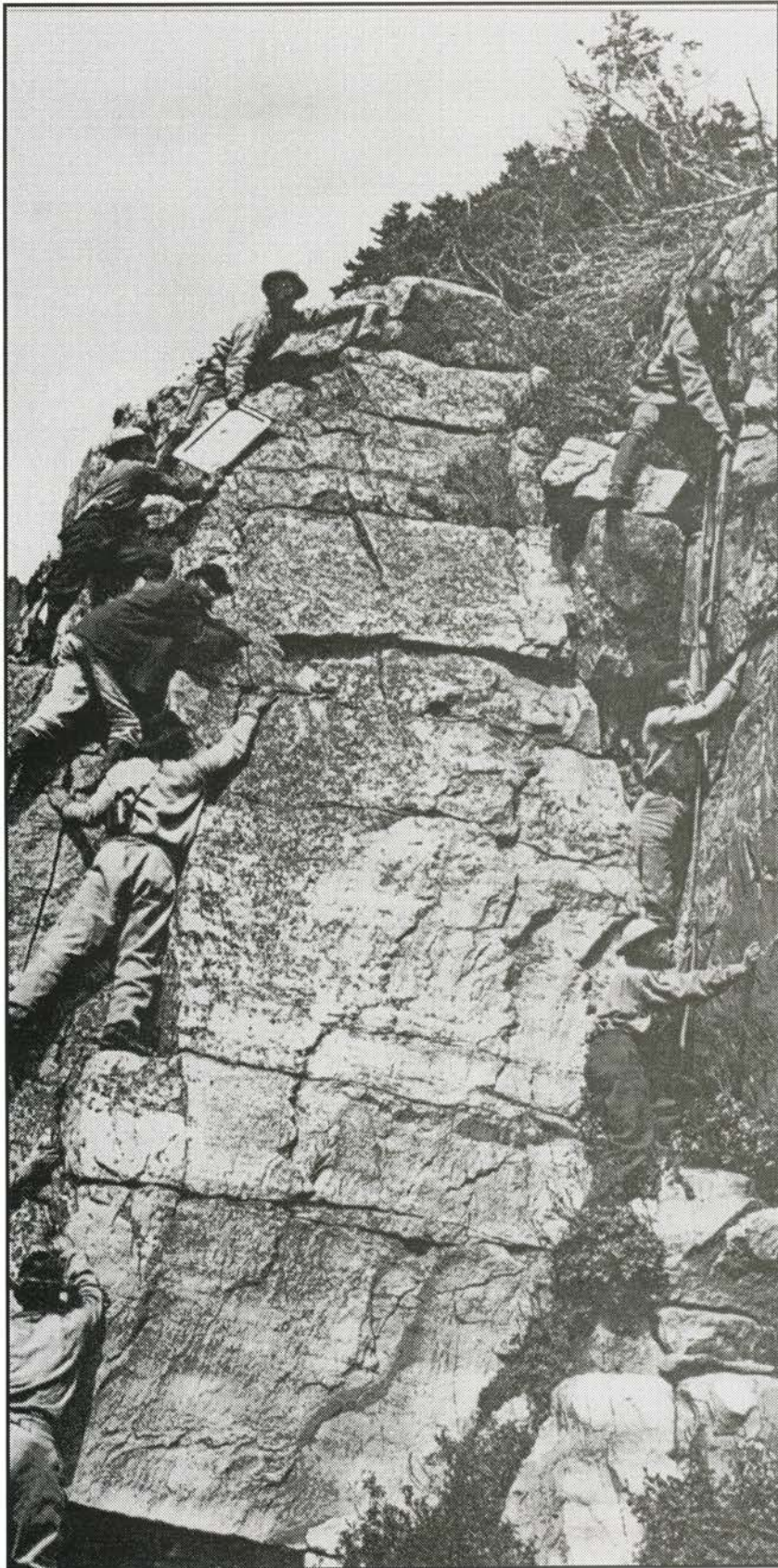
40-50 kg. Glasplader var almindelig bagage for en fotograf.

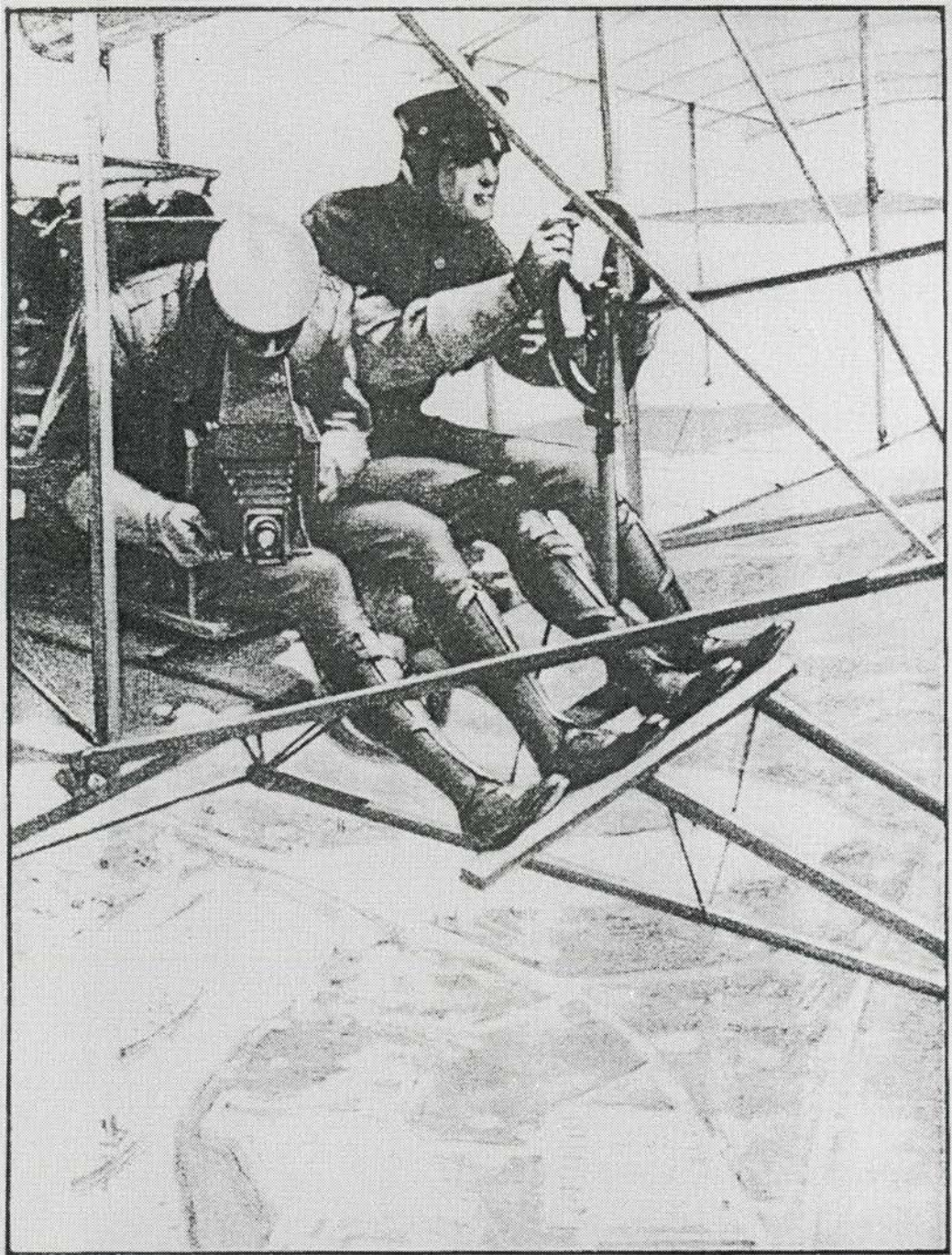
William Jackson har vovet sig helt ud – for at få det rigtige billede fra Glacier Point i Californien.

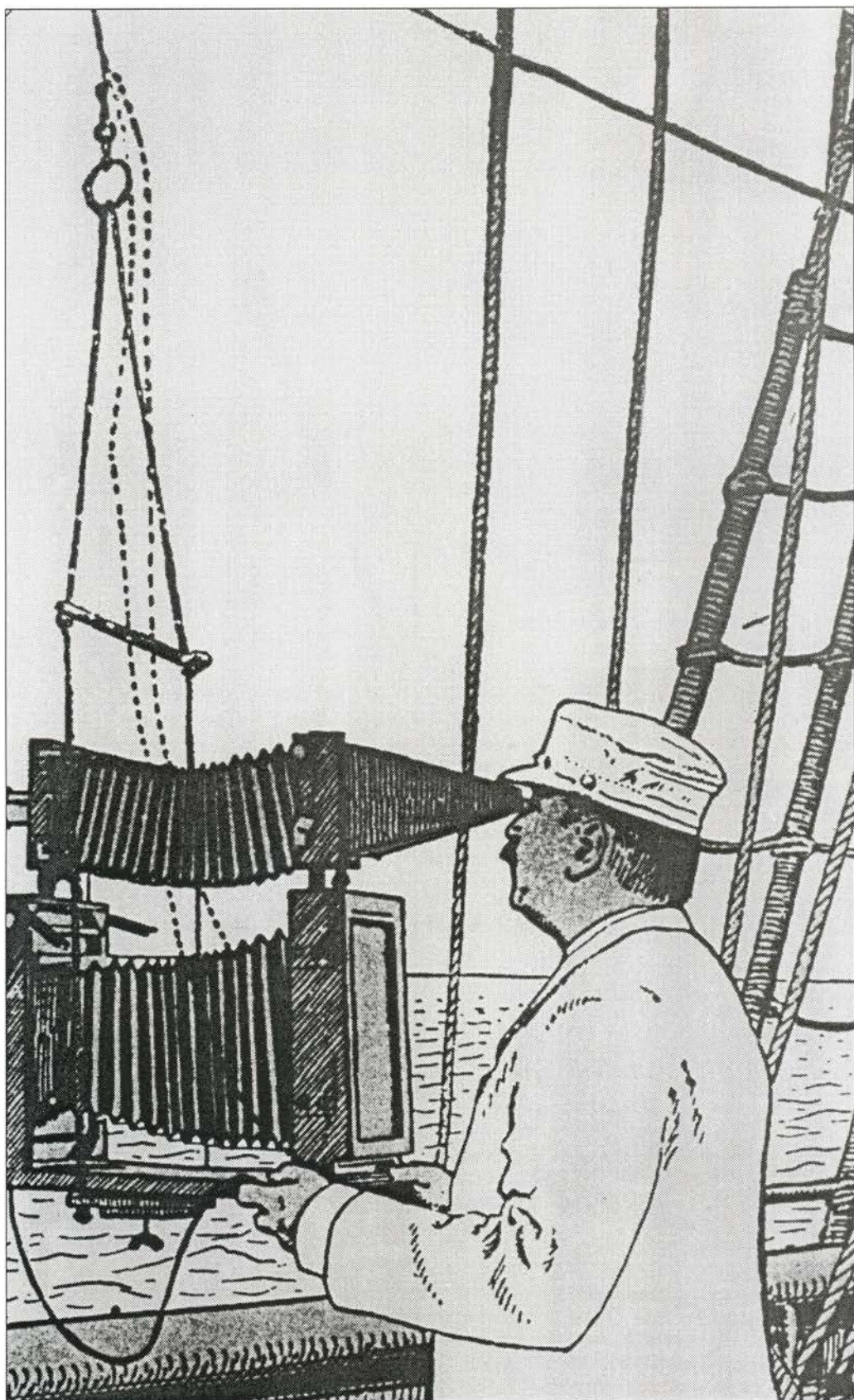
Den schweiziske fotograf Fred. Boissonnas havde både nerver og ro til at optage billeder af Akropolis fra sit høje stæde i 1913.

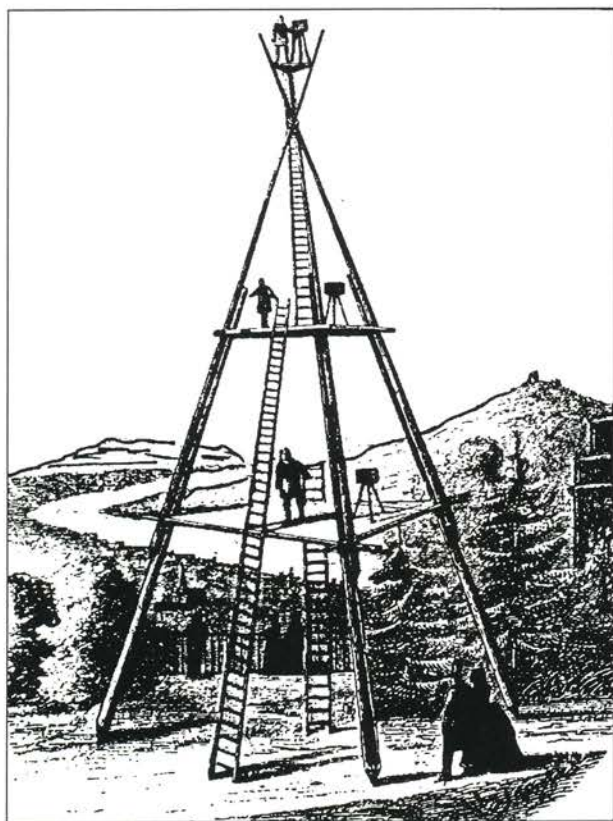
Fotograf Andrew J. Russell's forsøg på at redde sine pladeoptagelser ned fra de store højder. 1869.

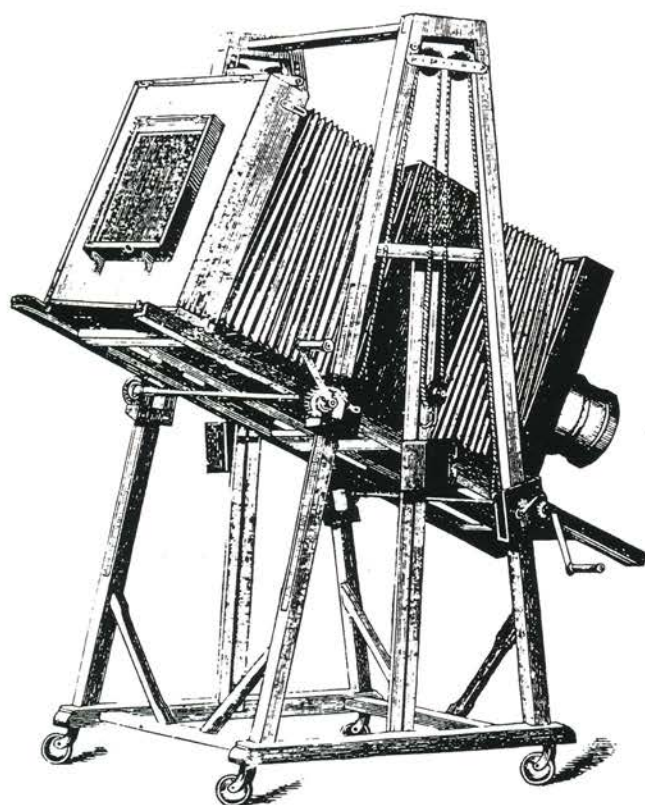
GRAFLEX

Storformat-kameraet Atlanta i brug på et skib.

Man må formode at Fabrikstilsynet har overset de idérige fotografers konstruktioner.

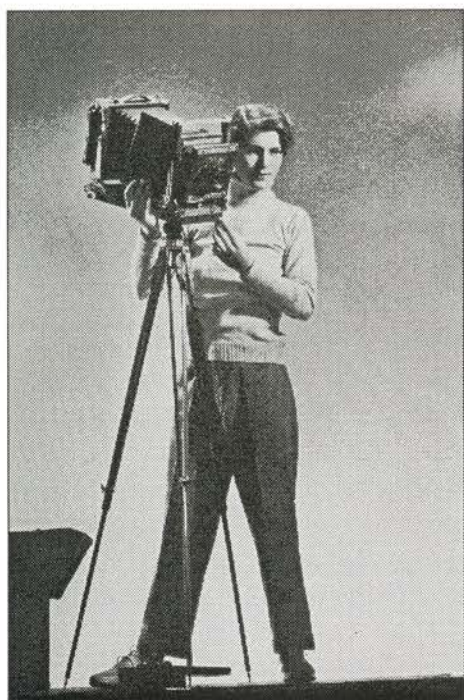
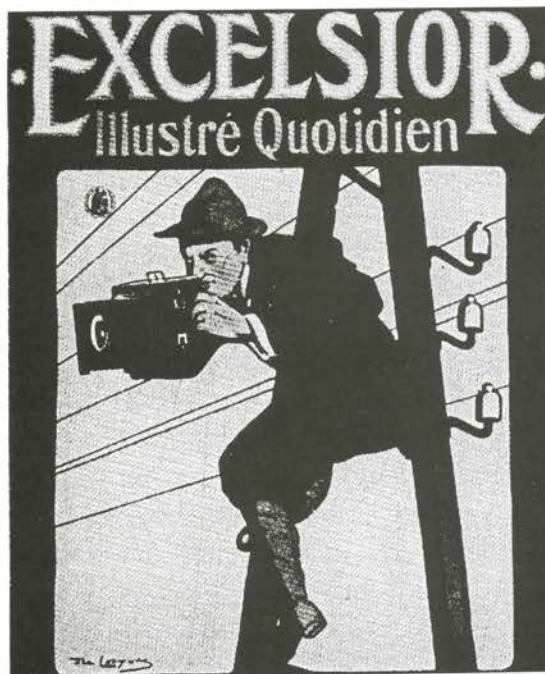
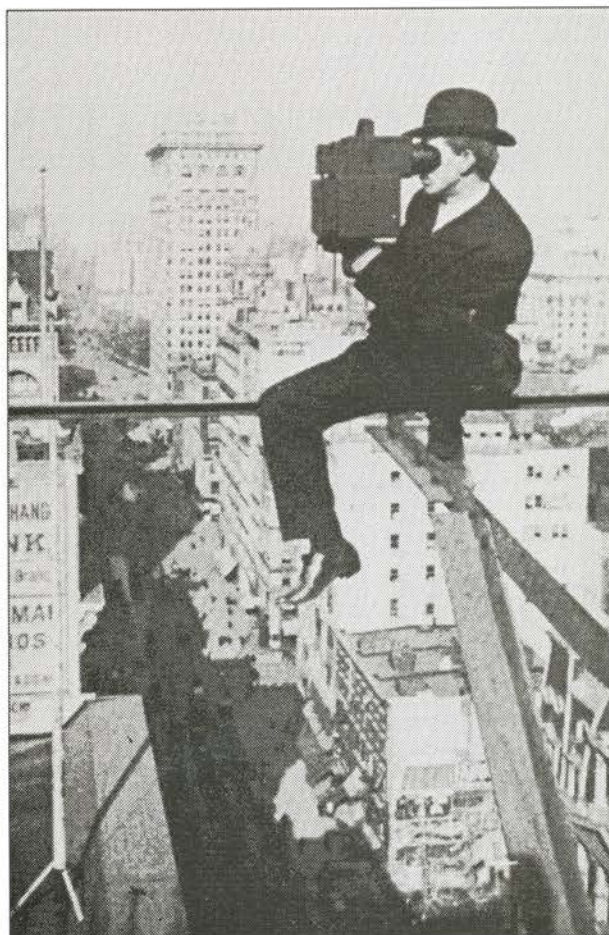
Med et sådant kamera fremstilledes billeder i legemstørrelse af tidens kendte personer.

Den franske karikaturtegner 'cham' gør grin med modefotografen André Disdère kæmpeportræt på en udstilling i 1861.

Den amerikanske fotograf Margaret Bourke-White har povet sig op i Chrysler bygningen i New York. 1934.

Margaret Bourke-White var tilhænger af storformat. Ca. 1933.

I 1910 blev det første 'handy' storformatkamera Linhof produceret i Tyskland og markedsført med stor succes. Det blev hurtigt efterfulgt af apparater som Speed Graphic og Contessa Selecta. Fabrikker som Voigtländer, Zeiss Ikon, Ica, Goerz og Ernemann fremstillede mange forskellige storformatkameraer til specielle formål.

Linhof Technika – et storformatkamera, er historien om en succes af usædvanlige dimensioner, både teknisk og forretningsmæssigt – det blev førende og er stadig aktivt på markedet. ●

HISTORIEN OM LINHOF

Svend Frederiksen

Valentin Linhof (1854-1929)

Valentin Linhof med de første 6 medarbejdere.

Næsten alle produkter inden for fotoindustrien indeholder en masse kompromiser. Faktorer som størrelse, vægt, omkostninger og markedsbehov gør det nødvendigt at træffe nogle valg for at opnå en passende balance mellem forskellige hensyn, som strider mod hinanden: Hvis en kamerafabrikant f.eks. har mulighed for at markedsføre et objektiv med mange linser og fremragende korrektion, tvinges han altid til at se på omkostningerne ved at tilføje den sidste linse, sammenholdt med den forbedring, han opnår. Vil han gøre kamerahuset meget robust for at sikre præcise mål, går det nemt ud over både vægt og omkostninger.

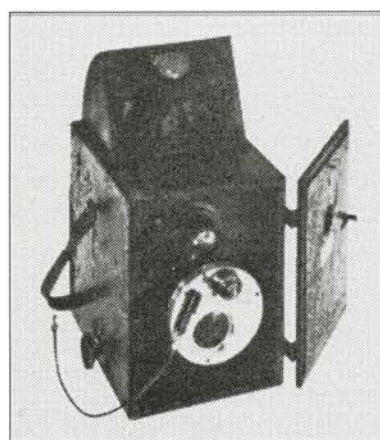
Der er dog undtagelser: Hos Linhof har man aldrig brudt sig om kompromisser! Når der er brug for topkvalitet til professionelt brug, må hensynet til størrelse, vægt og pris vige, og Linhofs kameraer er netop store, tunge og kostbare. Til gengæld har kvalitet, ydeevne og holdbarhed været indiskutabel gennem generationer.

Historien begynder i 1887 i München. Dette år grundlægger Valentin Linhof sit eget firma efter i en årrække at have haft ansættelse i et dengang velkendt astro- optisk firma, Dr. Hugo Schröder. Læretiden som instrumentmager havde han gennemført i firmaet Böhm & Wiedemann. Han starter en produktion af bl.a. centrallukkere, som leveres til store kendte objektiv- og kameraproducenter som Steinheil, Goerz, Kodak og Zeiss.

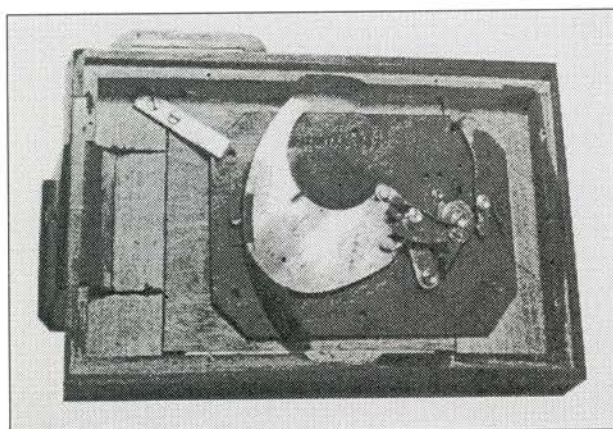
I 1898 begynder han at producere kameraer selv. De fleste kameraer på den tid er af træ. De er enten i den gode gamle stil med mahogni og messing. Men som regel er også sorte kameraer på den tid beklædte trækasser. Men Linhofs kamera er helt i metal. Han er i det hele taget med til at præge udviklingen. Det er fra starten veludstyrede kvalitetskameraer, virksomheden fremstiller. F.eks. er objektiv standarden på en model fra 1910 justerbar både i højden og til siden ved hjælp af tandstænger, og mange af hans opfindelser har bestået lige til vore dage. Det er Linhofs udtalte mål aldrig at gå på akkord med kvalitet og godt håndværk.

I slutningen af 1880'erne fremstillede Linhof centrallukkere til de førende kameraproducenter: C.A. Steinheil, Goerz, Zeiss og Kodak. Som den første fik Valentin Linhof i 1892 patent på en lukker som kunne indbygges i et objektiv. Lukkertiderne gik fra 1 til 1200 sekund. En lamellukker til stereoskopkameraer var også med på programmet, men i 1911 stoppede man helt produktionen af lukkere.

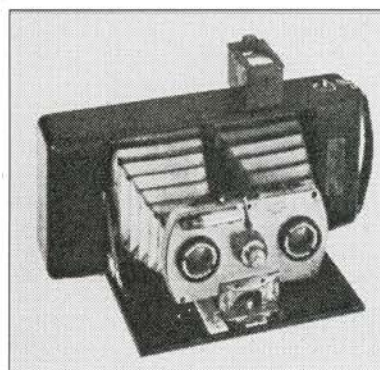

Et Ross-kamera fra 1895 med Linhof - centrallukker.

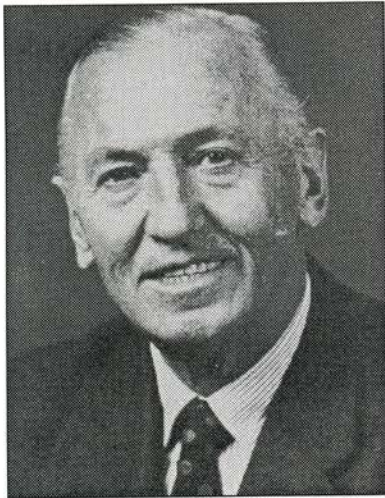

Valentin Linhof's berømte 'Sektorenverschluss'. 1892.

Kodak-kamera med den hurtige 1/200 sek. Linhof-lukker.

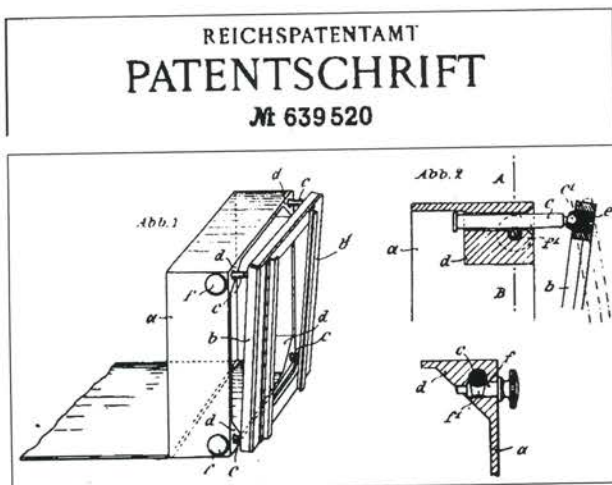
Det er ikke nogen stor virksomhed, Valentin Linhof efterlader sig ved sin død i 1929, men han har skabt et grundlag, som er bæredygtigt for en virksomhed i verdensklasse, hvis den rette mand kommer til og forstår at føre Linhofs idéer videre.

Nicolaus Karpf.

Nikolaus Karpf

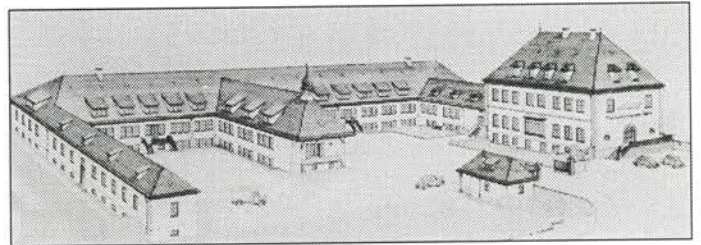
Han dukker op i 1933. Nikolaus Karpf er hans navn. Han er kun 21 år gammel ved ansættelsen hos Linhof, men overtager hurtigt ansvaret for den lille virksomhed, hvor han fortsætter udviklingen af Linhof kameraet. To ting får afgørende betydning for virksomheder i disse år: For det første får man patent på en epokegørende ny bagramme i Linhof kameraet. Rammen var allerede indrettet til at kunne vippe bagover; men nu kan kassetten svinges rundt. Især på tunge atelier kameraer er det et kæmpe fremskridt, at man ikke mere behøver at flytte på selve kameraet, når der skal skiftes mellem bredt og højt format.

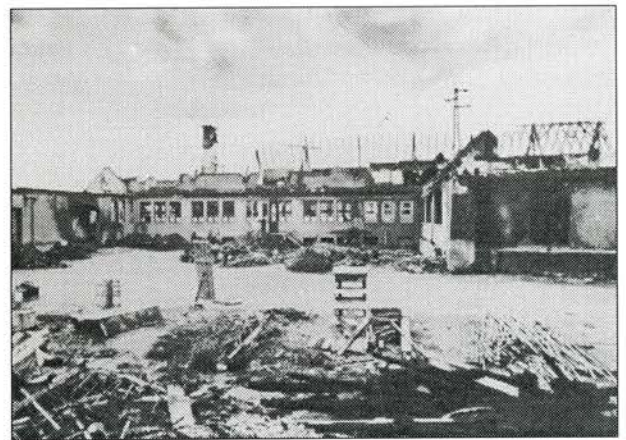
Patentskrift fra 26. november 1936.

Det bringer firmaet frem i forreste position. For det andet beslutter man sig til at satse alle kræfter på storformaterne. Det sker samtidig med, at andre fabrikker slås om markedet for det nye format; kinofilm i dagslys kassette. På få år sætter Nikolaus Karpf en udvikling i gang, som på et senere tidspunkt skal gøre virksomheden til en moderne koncern med over 800 ansatte. Udover kameraer fremstilles også stativer, helt i metal. Salget går forrygende inden for alle virksomhedens områder. For at opfylde pladsbehovet lejes flere og flere lokaler rundt omkring i München. Det er til sidst for upraktisk. I maj 1941 påbegyndes derfor bygningen af en ny fabrik på adressen Rupert Mayer Strasse 45 i München, og allerede året efter flytter man ind og opnår at få samlet hele virksomheden. Så længe det varer!

Tyskland er i krig, og to luftangreb ødelægger kort tid efter 60% af de nye bygninger.

Linhof-fabrikken ca. 1948.

I 1944 blev 60 % af fabrikken ødelagt ved bombeangreb.

En stor eksport var det nødvendige grundlag for en overlevelse.

Genopbygning

Efter krigen startede man forfra. Fabrikken skulle genopbygges, og en koncern blev opbygget af en række selvstændige virksomheder: Et byggefirma, som sørgede for medarbejderboliger. Et forlag, som tog sig af udgivelsen af Linhofs publikationer. Et handelsfirma, som stod for import, eksport og distribution. Så var der selvfølgelig selve fabrikken, samt flere andre virksomheder. Det er karakteristisk for de tyske virksomheder, at de benyttede lejligheden til omstrukturering nu, hvor de alligevel måtte starte fra bunden. Det tog selvsagt sin tid at reetablere virksomheden, men fra 1949 kommer der rigtig gang i produktionen, og nu går det stærkt: I løbet af få år er produktionen tidoblet i forhold til den, fabrikken præsterede under krigen.

I 1953 eksporterer man til 93 lande, og det bliver igen nødvendigt med udvidelser. Fabrikationen af fotostativer flytter til egne lokaler på en ny adresse, og der bygges til på Rupert Mayer Strasse.

Fra 1936 og frem til sin død i 1980 er Nikolaus Karpf administrerende direktør og står i spidsen for en ledelse, som meget bevidst satser på en stærk afdeling for forskning og udvikling for at kunne fastholde koncernens position. Nikolaus Karpf kommer selv gennem årene med mange af idéerne til nyskabelser.

Han er en fremragende kamerakonstruktør ligesom firmaets stifter Valentin Linhof. Desuden er han en dygtig koncernchef, som målbevidst udvikler virksomheden til en både kendt og velrenommeret producent og leverandør af fotoudstyr til professionelt brug. Da han dør i september 1980 overtager enken, Hildrun Karpf ledelsen. Hun er indehaver af aktiemajoriteten i den familieejede koncern. I næsten 20 år fører hun Linhof videre,

Hildrun Karpf-Kerkmann.

men som det er set i mange andre virksomheder, volder netop familieejerskabet problemer, da der igen skal findes en ny ledelse, og det ender med, at fabrikken lukkes og samtlige medarbejdere afskediges.

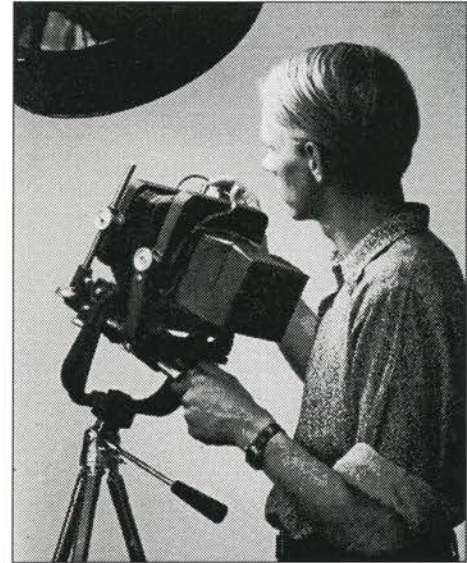

Nyt Linhof selskab

En elektroingeniør Bauernschmied købte siden alle rettigheder og stiftede et nyt selskab. Det var ikke nogen let sag, for af hele staben var kun 6 tilbage. Dermed var de fleste af medarbejdernes personlige erfaringer fra mange års produktion af kvalitetskameraer gået tabt for det nye Linhof firma. I Danmark var det i mange år firmaerne Noco og Ole Bruun Technical, der stod for forhandlingen af produkterne i Danmark. Fra oktober 2002 blev forhandlingen videreført af Fotografica.

Modellen er en videreudvikling af Technika Press fra 1956, som brugte formatet 6,5x9 cm. Endelig er der panorama formaterne 6x12 cm og 56x170 mm, samt en række specielle formater til serien af Technika Medizin modeller

Fotograf Poul Pedersen, Århus, klargør sin Linhof.

Produkter og formater

Som allerede nævnt satsede firmaet på de store formater. USA er det vigtigste marked for Linhof, og efter at man har taget den afgørende beslutning om formaterne, får man medvind fra en uventet kant: De amerikanske pressefotografer holder sig på den tid til formatet 4x5 tommer og får hurtigt øjnene op for Linhof kameraets fortræffeligheder. Som forventet sætter også reklamebranchen pris på Linhofs produkter.

Fire formater præger produktionen (tager man forskellene mellem formaterne i henholdsvis cm og tommer i betragtning, er der egentlig syv):

6x9 cm

9x12 cm/ 4x5 tommer

13x18 cm/ 5x7 tommer

18x24 cm/ 8x10 tommer

Sidst i 1950'erne hvor bl.a. Franke & Heidecke's Rolleiflex 6x6 kameraerne bliver populære, begynder konkurrencen fra mellemformaterne at blive mærkbar. Linhof introducerer derfor det såkaldte Linhof Ideal format, som måler 56x72 mm på rullefilm. En række modeller til dette format med fast kamerahus og snekkefokusering sendes på markedet begyndende med Press 70 i 1963.

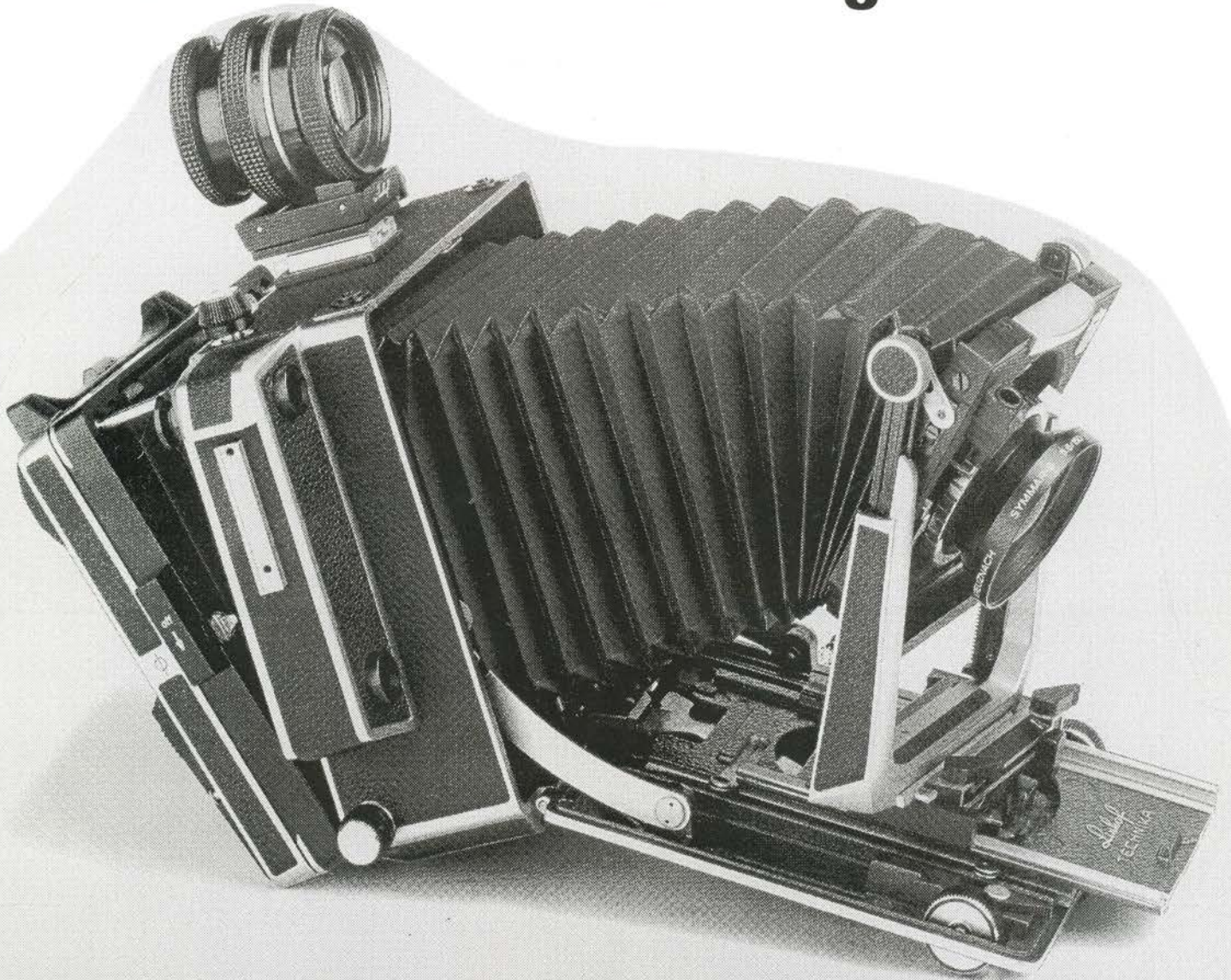
Technika

Det første Linhof kamera var et klapkamera til optagelser i storformat på glasplader. Det var opbygget som de fleste samtidige kameraer i denne kategori:

Et bælgkamera med en klap, som blev udnyttet til at bære og støtte udtrækket ("laufbodenkamera"). Frontpladen, som bar lukker og objektiv, kunne forskydes både i højden og til siderne. Det var almindeligt på den tid, selv på amatørkameraer. Formålet var at give fotografen kontrol med perspektivet under optagelsen. På en matskive kunne han se virkningen af sine anstrengelser med at indstille kameraet. Men der var endnu flere indstillingsmuligheder på Linhof kameraet, og der blev gennem årene stadig tilføjet nye. Man indførte f.eks. en mulighed for at vippe klappen nedad, og på nogle modeller kunne man skyde kassetterne ind enten fra oven eller fra siden, men det var alligevel først da man i 1934 fik tilkendt tysk patent No. 639520, at Linhof for alvor kom til at skille sig ud fra konkurrenterne. Patentet drejede sig om den allerede nævnte bagramme, hvor kassetten kunne svinges rundt. Det første kamera fra 1934 med det nye patent kaldes i dag for Ur -Technika, for det

Linhof

Forhandles af Fotografica

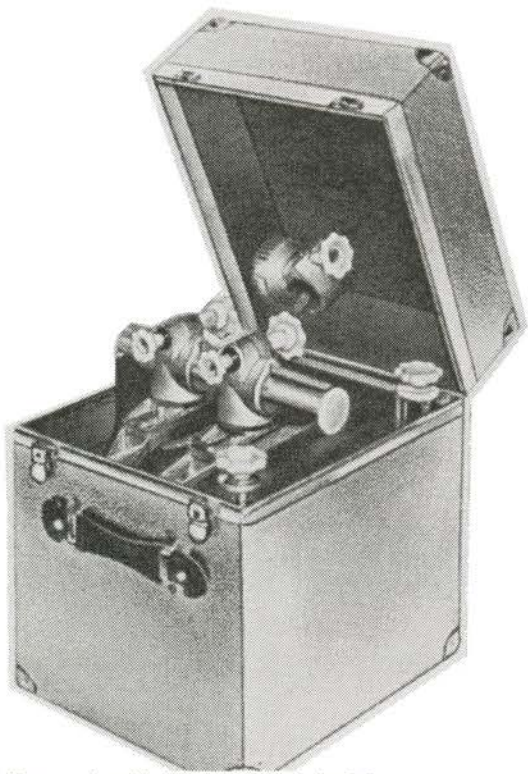

PHOTOGRAFICA

Skindergade 41 · 1159 Kbh. K · Tlf. 33 14 12 15 · Fax 33 32 78 64

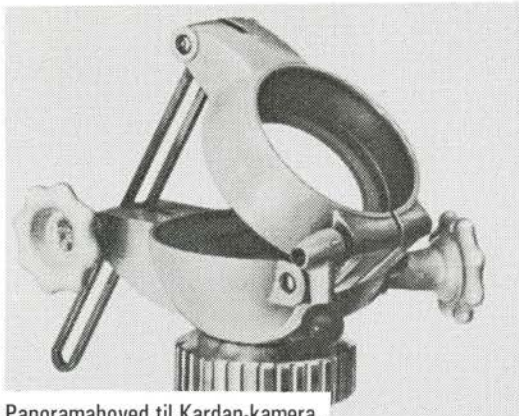
Email: mail@fotografica.com · man-tors 9.30-17.30 fre 9.30-18.00 lør 9.30-15.00

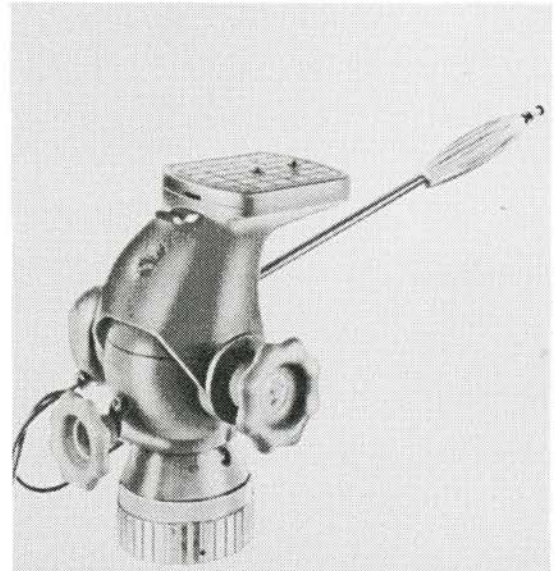
Støv- og fugtfri Kamerakuffert i aluminium.

▲ Wagen für Kameraausrüstung (in Vorbereitung).
Kørevogn til kameraudrustning.

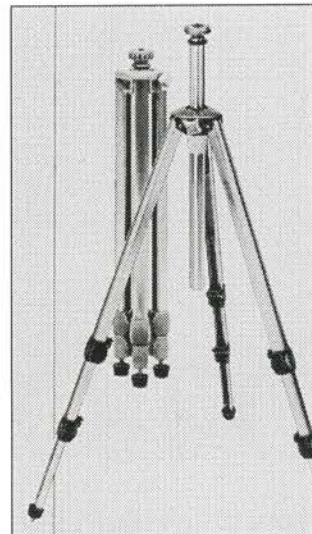
Panoramahoved til Kardan-kamera.

Linhof
TECHNIKA

LINHOF TECHNIKA 6-9, 9-12 og 13-18 MED AFSTANDSMÅLER
LINHOF TECHNIKA 6-9 og 9-12 LEVERES OGSÅ UDEN AFSTANDSMÅLER

NORDISK OPTISK KOMPAGNI A/S
14, Faernagade 3-5 - KØBENHAVN K. - Telefon Minerva 3280

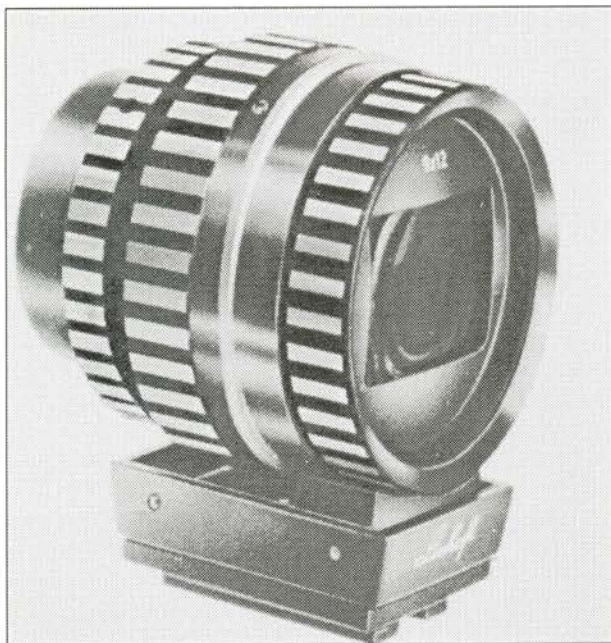

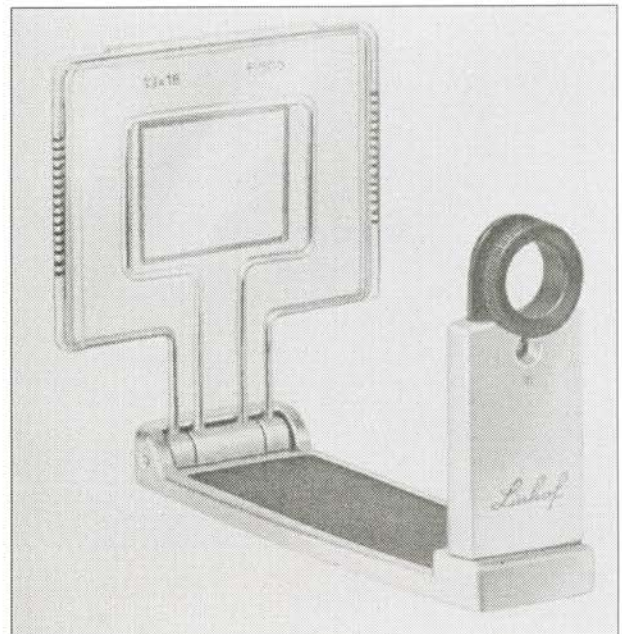
Biogon, planar og sonnar objektiver.

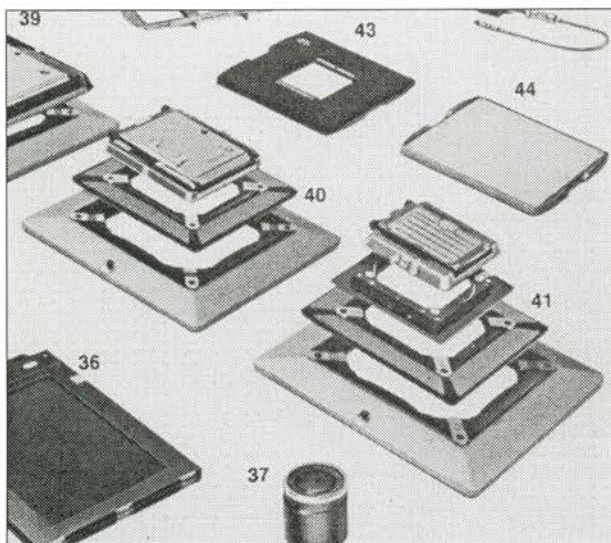
Biogon objektiv.

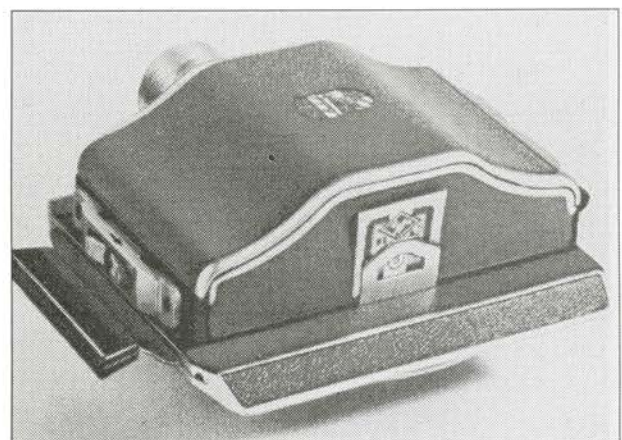
Multifocus optical viewfinders.

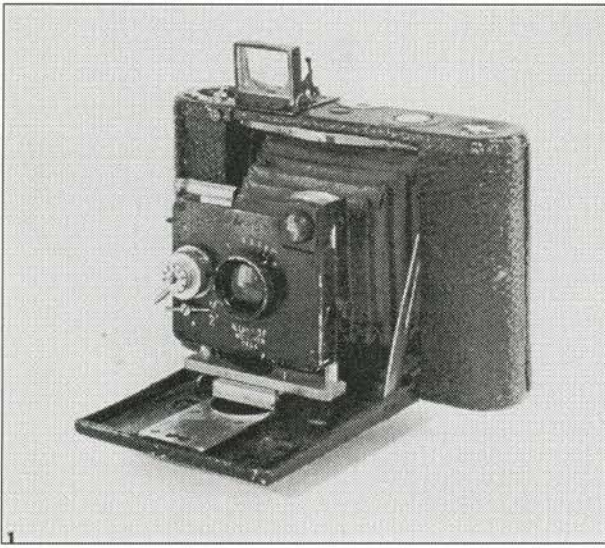
Sportsrammesøger.

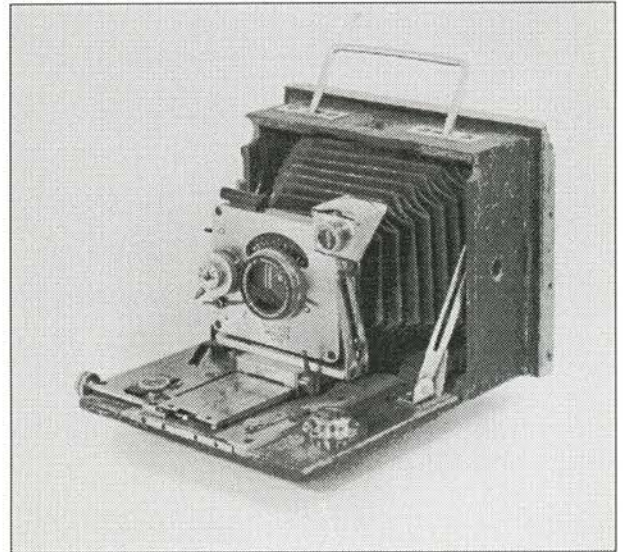
Tilbehør af kassetter, reduceringsrammer og opalplader.

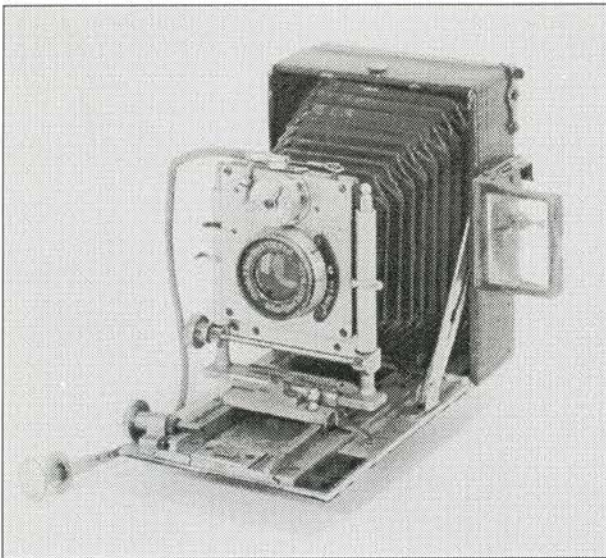
Dobbelt filmholder.

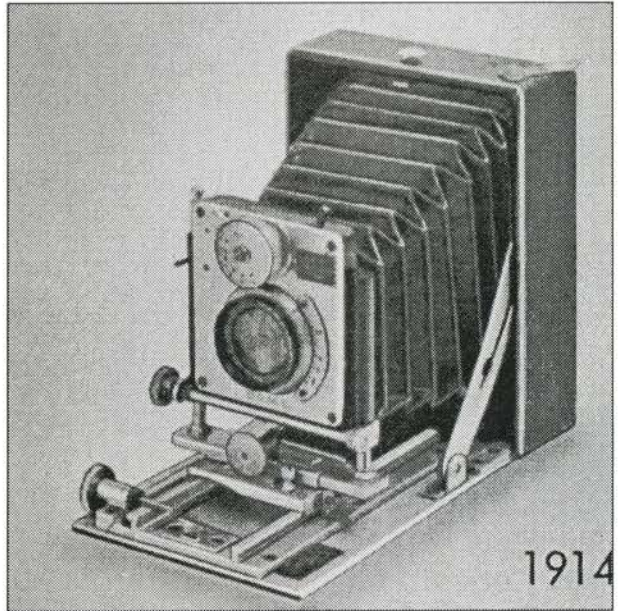
Kodak rullefilmkamera 1899.

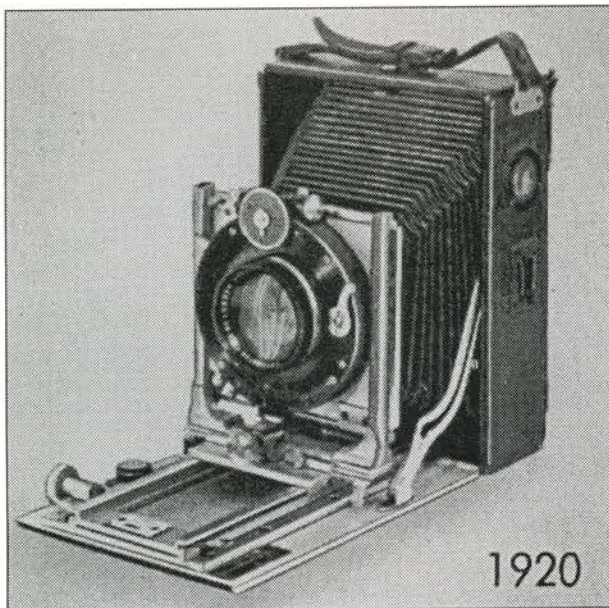
9x12 teaktrækamera. Linhof lukker, Voigtländer objektiv. 1903.

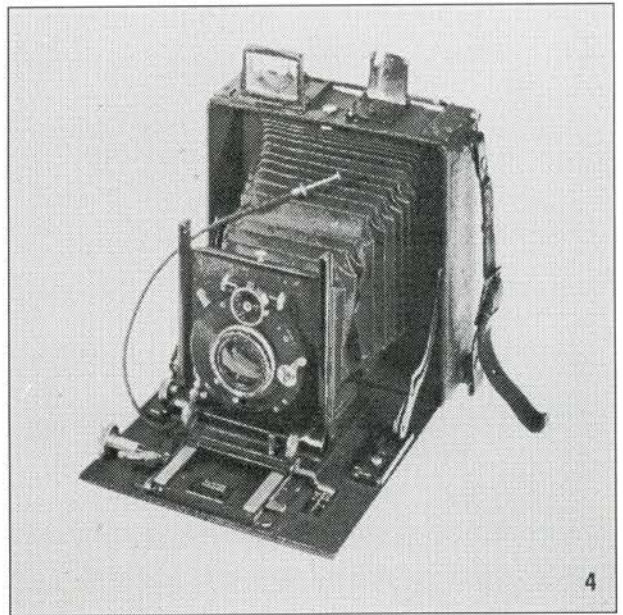
1910

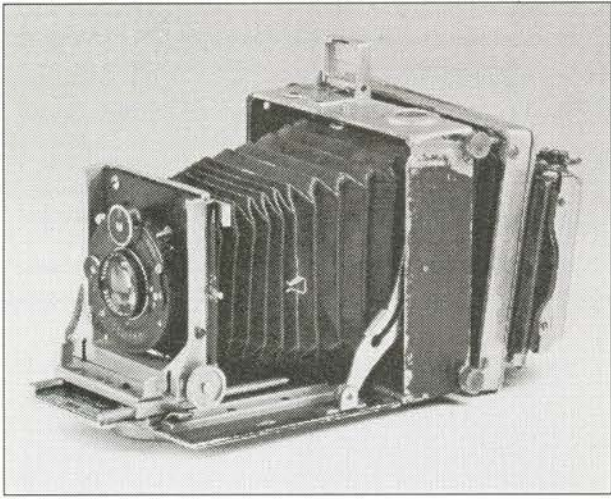
1914

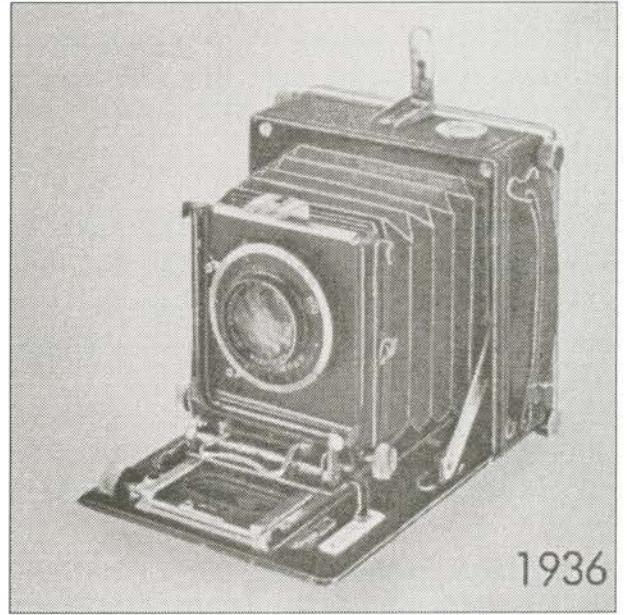
1920

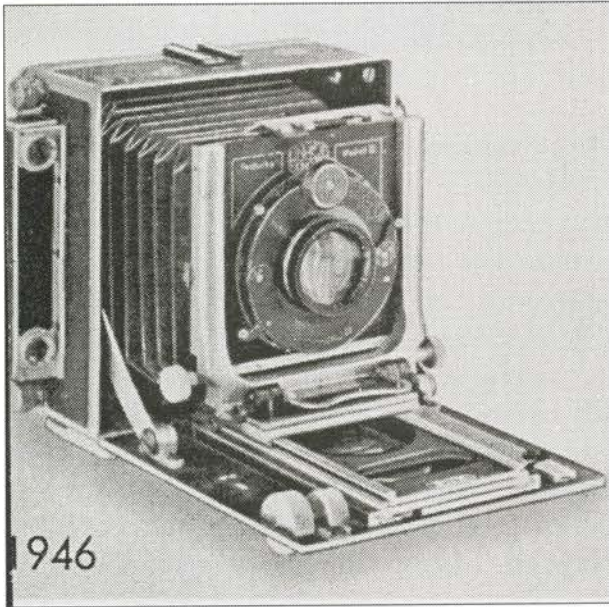
4

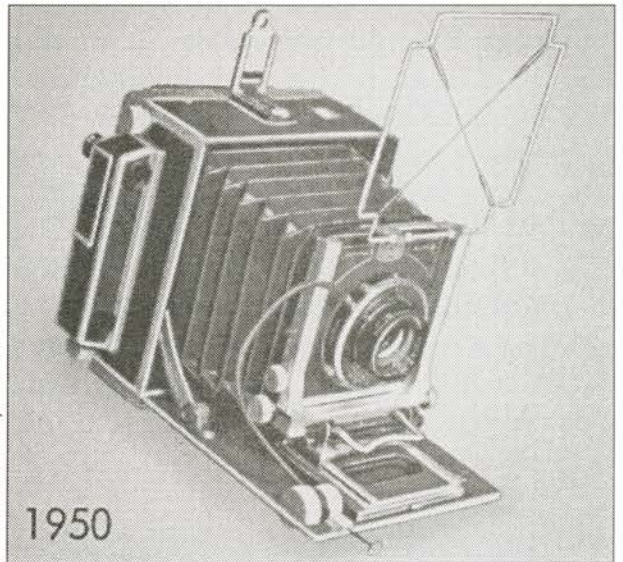
Ur-Technika. 1934.

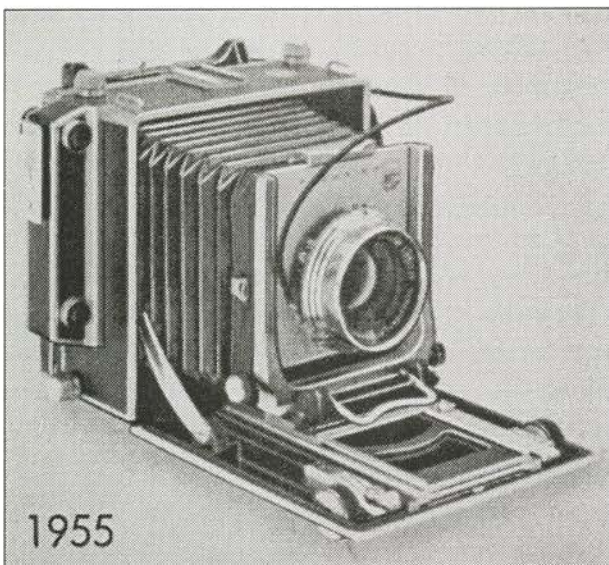
1936

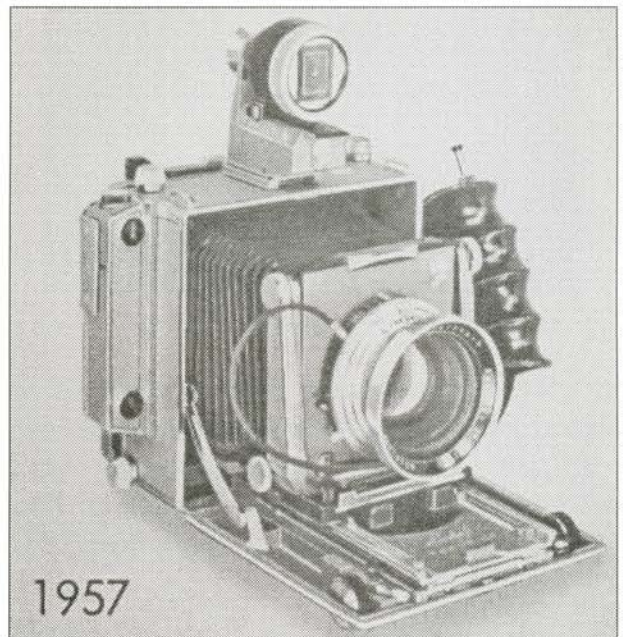
1946

1950

1955

1957

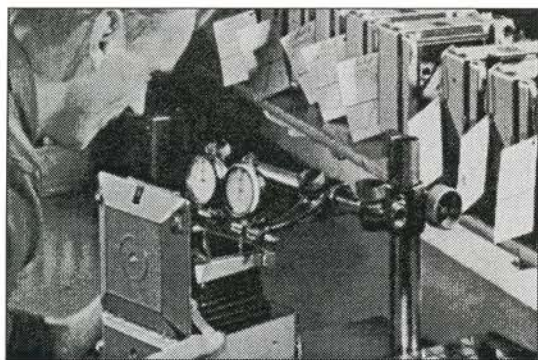
blev forfaderen til næsten 100.000 kameraer med dette navn, som skulle blive lige så kendt som navnet på den fabrik, der fremstillede det.

Der er siden konstrueret Technika modeller i mange varianter til formater fra 6x9 helt op til 18x24. Apparaterne blev selvfølgelig fortsat fremstillet helt i metal, og det var især aluminium, man brugte.

Mange tyske kameraproducenter var meget hurtige til at udnytte aluminium, da produktionen af dette metal for alvor kom i gang. Det gjaldt også hos Linhof.

Det er blevet karakteristisk for virksomhedens produkter, at der er brugt aluminium til mange dele. Det er med til at holde vægten lidt nede.

Lukkeren på et Linhof Technika kan være en Prontor, Compur eller Copal lukker, og udvalget af objektiver spænder fra brændvidder på ca. 50 til 600mm. Det er klart, at et præcisionskamera fra Linhof kræver et objektiv i topkvalitet, så det kan ikke overraske, at man her finder alle de kendte konstruktioner fra Zeiss, Schneider, Voigtländer og Rodenstock. Navne som Sonnar, Planar, Super Angulon, Symmar og APO Lanthar pryder ofte et Technika. Hvert enkelt objektiv er forsynet med en lukker, idet forpladen, objektivet og lukkeren kan udskiftes som en enhed. Objektiver og lukkere skulle leve op til meget strenge normer.

Der overholdes den strengeste kvalitetskontrol.

Alle leverancer til Linhof måtte gennem en nøje kvalitetskontrol, og kun de objektiver, som levede op til specifikationerne, blev accepteret og fik derefter indgraveret en Linhof betegnelse. Denne procedure har givet anledning til en myte om, at

Linhof havde betinget sig ret til at vælge og vrage i leverandørens produktion, for derved hele tiden at sikre sig de objektiver, som var faldet bedst ud i produktionen. Det er dog svært at forestille sig, at f.eks. et firma som Zeiss ville gå ind på sådanne betingelser! De var vant til at selv at sætte dagsordenen. Men Linhofs sælgere har måske ikke haft noget særligt imod myten, så den lever stadig.

Hvert enkelt objektiv testes.

Matskive/ søger

Apparaterne var først og fremmest beregnet til at tage gennemarbejdede billeder, som blev skabt på en matskive. Men til arbejdet i marken var en søger nødvendig, og snart kom der også en koblet afstandsmåler på nogle af modellerne. Det er i den forbindelse bemærkelsesværdigt, at konstruktørerne hos Linhof så tidligt som i 1946 havde en løsning, som gjorde det muligt at kombinere de udskiftelige objektiver med en koblet afstandsmåler, som vel at mærke passede til de forskellige brændvidder. Man behøvede blot at indsætte en speciel kamskive af metal i apparatet. Den tilpassede så afstandsmåleren til op til tre forskellige brændvidder. Der skulle gå mere end ti år for de fleste andre tyske mærker, før man var nået så langt! Linhofs løsning var desværre ikke altid så praktisk, for det var ikke nok, at man monterede en kamskive til en bestemt brændvidde: Kamskiverne var individuelt tilpassede og forsynet med serie numrene på de tilhørende objektiver. Man gik ikke på kompromis med kvaliteten, og der var åbenbart for store forskelle på objektiverne til, at man kunne standardisere mekanikken?

Technika er Linhofs håndkamera. Det vil sige; det kan bruges som håndkamera. Hurtighed er ikke apparatets største dyd, men udstyret med et kæmpestort ergonomisk spadehåndtag kan det betjenes i hånden. Man skal ikke være nogen

Super Technika eller Master Technika. 1972.

svækling, især ikke hvis det drejer sig om modellen til formatet 13x18 cm (vægt 4,8 kg). Men kan man klare opgaven, har de små spejlrefleks kameraer ikke en chance, heller ikke dem i mellemformat. Ingen kan måle sig med resultatet fra et Linhof!

De fleste Technika billeder er dog nok taget fra et stativ, men Technika er alligevel primært til brug "i marken". Til atelier brug fremstillede Linhof gennem årene en serie af kameraer med navnet Kardan. De er endnu større og tungere. Men hvad er det man opnår med al den tunge mekanik, som kendetegner de to serier?

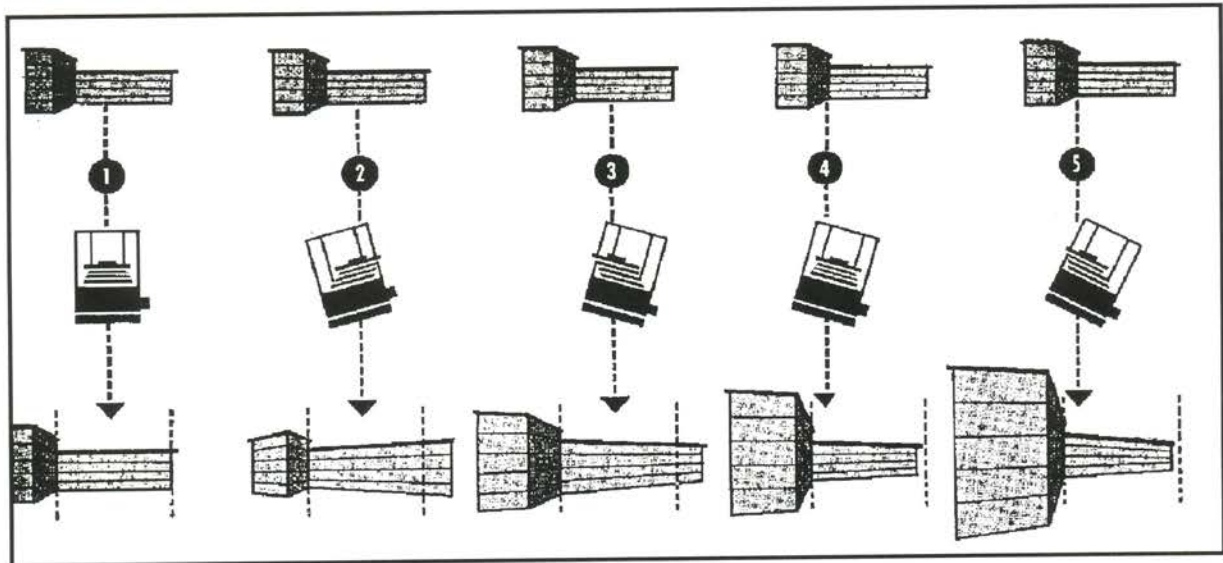
Perspektiv

Som bekendt får man styrtende linier på sit billede, hvis man f.eks. fotograferer en bygning med et kamera, som rettes opad mod bygningen. Det er ikke en velanskreven måde at gengive en bygning på: Lodrette parallelle linier i motivet skal

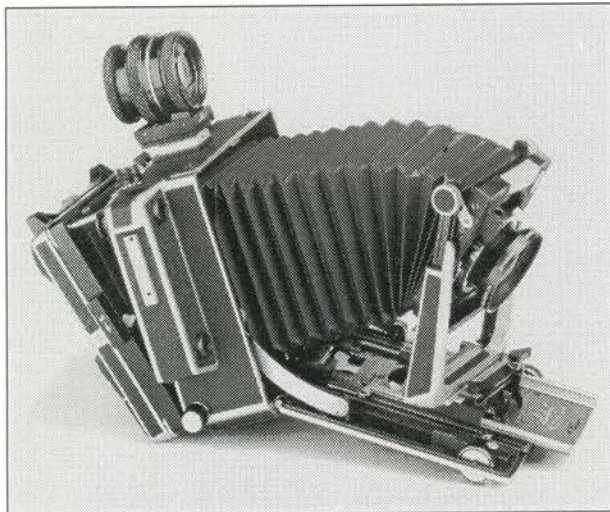
helst fremstå parallelle også på billedet. Der findes dog ikke nogen gengivelse af perspektiv, som er entydigt 'korrekt'!

Hvorfor er det f.eks. acceptabelt, at vandrette linier på et fotografi mødes i horisonten, når lodrette linier ikke må mødes?

Det, et Linhof giver fotografen, er fuld kontrol med perspektivet. Derefter er det helt op til ham at vælge den fortolkning, som han anser for den bedste. Vil han rette de styrtende linier op, hæver han objektivet. Nogen vil måske indvende, at man ikke nødvendigvis behøver et Linhof for at opnå dette, for styrtende linier kan også rettes op i mørkekammeret. Men det giver bare ikke det samme resultat: Bygningen bliver smallere, og forstørrelsen får en ujævn eksponering, fordi der ikke er samme afstand overalt på billedfladen fra forstørrelsesapparatets linse.

5 illustrationer som viser de mange perspektiviske muligheder indstillingen af et Linhof-kamera indeholder.

Linhofkameraet klarer enhver situation.

Desuden skal korrektionen foretages hver gang, man vil lave en ny forstørrelse af det samme billede. De styrtende linier er jo fortsat til stede på negativet! Og det er ikke kun de styrtende linier, et Linhof giver fotografen kontrol over: Alle perspektivets linier kan påvirkes efter behov.

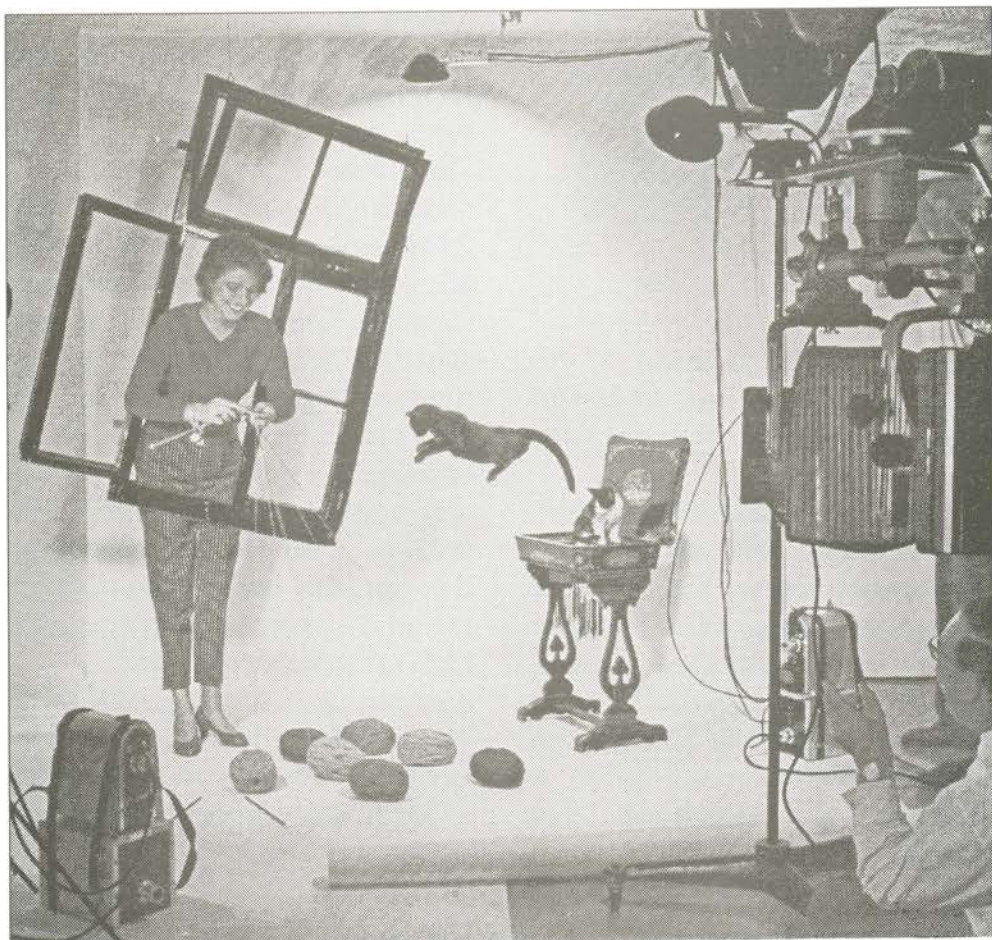
Dybdeskarphed

Der er altid en grænse for den dybdeskarphed, man kan opnå ved hjælp af nedblænding. Men et Linhof kan meget ofte flytte denne grænse. Hvis motivet f.eks. befinder sig i et plan, som ikke er parallelt med filmplanet, kan man ved at vippe objektivet fremover opnå en stor forbedring af dybdeskarpheden. Samtidig skal også filmplanet

vippes på en måde, så de forlængede linier gennem det optiske plan, filmplanet og motivplanet mødes i samme punkt. De to sidstnævnte i en ret vinkel! Metoden er kendt under navnet Scheimpflugs regel. Theodor Scheimpflug var østriger og fik metoden patenteret i 1904. Den er uundværlig ved optagelse af nærbilleder af genstande til reklamer, kataloger og lignende. Denne historie viser for det første, at det er bedst at sætte sig ind i den teoretiske baggrund, når man vil fotografere med Linhof. For det andet skal man have god tid! Til gengæld er man med et Technika i stand til at optage det perfekte billede, for ser man på konstruktionen med alle dens indstillingsmuligheder, er det indlysende, at apparatet er bygget op over Scheimpflugs regel.

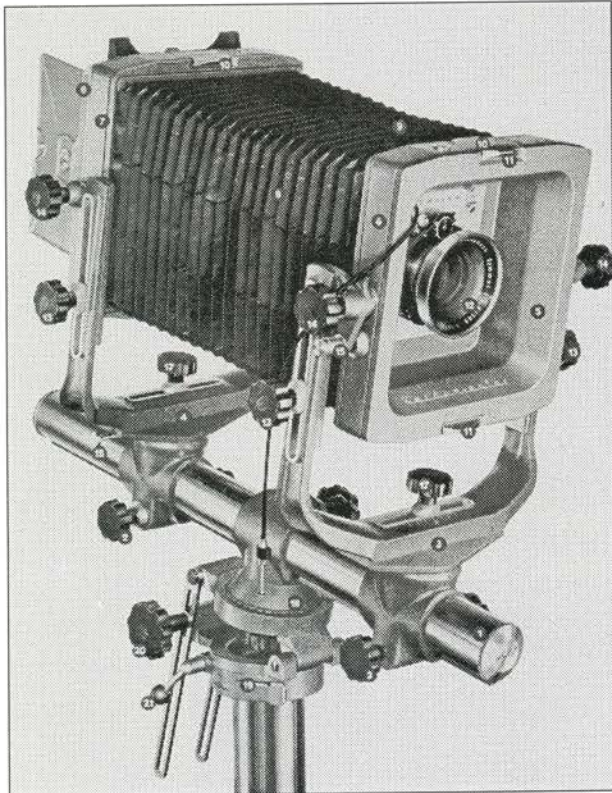
4x5 tommers negativ, studio flash og en masse vand. Linhof Teknika.

Med blænde f/32 – 1.600 watt og tålmodighed har reklamefotografen optaget sit Linhof-billede. Linhof Practice. 1958.

Interiør

Det er ofte helt umuligt at tage tilfredsstillende billeder indendørs med almindelige kameraer. Selv ikke med ekstreme vidvinkel objektiver kan man få det ønskede billedfelt på optagelsen. Man får heller ikke noget naturligt perspektiv på billedet. Her er især Linhof Kardan på hjemmebane og kan tilbyde fuld kontrol med optagelsen. Det er næsten i stand til at fotografere "om hjørner".

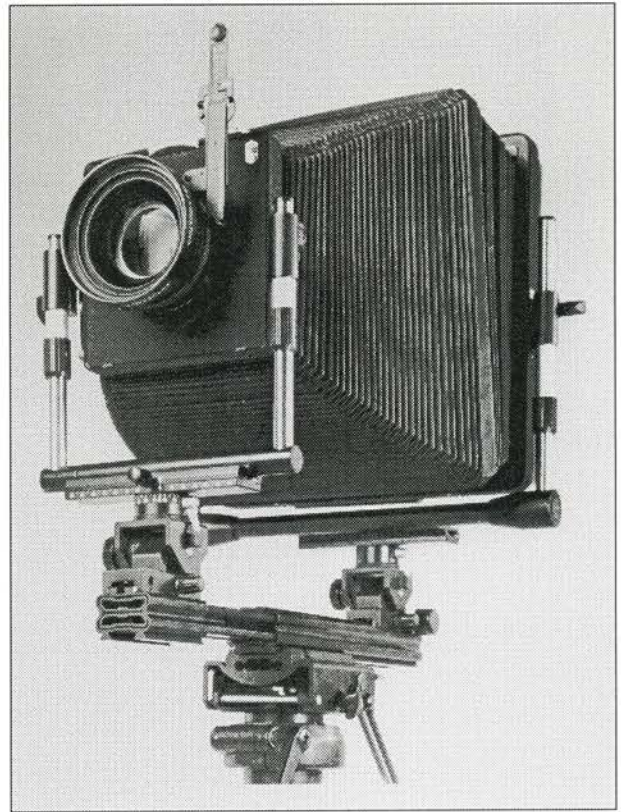

Kardan Color 13x18 & 18x24. 1952.

Kardan

Kardan modellerne er systemkameraer i den yderste konsekvens. Her opbygger man sit kamera så at sige fra bunden til netop den opgave, som skal løses.

Desuden arbejdes der med meget store formater. Formatet 18x24cm er f.eks. helt almindeligt i Kardan serien. I Technika serien blev der kun fremstillet enkelte apparater i årene 1938/ 39 i dette format. Vægten var over 10kg., så det må have haft svært ved passe ind i rollen som et kamera til brug i marken. Behovet for en så ekstrem billedkvalitet kommer ikke mindst fra reklamebranchen. Her er kameraets størrelse og pris underordnet, bare billederne er i topklasse.

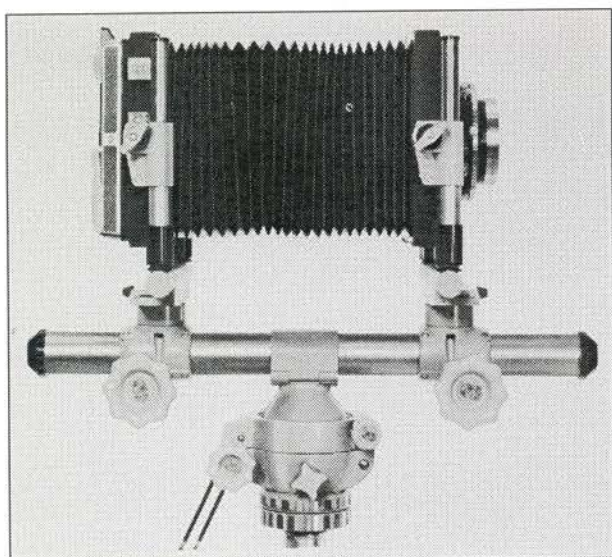

Linhof Kardan påsat vandret rør.

Monorail

Svaret på ovenstående udfordringer er, ved siden af det store negativformat, fuld bevægelighed i alle kameraets komponenter. Det er det, Linhof Kardan i højere grad end de fleste andre kameraer inkl. deres eget Technika kan tilbyde takket være bl.a. deres monorail, som blev udviklet i halvtredserne. I den første version var der simpelthen tale om et vandret rør, hvorpå alle kameraets øvrige komponenter blev monteret. Kameraet bestod i store træk af en central enhed, en front standard til lukker/ objektiv og en standard bagerst til matskive/ filmkassette. Disse dele var forbundet med en bælg, men de kunne uafhængigt af hinanden hæves og forskydes, samt drejes og vippes i alle retninger. For at sikre en høj stabilitet i hele dette arrangement var de enkelte dele særdeles kraftigt udført. Senere blev man hos Linhof eksperter i at udnytte profilerede skinner til både kameraer og stativer.

Selv om de to kameraserier Technika og Kardan var udviklet til hver deres anvendelsesområde, havde de selvsagt også en del fælles træk. Det førte i 1984 til et nyt produkt; Teknikardan, et kompakt

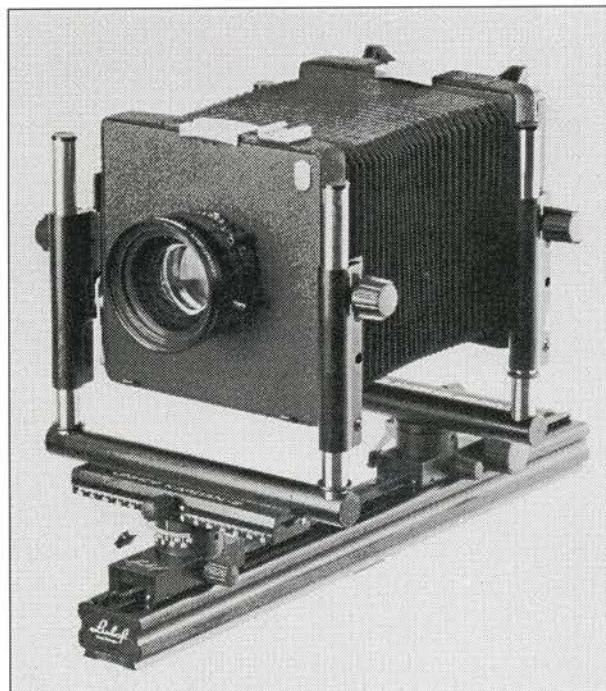

Linhof Kardan Color 45 S til Polaroid film.

atelier kamera, som kunne bruges i marken. Udnyttelsen af profilskiner var en vigtig faktor under anstrengelserne for at gøre det nye kamera så kompakt, at det var til at slæbe rundt på samtidig med, at det bevarede alle atelier kameraets egenskaber. Resultatet var imponerende. Det er stadig et flot kamera, som effektivt tilsidesætter alle forestillinger om, at Linhof skulle være en virksomhed, som blot kører videre i det vante spor. Man fornemmer, at her er mange års erfaring samlet i en ny og forfinet form. Det Linhof tilbehør, som brugerne allerede var i besiddelse af, i første række de kostbare objektiver, kunne uden videre anvendes på de nye modeller.

Skarpheds-cirkel

Skal apparaternes store fleksibilitet udnyttes, er det altafgørende, at der anvendes objektiver med en meget stor skarpheds-cirkel og en perfekt korrektion. På grund af forskydningerne mellem objektiv og filmplan kan man ikke udnytte skarpheds-cirklen lige til kanten, som man gør på ordinære kameraer. Objektiverne var som nævnt udskiftelige, og et meget stort udvalg stod til rådighed. To objektiv konstruktioner, som ofte blev anvendt, var Super Angulon og Symmar fra Schneider, Kreuznach. De er netop kendt for deres store skarpheds-cirkel og fremragende korrektion.

Linhof Kardan E. 1990.

Luftfotografering

Udover de to traditionsrige serier, Technika og Kardan, udviklede Linhof gennem årene flere og flere helt specielle kameratyper. En af de discipliner inden for fotografering, som stiller de største krav til udstyret, er luftfotografering. Det kan vel ikke undre, at Linhof tog udfordringen op?

Man konstruerede kameraer, som skulle løse opgaver af vidt forskellig karakter inden for luftfotografering: Til fotografering fra åbent cockpit var et bælgkamera selvsagt noget upraktisk! Der blev derfor konstrueret kabinetter til nogle Technika modeller, så de kunne bruges i et cockpit. Da der samtidig var behov for en meget stor opløsningsevne, blev der anvendt formater helt op til 18x24cm. Kabinettet til dette format blev meget stort. Det fik samtidig en karakteristisk facon og blev kendt under navnet "Linhofpyramiden" Men efterhånden udviklede man specielle aerodynamiske kameraer med fast hus og snekkefokusering.

For at sikre, at billederne blev skarpe over hele billedfladen, blev filmen holdt tæt til filmplanet ved hjælp af undertryk bag filmen.

Man eksperimenterede også med lukkere i filmplanet fremfor den veltjente centrallukker.

Håndholdt luftkamera på mission.

Motoriseret filmfremføring kom selvfølgelig hurtigt på programmet, fordi kameraet ofte var monteret, så det ikke var tilgængeligt under flyvningen. Linhof virksomhedens arbejde med at udvikle kameraer til luftfotografering kom senere pressefotograferne til gode, idet man startede en produktion af nært beslægtede pressekameraer.

Andre specielle kameraer

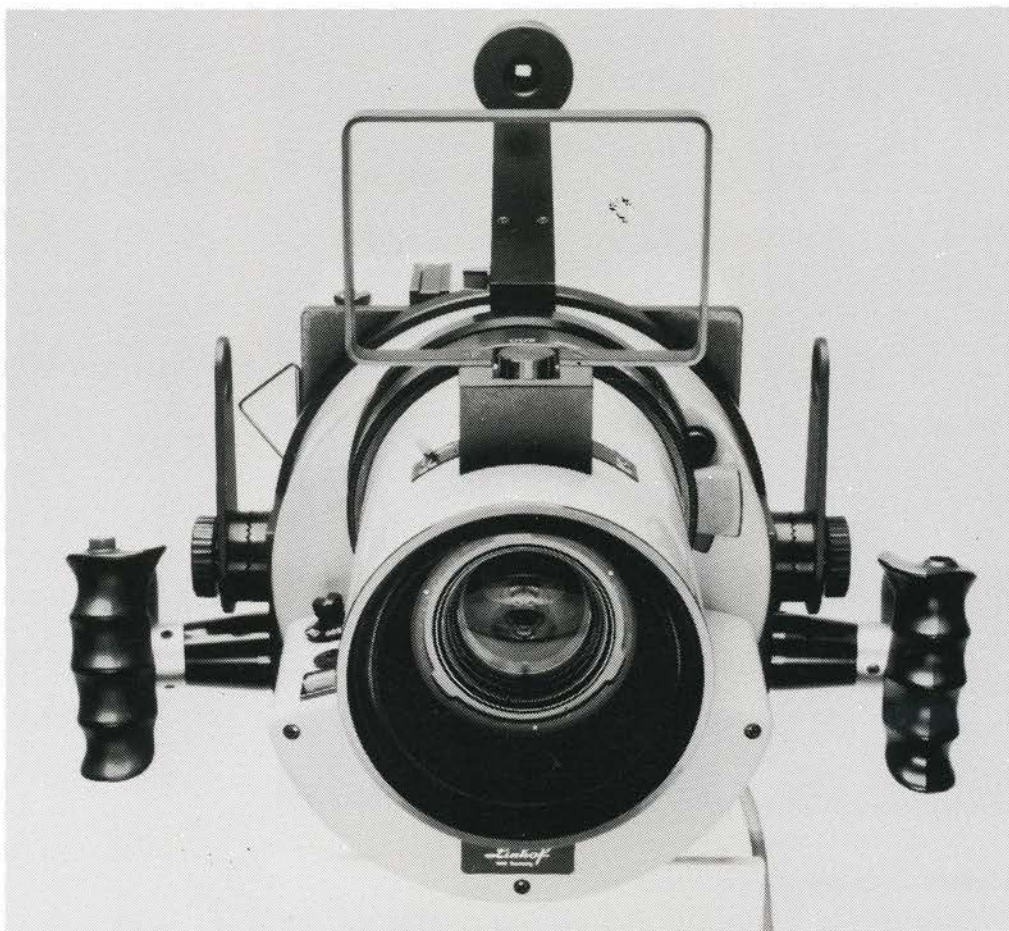
Når nu Linhofs kameraer er så præcise, hvorfor så ikke bruge dem til opmåling? Også dette område, Fotogrammetri, har fabrikkens udviklingsafdeling givet sit bud på. Med Linhof Metrika kan man opmåle emner med en nøjagtighed på 0,1mm. Man har også været på banen med forskellige panorama kameraer.

Fabrikkens erfaringer med vidvinkelobjektiver har været nyttige inden for dette område. Formaterne har været 6x12cm og 56x170mm.

Stort program

Når man prøver at sammenfatte de indtryk man får ved at sætte sig ind i Linhofs historie, er man mest tilbøjelig til at se Linhof som en meget specialiseret virksomhed. Der er gennem årene fremstillet meget specielt udstyr i små serier til mange forskellige områder.

Desuden er de kendte serier som Technika, Kardan og apparaterne til luftfotografering blevet fulgt op af et overvældende udstyrsprogram. Alt, hvad der har været brug for i det daglige arbejde med Linhof apparaterne, har fabrikken kunnet levere.

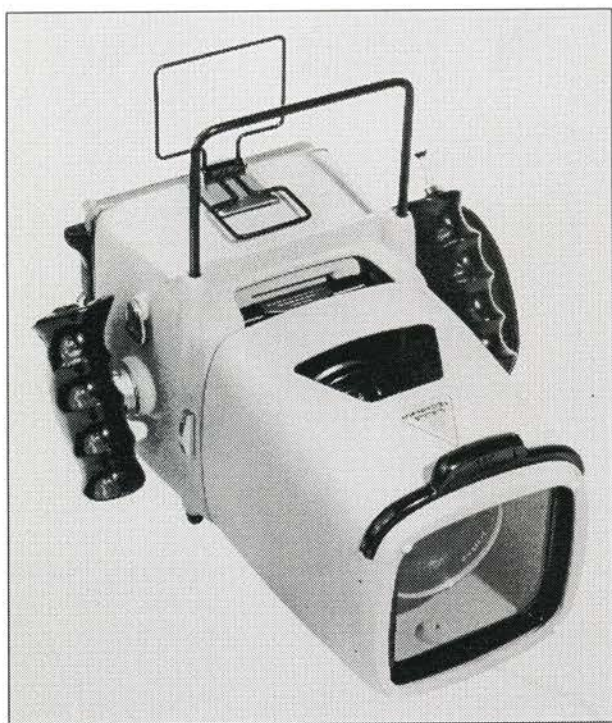

Linhof Aerotrónica 69. 1983.

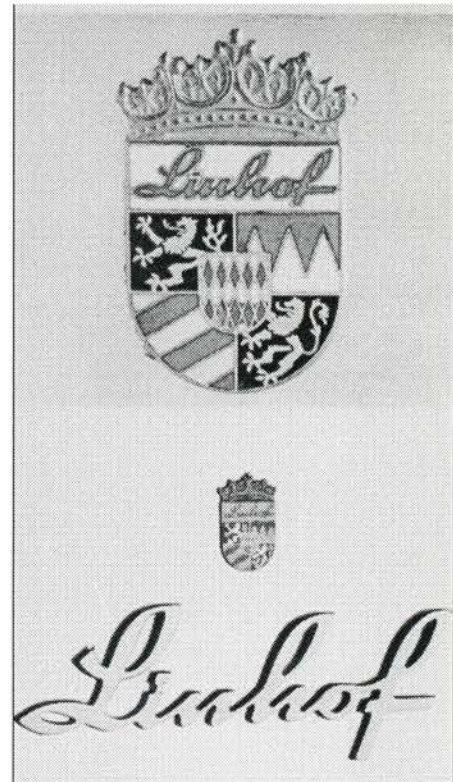
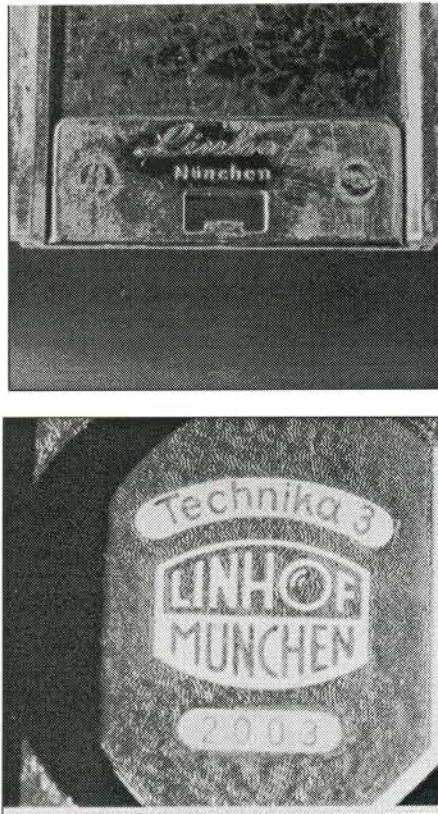
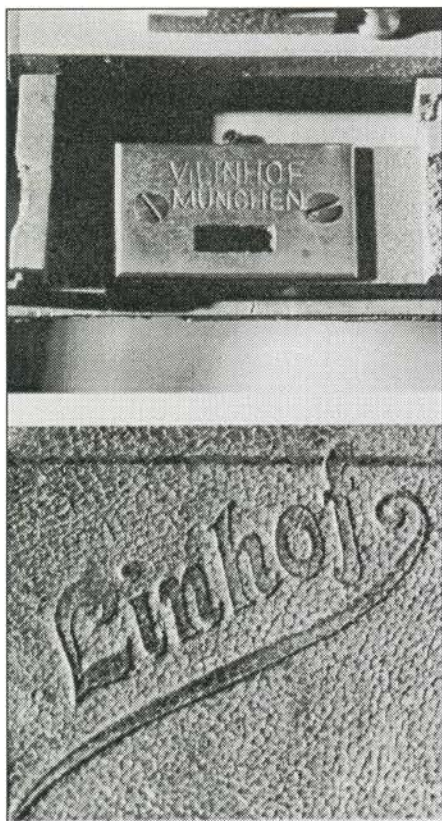
Det er en imponerende præstation. For en virksomhed med i alt 800 medarbejdere må det være en meget stor mundfuld at skulle udvikle, fremstille og distribuere et så omfattende program. Og produkterne har hele tiden været i absolut topkvalitet. Det kan ikke undre, at priserne måtte blive høje. Men for de professionelle brugere, som har brug for det bedste af det bedste, har prisen ikke været for høj. Da udstyret tilmed ofte er i brug i årtier, er udgiften i virkeligheden rimelig.

Samlere?

Et Teknikardan fik på en internetauktion i maj 2003 hammerslag på 3500 dollar. Det begrænser vel evt. samleres interesse. På den anden side er det ikke mere, end nogle entusiaster er parate til at give for visse andre mærker. At Linhof udstyret ikke ses så meget på samlermarkedet skyldes slet og ret, at det bliver brugt! Brugere vil ikke af med det, og det siges endda at gå i arv gennem generationer. Men det er vel også de færreste samlere, som har plads til kameraer i Linhof størrelse. Under alle omstændigheder: Linhof er indtil videre mere et brugerkamera end det er et kamera for samlere. Alligevel har det for længst sikret sig en fremtrædende plads i fotohistorien.

Linhof Aero-Technika.

Firma logo.

Linhof Oversigt over nogle Linhof modeller

		6x9	9x12	13x18	18x24	56x72mm
Ur-Technika	1934	x				
Technika II	1938	x			x	
Technika III	1950	x	x	x		
Super Technika IV	1956	x	x			
Super Technika V	1963	x	x	x		
Master Technika	1972		x			
Technikardan	1985	x	x			
Kardan	1952		x	x	x	
Kardan Color	1956			x	x	
Kardan Color	1964	x	x			
Kardan BI	1968		x	x	x	
Kardan Standard	1974		x	x	x	
Kardan Master L	1974		x	x	x	
Kardan Super Color	1975		x	x	x	
Kardan Master TL	1980		x	x	x	
Kardan TE	1982		x	x	x	
Kardan GT	1986		x	x	x	
Kardan Master GTL	1986		x	x	x	
Kardan Master GTI	1990		x			
Kardan Master E	1990	x				
Technika Press	1956	x				
Press 70	1963					x
Aero Press	1963					x
Electric 70	1965					x
Linhof 220	1976					x
Aero Technika	1958		x			
Aero Technika	1966				x	
Aero Technika 45	1972		x			
Aero Technika 45 EL	1973		x			
Aerotronica 69	1983					58x85mm

Master Technika. 1972.

Technika Kardan. 1985.

Technorama 617 S.

Aerotronika 69. 1983.

Aero-Technika 45 EL. 1972.

Fotogalleriet

A. Mössbrugger

F. Largajoli

Meran.

Håndkollerede visitkortbilleder er sjældne sager. Her er det italienske folkedragter som har inspireret den farveglade fotograf. Serien befinder sig på Danmarks Fotomuseum i Herning.

"Hasselblads SVEA kamera" er præget på det forskydelige "gardin".

Et "bokskamera" i overstørrelse og fin stand.

"Svea-kamera model K" - produktionsnummer 26.

Den pneumatiske lukker ses tydeligt når fronten åbnes.

Faldpladekameraet indre flankeret af de 4 lidt for tunge pladeattrapper.

Et uventet svensk fund

Hasselblads SVEA kamera nr. 26 – en Hugo Svensson prototype fra 1892?

Jens Mathiesen

Historien om købet af et meget sjældent kamera, hvor hverken køber eller sælger anede, hvad de havde med at gøre.

Den 1. juni 2003 overtog jeg mit nyerhvervede hus i det sydøstlige hjørne af Halland i Sverige. Som passioneret samler af gamle fotografiapparater og andre rariteter måtte jeg naturligvis lige checke de lokale loppe- og antikmarkeder. Lidt uden for Örkelljunga i det nordøstlige Skåne på vej 24 mod Laholm stod et lille skilt med 'Antik', der pegede mod Mattarp.

En kilometers kørsel førte til Mattarpgården, som er en spændende blanding af et ualmindeligt stort landhandelsmuseum og antikmarked. De fleste genstande kan købes.

Min opmærksomhed blev straks fanget af nogle glashylder med ret ordinære kameraer omkring et 'boxkamera' i overstørrelse. Kameraet var 28,7 cm langt, 18,5 cm bredt og 19,7 cm højt. Prisen på 2400 svenske kroner eller ca. 2000 danske forekom mig umiddelbart lidt vel høj, selv om kameraet så ud til at være i fin stand.

Kameraets forside havde en 7 gange 7,5 cm stor åbning, der kunne lukkes med et forskydeligt 'gardin' af et plasticlignende materiale. Smukt præget i gardinet stod 'Hasselblads SVEA kamera' i en typografi, der for mig klart signalerede slutningen af 1800-tallet. Kameraet var således rimeligt antikt og noget med Hasselblad kunne vel ikke være helt uinteressant. Bag gardinet så man et mahogny-kamera med en meget sindrig pneumatisk lukker. Alt i fin funktionsdygtig stand. Jeg anede imidlertid ikke, om kameraet var almindeligt eller sjældent og antikhandleren vidste intet om kameraer i almindelighed og slet intet om dette. Jeg måtte altså stole på min egen vurdering og eventuelt tage chancen.

Antikhandleren oplyste meget imødekommende og usædvanligt, at han selv havde givet 1.800 SKR for kameraet, så han ville kun gå ned i pris til 2.200 SKR. Da jeg stadig så betænkelig ud, tilbød han mig navn og telefonnummer på den samler i Örkelljunga, han havde købt kameraet af. Samleren viste sig at være en pensioneret buschauffør, Arne Elofsson, der havde været med til at starte fotoklubben i Örkelljunga i 1977. Han er

stadig en meget aktiv fotograf med avanceret mørkekammerudstyr og har bl.a. været leder af fotoklubbens konkurrencer. Arne Elofsson havde haft kameraet i ca. 20 år og mente, at det var sjældent. Han kunne desværre ikke huske, hvor han havde kameraet fra, da han på det pågældende tidspunkt byttede meget med andre fotointeresserede. Han havde ikke renoveret kameraet, men havde dog hos en bekendt fået fremstillet nogle plade-atrapper af metal og karton, så man kunne afprøve kameraets faldpladesystem. Trods min tvivl om prislejet besluttede jeg at købe kameraet til den krævede pris, da det så spændende ud. Tilbage i Danmark gik jeg så i gang med at undersøge, hvad det egentlig var, jeg havde købt. Resultatet af undersøgelsen skulle blive, at jeg var faldet over noget meget mere usædvanligt, end jeg havde forestillet mig.

En telefonsamtale med Flemming Berendt gav mig straks nogle gode spor. Han kunne fortælle mig, at det var et Hugo Svensson faldkamera, jeg havde købt. Kamerakonstruktøren og fabrikanten Hugo Svenssons kameraer var i slutningen af 1800-tallet blevet solgt gennem handelshuset F.W. Hasselblad & Co.

Flemming sendte mig en fotokopi af en artikel af Alf Ulphielm, der er konsulent ved Swedish Camera Collection i Sundsvall: 'Express-kameraet – hvor svensk er det?' Artiklen har været bragt i *Objektiv* nr. 82, 1998, s. 40-41. Flemming gav mig også en internetadresse på 'Svensk kamerahistorie – En sammanställning om svensk kameratillverkning, 1860-1990. Av Per-Anders Westmann, Vännäs, 1999. Uppdaterad 2003-04-01'¹. Endelig lånte Flemming mig en monografi fra Institutionen för teknik- och industrihistoria, Chalmers Tekniska Högskola i Göteborg, af Linus Hjern: 'Hugo Svensson & Co. – Tidig fotoindustri i Göteborg 1890 – 1966', Rapport 1996-1, 74 sider.

Faldpladekameraets historie

Den 10. Juni 1869 fik Walter Cook engelsk patent på et faldpladekamera eller magasinkamera, som det også kaldes.

¹ Internetadressen er <http://www.algonet.se/~p-awest/svkam.htm>. Her ligger 25 sider svensk kamerahistorie med modeloversigter.

Faldpladekameraet var baseret på tørpladeteknologi, men gav mulighed for serieoptagelser, idet kameraet i mørkekammer forsynes med 6, 12 eller 24 tørglasplader. Efter eksponering af en plade udløser fotografen en mekanisme, som lader pladen falde ned i bunden af kameraet. Herfra udtages pladerne i mørkekammer til fremkaldelse.

De mindre lysfølsomme kollodiumtørplader hæmmede i begyndelsen kameraudviklingen, men i forbindelse med introduktionen af den hurtigere gelatinetørplade i slutningen af 1870'erne kom der gang i udviklingen. De følgende årtier patenteres og produceres over hele Europa en mængde varianter af faldpladekameraet, der allerede i 90'erne befinder sig i hård konkurrence med de første planfilms- og rullefilmskameraer.

Særligt pladevekslingsmekanismen står i centrum af konstruktørernes interesse og fantasi.

Bogen 'KAMERAN – Från daguerreotypi til direktbild' af Brian Coe giver en fin beskrivelse af nogle de mere markante konstruktioner.

Et firma i Milano, Murer & Dubroni, fremstiller i 1890'erne et faldpladekamera Express Newness, som danner skole og i Sverige importeres af handelshuset F.W. Hasselblad & Co. i Göteborg. Grundlæggeren af dette firma hed Fritz Victor Hasselblad og var oldefar til Victor Hasselblad, konstruktøren af det moderne Hasselbladkamera. W'et i navneforkortelsen må være foretaget af markedsføringsmæssige grunde, der optræder ingen Victor eller Wiktor i slægten.

Da der endnu ikke fandtes reparatører til disse og andre kameraer i Sverige, kontaktede Hasselblad Handelshus nabofirmaet, det mekaniske værksted C.G. Dahlgren & Co., for at få sine importerede kameraer serviceret.

Dette firma var startet i 1890 af 2 ingeniører, opfinderen og konstruktøren Hugo Svensson og elektroingeniøren Carl Georg Dahlgren. Sidstnævnte tog sig især af det forretningsmæssige, som ikke interesserede Hugo Svensson ret meget.

I begyndelsen kopierede de kameraer, som de tidligere havde repareret, men Hugo Svensson interesserede sig for kamerakonstruktion og forsøgte sig både med forbedringer og egne konstruktioner. Efter Dahlgrens død i 1896 overtog Hugo Svensson firmaet sammen med sin bror Yngve Svensson og ændrede firmaets navn til Hugo Svensson & Co. Såvel kopierede som egne konstruktioner markedsførtes fortsat af Hasselblad Handelshus frem til århundredskiftet, hvor Hugo Svensson fra 1902 trykte sit eget katalog og begyndte at sælge sine produkter selv.

Hugo Svenssons første kamera var 'Svenska Express' for 9 x 12 plader. Det blev fremstillet fra omkring 1893 i mange varianter under navne som Svea, Freja og Nora. Ifølge Alf Ulfhielm optræder 'Svenska Express' i 15

varianter i Hugo Svenssons kataloger og beskrivelser. 'Svenska Express' kameraer fremstilles med sikkerhed frem til 1920 og sælges som lagervare helt til 1930.

I artiklen i Objektiv nr. 82, s. 41 skriver Alf Ulfhielm om disse kameraer: *De fleste er mærket Hasselblad og Hugo Svensson, men der findes også umærkede. Næsten alle er nummererede, sandsynligvis nr. 1 (1892) til nr. 16.000 (ca. 1930). Denne nummerering gælder alle typer.*

I september 2003 talte jeg med Alf Ulfhielm om dateringen i forbindelse med mit nyerhvervede Svea kamera. Han oplyste, at man savnede produktionslister over de første 112 kameraer, men til og med 1894 havde man produceret 472 kameraer, hvoraf de 360 med sikkerhed er produceret i 1894. Dateringen for de første 112 kameraer kan derfor kun angives som mellem 1892 og 1894.

Svea-kameraet generelt

Hugo Svenssons første egne konstruktion var 'Svea-kameraet', som ifølge 'Svensk kamerahistorie' blev produceret i 7 varianter med modelbetegnelserne A, B, G, H, I, K og L. Model L var et stereoskopkamera. Variationerne bestod for de øvrige modeller dels i formatet 9 x 12 eller 12 x 16,5, dels i fast eller forskydelig front samt i øvrigt udstyr som fx udskiftelig optik og pneumatisk lukkersystem med forskellige hastigheder. 'Topmodellen' var model K, der anvendte 12 x 16,5 plader, havde forskydelig front i 2 planer samt var forsynet med alle finesser. Udstyret afspejlede sig i prisen, der i 1894 lå på kr. 225,- for model K, mens de enklere versioner kostede kr. 100 – 150. Model K var beregnet for professionelle fotografer og den blev ikke mindst populær hos den fremvoksende skare af pressefotografer. Alf Ulfhielm har over for mig oplyst, at man kunne bestille kameraer bygget efter individuelle specifikationer, hvorfor der ses mange mindre variationer inden for hovedmodellerne.

Hasselblads SVEA kamera nr. 26

Mit nyerhvervede Svea-kamera er en K-model og produktionsnummeret 26 findes både på indersiden af den oplukkelige front, på indersiden af den forskydelige front og på indersiden af den udskiftelige objektiv-plade. Med et produktionsnummer på 26 ud af 16.000 vil Alf Ulfhielm i øvrigt ikke udelukke, at kameraet er en prototype for model K. Han har ellers kun kendskab til firecifrede produktionsnumre for Svea-kameraer og de er alle fra slutningen af 90'erne.

Også Danmarks Fotomuseums 2 Svea-kameraer har firecifrede numre.

Kameraet

Kameraets udstyr og data er følgende: Størrelsen er angivet først i artiklen. Pladeformatet 12 x 16,5 cm med plads til 12 plader. Den automatiske nummertæller på bagsiden af kameraet angiver resterende ubelyste plader, 12 – 0. Objektivbetegnelse: 'Dopp. Anastigmat. Serie III. Dacor F = 180 mm. 1: 6,8 PAT. C.P. Goerz Berlin No. 237070'. I messingobjektivpladen, der igen sidder på den udskiftelige mahogny-plade, er indgraveret: Bausch & Lomb Opt. Co., PAT. APP'D².

Kameraet har centrallukker af pneumatisk type og udløserknappen sidder nederst på højre side af den forskydelige forreste del af kameraet.

Et metalarmsystem inde i kameraet forbinder udløserknappen med selve lukkeren. Denne bærer indskriften 'Automat' og har tidsindstillingerne 1 sek., 1/2, 1/5, 1/25, 1/50 og 1/100 sek. samt B og T. Lukkeren fungerer stadig præcist.

Blænderskalaen har inddelingerne 4,6, 6, 12, 24, 48, 96, 192 og 384. Man bemærker at de to laveste blændertal ligger under optikkens f : 6,8.

Det kunne skyldes brug af forhåndenværende kameradele i en prototype, men anvendelse af samme skala til forskellige optikker er måske en mere sandsynlig forklaring. Optikken skiftes let, idet kameraets forvæg med 'gardinvinduet' kan åbnes ved tryk på en knap på siden af kameraets forskydelige del, men hele centrallukkeren og den nærmeste udløserarm følger med optikken ud.

Afstandsindstillingen foregår ved, at man med en messingstang til forsiden af kameraet kan trække hele mahogny-forsiden af det 'indre' kamera frem. Inddelinger på stangen: 2, 3, 5 og 10 (m).

Der er en krystalsøger og vaterpas på oversiden og højre side af kameraet set bagfra. De forreste 7 cm af kameraet kan forskydes 18 mm opefter og 28 mm mod højre. Inde i kameraet forbinder en bælg optikpladen med den faste bagerste del af kameraet. Kameraets bagvæg kan også lukkes op. Bagvæggen bærer en raffineret og effektiv pladetæller, der måler tykkelsen af pladelageret, samt en stor spiralfjeder til fastholdelse og frempresning af pladerne. Et lille fladt håndtag på højre side af kameraets bagerste del, der er forbundet med en dobbeltskinne inde i kameraet, kan drejes ca. 90 grader, hvorved en (eksponeret) plade falder ned i bunden af kameraet. Samtidig med, at drejningen af den forreste

² Bausch & Lomb Optical Co. er ikke, som jeg først troede, et nu ukendt, længst forsvundet firma. Det er den dag i dag et af verdens største optiske firmaer og allerede på kameraets fremstillingstidspunkt et førende mikroskopfirma i USA med basis i Rochester, N.Y., hvor også Kodaks kameraproduktion lå i slutningen af 1800-tallet).

skinne får den eksponerede plade til at falde ned, forhindrer den bagerste skinne den næste plade i at følge med. Mekanismen er følsom og fungerer formentlig bedre med rigtige plader end med de lidt tungere pladeattrapper, hvor der let ryger 2 ad gangen.

Kameraet er forsynet med et læderhåndtag, der er fæstnet på såvel den faste som den bevægelige del af kameraet. På håndtaget hænger en lille nøgle til låsning af bagklappen. Kameraet er overtrukket med sort gedeskind, der har linieprægning på alle siderne undtagen bunden. Kameraet er meget velholdt og tilsyneladende funktionsdygtigt, men jeg har endnu ikke afprøvet det med glasplader.

Kameraets originale og velbevarede tilstand kan i betragtning af dets lave produktionsnummer og dermed høje alder antyde, at 'nogen' har passeret mere end almindeligt godt på kameraet. Det har i hvert tilfælde næppe været brugt professionelt eller som pressekamera. At kameraet 110 år efter dets fremstillingstidspunkt er erhvervet relativt tæt på Hugo Svenssons fabrik og firmadomicil i Göteborg frister til den formodning, at det kan have tilhørt konstruktøren, firmaet eller andre med tilknytning til firmaet. Prototyper bliver ofte 'hængende' nær de firmaer, der har fremstillet dem. Jeg vil for sportens skyld fortsætte jagten på kameraets proveniens en tid endnu. Af Linus Hjerns rapport fremgår det, at der findes ret omfattende arkivalier og samlinger i relation til Hugo Svensson & Co., så mulighederne for at komme videre ad den vej synes gode.

Litteratur:

Alf Ulphielm:

"Ekspress-kameraet – hvor svensk er det?"

Objektiv nr. 82, 1998, s. 40-41.

Per-Anders Westmann:

'Svensk kamerahistorie – En sammanställning om svensk kameratillverkning, 1860-1990'.

Internetadresse: <http://www.algonet.se/~p-awest/svkam.htm>, 25 s.

Linus Hjern: 'Hugo Svensson & Co. – Tidig fotoindustri i Göteborg, 1890 – 1966'

Rapport 1996-1, Institutionen för teknik- och industrihistoria.

Chalmers Tekniska Högskola, CTH Bibliotek, 412 96 Göteborg. 74 s. ISSN 1400-8939

Ewald Karlsten: 'Hasselblad – En bok tillägnad Victor Hasselblad'

Gullers International ab, Stockholm 1981. 120 s. ISBN 91-85228-59-1

Brian Coe: 'KAMERAN – Från daguerreotypi till direktbild' Generalstabens Litografiske Anstalts Forlag, Stockholm 1978. 240 s.

ISBN 91-7058-067-7 •

Dansk Fotografisk Forening er verdens ældste – stiftet den 5. april 1879.

MADS ALSTRUP – en daguerreotypist

Flemming Berendt

Mads Alstrup hævdede at han kunne fremstille daguerreotypier, der málte sig med de bedste Wiener- og Pariserportrætter, gyldne i tonen modsat de tidlige blåagtige kolde daguerreotypier, som mange havde hævdet gav et ligagtigt udseende.

Daguerreotypisten Mads Alstrup (1808-1876) blev født i Viborg som søn af skræddermester Søren Alstrup og hustru Anne Dorothea Poulsdatter. Efter endt skoleuddannelse kom han som 12-årig i lære som guldsmed og etablerede eget værksted i Randers ca. 1834, 3 år senere nedsatte han sig i Århus.

Den talentfulde guldsmed og urfederalmager var lidt af en opfinder. Med håndlag, talent og kreativitet fremstillede han en maskine til guillochering af urkapsler.¹ En specialitet som krævede specielle kunstneriske evner. I 1839 da Louis Daguerre havde publiceret sin fotografiske 'lysbilledkunst'. Da blev Mads Alstrup grebet af den 'magiske' proces, der krævede både kemiske og kunstneriske færdigheder. Det var netop disse egenskaber som fik ham til at forsøge sig som fotograf - Mads Alstrup, blev i øvrigt den første fastboende daguerreotypist i Danmark.²

Den 2. august 1842 publicerede Alstrup at når han havde modtaget bestilte sølvplader fra Paris agtede at etablerer sig i Kjøbenhavn.

Den 29. august 1842 åbnede daguerreotypisten sit første atelier bag Herkulespavillonen i Rosenborg Have (Kongens Have), stedet hvor man i dag nyder en is eller sodavand med udsigt til havens mange blomsterbede. Kameraet var indforskrevet fra den franske hovedstad Paris. De 'aftagne' spejlbilleder kostede den nette sum af 5 rdl - eksponeringstid ét minut!

I 1842 og 1844 udstiller han sammen med ur- og kronometermager Georg Schou (ca.1816-1900), som senere overtager hans atelier, daguerreotypier på Industriudstillingen i København. Alstrups billeder betegnes: *de smagfulde Valg af Stillinger og en ualmindelig Tydelighed og Bestemthed.*

I byens Adresseavis bringes en annonce hvori publikum bliver tilbudt 'aftagelser' til 5 rdl, nu med rabat for familier. Senere på året indkøber han nyt apparatur bl.a. et lysstærkt objektiv og flytter den 15. november til en opvarmet selvbygget glaspavillon på 1. Sal over gården i forbindelse med sin bolig i Store Kongensgade 66, overfor Silkegade.

Den initiativrige daguerreotypist fik desuden i 1843 naturvidenskabsmanden H.C. Ørsted til at udstede en attest på sin fremstillingsmetode – en behandling

med klorguldopløsning³ der bl.a. kunne tåle en let berøring og evt. rensning. I en annonce skriver M.A.: *I den nu indtraadte lysere Aarstid, som er fordelagtig for Daguerreotypiportrætter, giver jeg mig den ærbødige Frihed at anbefale mig til det ærede Publikum med Optagelse af disse, hvilket kan ske i hvilket som helst slags Vejrlig, hvad enten Solen skinner eller ej, og jeg haaber at kunne levere dem meget smukkere og solidere end hidtil bekjendte, hvilket bestyrkes ved nedenstaaende Vidnesbyrd fra Hr. Konferenceraad Ørsted. Attesten lyder som følger: Hr. Uhrfoueral- mager Alstrup har vist mig en Fremgangsmaade, hvorved han giver daguerriske Billeder den Forbedring, at de ikke ved ganske let Berøring fordærves, men kunne endog taale forsigtig Rensning. Endskjønt Enhver let selv kan overbevise sig om, at de daguerriske Billeder, han saaledes har tilberedt, have den Egenskab, har han dog derom ønsket mit Vidnesbyrd, hvilket Ønske jeg hermed opfylder. Polyteknisk Lærestalt 5. Februar 1843. H.C. Ørsted.*

Tilsyneladende blev atelieret ikke den store lykke. Daguerreotypierne var ofte uskarpe, kvaliteten for ringe, så han besluttede sig til at tage på provinsturné i fem måneder. Det kan imidlertid også tænkes, at en stigende konkurrence fra nyetablerede daguerreotypister, som tilligemed leverede et bedre produkt kan have spillet ind på denne beslutning..

Rygtet om hans fotografiske evner lokkede trods alt adskillige svenske og norske kunstnere til at lade sig uddanne i daguerreotypikunsten hos mester Alstrup, som mod betaling underviste i den ædle kunst.

Et tidsbillede

I bogen 'Nogle Træk af Livet i København for en Menneskealder siden' fra 1873 skriver forfatteren J. Plenge: *'... hvor langt lettere er Adgangen til at have gode Kopier af dem (dvs.: Kunstværker) ved Hjælp af Fotografien, en af vor Tids vidunderligste Opfindelser paa Kunstens Omraade! Da Daguerre netop i 1839 forbavsede Verden ved sin Opdagelse af Solens Magt til at frembringe Billeder, anede endnu Ingen, hvilken Udvikling den deraf udspringende Fotografi skulle naa. Nej, da vi i*

¹ Opfindelsen indbragte ham en belønning fra et legatfond.

² En betegnelse af forfatteren Erik Bøgh, publiceret 15. maj 1879.

³ Flensburger Wochenblatt (28/9). 1842), mener at der er tale om ætsning.

1839.

Nyt Magazin

N° 15.

for

Kunstnere og Haandværkere.

Torsdag.]

Udgivet af G. F. Ursin.

[31. Octbr.

Practisk Beskrivelse af Fremgangsmaaden med Daguerreotypen og Dioramaet af Daguerre*).

Fremgangsmaaden med Daguerreotypen bestaaer i Selvfrembringelsen
af de i Camera obscura optagne Billeder,
ikke med Farver;
men med den største Fjinhed i Tonegradationerne.

Daguerreotypen.

Copierne tages paa Solblade, loddede paa Kobber (eller Sol-
plæt). Ihvorvel Kobberet især tjener til at styrke Solbla-
det, bidrager Foreningen af disse to Metaller til en fuldkomnere
Virkning. Sølvet bør være saa reent, som muligt. Hvad angaaer
Kobberet, bør det være tilstrækkeligt tykt for at vedligeholde Pla-
dens plane Figur, saa at Billederne ikke blive vanskabte; men man
bør undgaae at give Pladerne større Tykkelse, end behøves, for at
opnaae dette, eftersom de ellers blive for vægtige. Tykkelsen af disse
to forenede Metaller maa ikke overskride et tykt Kortpapir.

Fremgangsmaaden deler sig i 5 Operationer:

*) Ihvorvel Handels- og Industri-Tidende har i et Udtog meddeelt
Hovedafdelingen til ovenstaaende Skrift, antage, vi dog, at samme fuld-
stændigen oversat, ikke vil være uden Interesse for Magazinet's Læsere.
Vi give allerede i dette Nummer en Deel af samme, ihvorvel vi først med
det i næste Uge udkommende Nummer kunne give Tegningerne, hvortil det
bør leverede henvis; det er nemlig først i denne Uge at vi have modtaget
gennem Boghandlen Daguerre's Skrift.

1840'erne lode med stor Bekostning tage et enkelt Billede af os med Neger-Teint hos Daguerreotypist Alstrup paa Christianborg Slot og glædede os over et saadant Vidunder, da tænkte vi ikke paa, at vi om nogle faa Aar kunde for et Par Mark forevige os selv i forskjellige Stillinger og Udklædninger; da anede vi ikke, at vi saa snart skulde kunne sidde med et Galleri af alle vore Venner og Bekjendte i vor Haand, og selv vore Tjenestepiger skulde dekorere Væggen i sin Stue med Billeder af alle sine Nærmeste. Og dog er Fotografien gaaet langt videre; den indskrænker sig ikke alene til at tage Billeder af Egne og Bygninger, Mennesker og Dyr, men giver for en billig Pris en tro og god Kopi af alle Verdens Mesterværker i Kunst'.

Den håndværksmæssige og fotografiske udførelse af Mads Alstrups daguerreotypier var meget svingende.

Han havde tilsyneladende besværligheder med opstilling og skarphed, et forhold som ikke havde den helt store betydning i provinsen, hvor man ikke så kritisk på kvaliteten.

En nøjere analyse af de ca. 30-35 til dato fundne daguerreotypier viser tydeligt store forskelligheder i lyslægning og personernes opstilling.

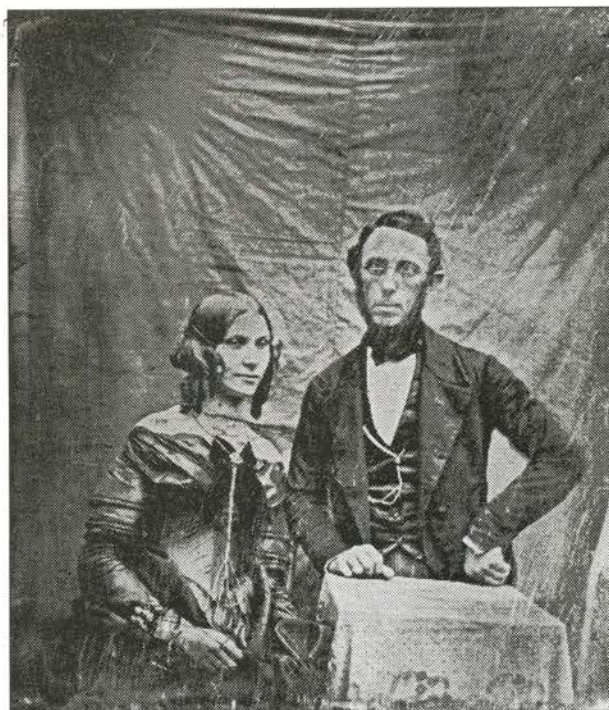
De omtalte provinsturnéer til landets større provinsbyer blev foretaget i årene 1843-1848.⁴ På disse rejser var familien samlet omkring konen Johanne Marie og deres 5-årige søn Gustav. Rejsen gik bl.a. fra Randers langs den jyske vestkyst helt ned til Hamburg, hvor han gjorde indkøb af det nyeste udstyr hos optikerfirmaet Edmund Garbory, som var agent for Voigländer & Sohn i Wien. Tilsyneladende var der stadig flere penge i at rejse rundt i provinsen, for allerede i 1845 drog familien ud på en ny turné der varede frem til 1847.

I året 1846 'aftager' Alstrup ca. 2000 portrætter.

Et Mads Alstrup daguerreotypi?

I 1997 erhvervede fotograf Poul Pedersen i Århus et daguerreotypi som 'osede' af Mads Alstrup. En nærmere efterforskning førte til, at Poul R. Porse gravede følgende oplysninger frem: billedet viser kirurg Otto Rudolph Buchhave Boeck (1806-1889), som havde været på Trankebar, men vendte tilbage til Horsens i 1843. Buchhave Boeck blev 26. juni

1844 gift med Christine Helene Freisleben (1819-1891). Sandsynligheden for at det er et Mads Alstrup daguerreotypi bygger på den kendsgerning, at Alstrup er i Horsens to gange, i oktober 1843⁵ og juli 1846, hvor han 'aftager' 180 daguerreotypier. Det er tydeligt en udendørs optagelse, hvor fotografens presenning er brugt som baggrund⁶.

Mads Alstrups brudebillede er et unika.

Mads Alstrup vendte i 1848 tilbage til hovedstaden med så mange penge på lommen, at han etablerede et atelier i buegangen ved Københavns Hofteater, på Christiansborg slots ridebane nærmest Marmorbroen – et rimeligt eksklusivt sted. I udhængsskabet kunne man se daguerreotypier med en gylden toning, modsat de hidtil blå- og spøgelsesagtige portrætter.

Et udstillingsvindue på dette sted må have vakt opmærksomhed og tiltrukket hofteatrets publikum. I 1849 flytter han til Østergade 78(4), tæt ved Kongens Nytorv, hvor han etablerer sit sidste atelier, hvor han samtidig bor privat med sin kone og sønnerne: Gustav 13 år, Theodor 6 år, Ludvig 4 år, og den nyfødte Carl Johan.

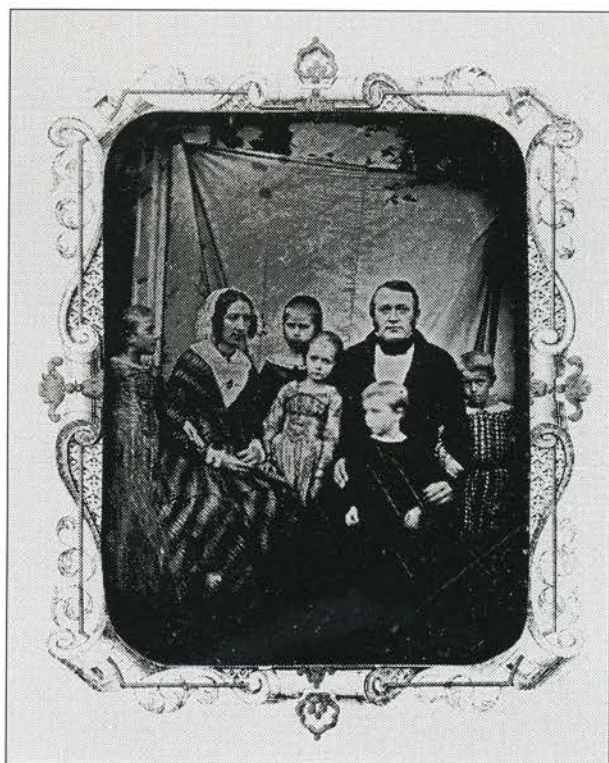
⁴ De mange rejser og turnéer er vel beskrevet i Bjørn Ochsner's værk: 'Fotografer i og fra Danmark til og med år 1920'.

⁵ I 1843 har Buchhave Boeck næppe kendt sin tilkomne kone endnu.

⁶ Samme type presenning, bemærk sammensyningerne, er anvendt på flere kendte M.A. daguerreotypier.

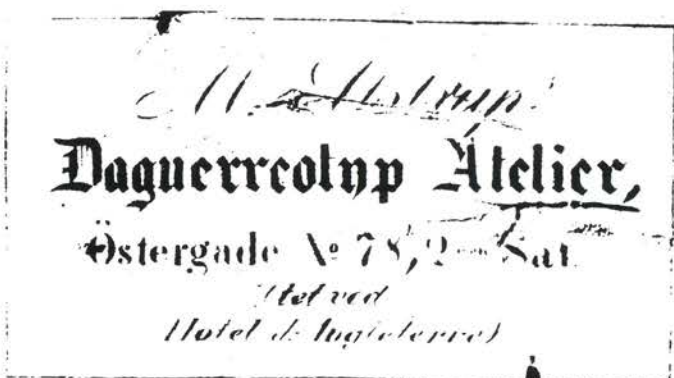
En typisk daguerreotypoptagelse fra 1850'erne
Af ukendt ung dame. Samling: Leif G. Jensen.

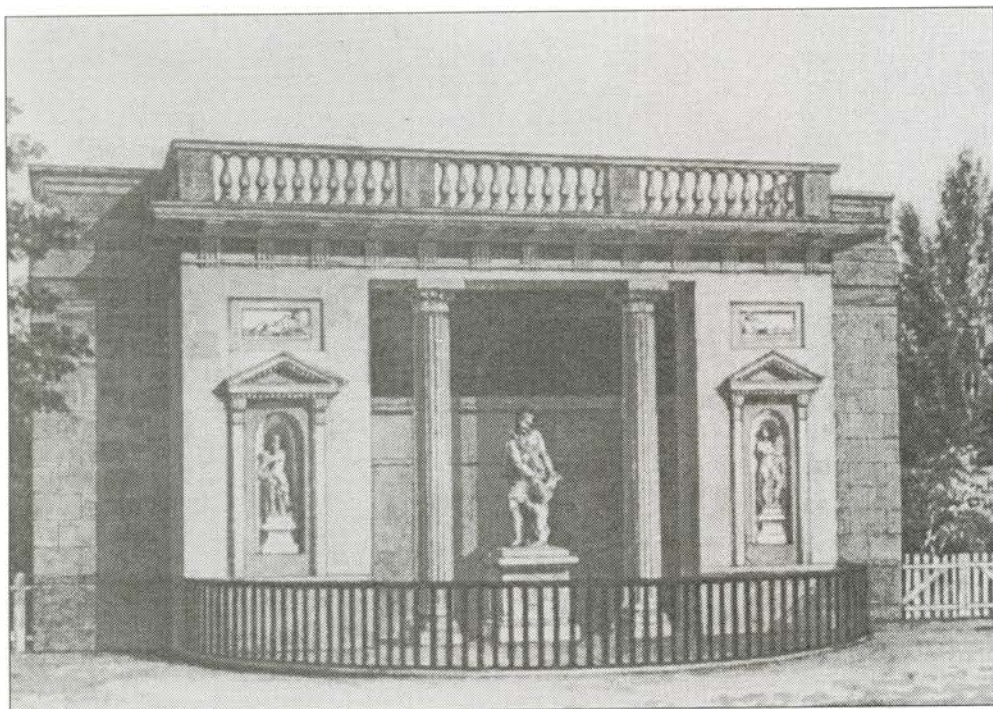

Mads Alstrup har fået presset 5 børn og deres
fader ind foran den intermistiske presentning.

Ukendt optagelse af tre børn.
Samling: Andreas Trier Mørch.

Mads Alstrup 'aftog' i et skur bag den pompøse Herkulespavillon i Rosenborgs Slots Have sine første portrætdaguerreotypier i 1842. Prisen er 5 rdl., og 'aftagningen' tager omtrent eet minut.

De 'aftagne' daguerreotypiers kvalitet er væsentligt forbedret – han begynder at tjene ret godt med rigsdalere.

I 1855 har han tillige råd til at ansætte en husjomfru og to tjenestepiger og erhverve sig flere ejendomme. Publikumstilstrømningen er stadig stigende i de følgende år.

Privatlivet blomstrer - den livsglade og muntre daguerreotypist får sig mange fornøjelige venner, der lader ham holde 'hof', men det, at føre sig frem koster penge, handel og spekulation har også sin pris - dette kombineret med at Danmark i 1857 oplevede en pengekrise slog aldeles bunden ud af hans økonomi – den gode fotograf går fallit i 1858.

Medlem af DFS Andrew Daneman har fremdraget oplysninger omkring hans fallitbo,⁷ som med al tydelighed viser hans ret store økonomiske transaktioner, og afgrundsdybe gæld, som til sidst får ham til at emigrere til Sverige, hvor Mads Alstrup arbejder som fotograf med skiftende samar-

bejdspartnere frem til midten af 1863. De sidste leveår opholder han sig i Falun og dør i marts 1876. En omtumlet tilværelse havde fundet sin afslutning – som daguerreotypist var han middelmådig, som håndværker særdeles dygtig, som handelsmand meget uheldig. Mads Alstrup var imidlertid en pioner indenfor dansk fothistorie.

Alstrups daguerreotypier

Den meget energiske og flittige daguerreotypist formåede at 'aftage' et relativt stort antal fotografier. Fra 1842 frem til 1857 må han have 'aftaget' ca.30.000 daguerreotypiportrætter, hvilket svarer til ca. 2000 stk. pr. år hvoraf de fleste desværre er gået tabt, man har foreløbig kun kendskab til ca.38 billeder.⁸ 10 stk. befinder sig i Det Nationale Fotomuseum på Det kgl. Bibliotek, resten i privat eje.⁹ •

⁸ Disse tal vil jeg mene er langt overdrevet, bl.a. fordi de hidtil fundnes antal er så beskedent.

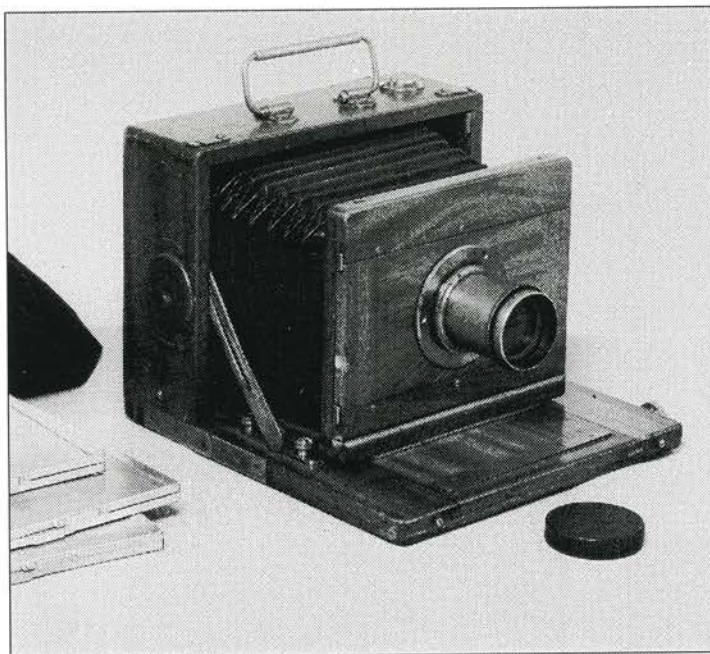
⁹ Fotohistoriker Marie-Louise Berner har i: 'Særtryk af Fund og Forskning, bind 40/2001, s.123-166 beskrevet i Mads Alstrup's liv og levnet, samt en registrant over 24 kendte daguerreotypier. Skriftet giver desuden en velskrevet analyse af Mads Alstrups fotografiske evner som daguerreotypist.

⁷ Beskrivelse af M.A. indbo findes i nedennævnte særtryk.

Nationalmuseets "Nellerødkamera"

-om et 100 år gammelt klenodie

Af Jens Velle

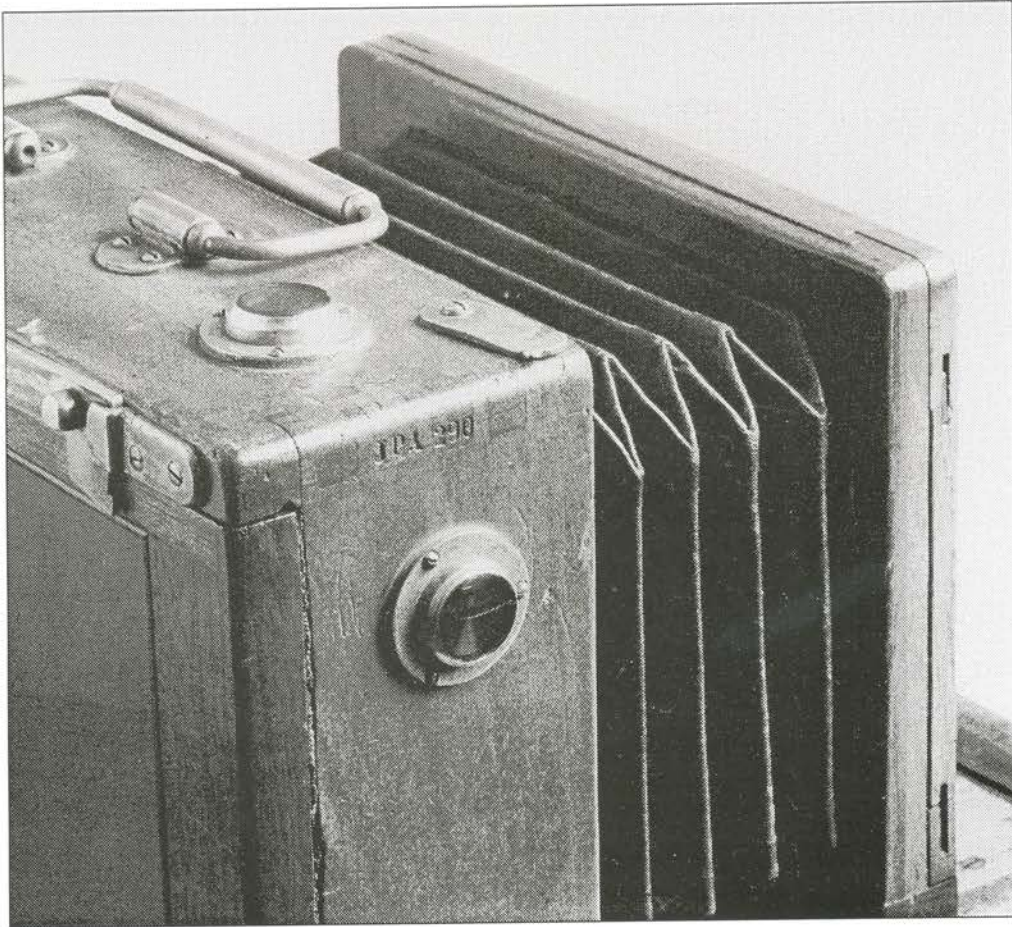
Nellerødkamera nr. 290, stadig smukt og brugbart!

Den 1. juni 1897 tiltrådte historikeren Mouritz Mackeprang (1869-1959) sin nye stilling som Assistent ved Nationalmuseet i København. I årene før havde han arbejdet i Rom med en gennemgang af de pavelige arkiver med henblik på en udgivelse af tekster, der havde relevans for danske forhold. Så det var en ganske ny situation for den unge forsker, der nu skulle omstille sig til en stilling i en fremmed museumsverden.

I nogle hidtil utrykte erindringer fra 1948 om sit arbejde på den institution, hvor han i årene 1922-1938 kom til at virke som direktør, kastes i et lille afsnit nyt lys over et af 'Nellerødmandens' berømte håndbyggede kameraer. Det drejer sig om nr. 290, som tidligere er omtalt i *Objektiv* nr. 66: Temanummeret fra 1994 om Jens Poul Andersen (1844-1935).¹ Her blev kameraets nyere genopdagelseshistorie refereret med særlig vægt på den brug, som museumsinspektør Hugo Matthiessen (1881-1957) gjorde af det i sine store

fotokampagner i årene efter 1913. Af erindringerne fremgår det, at det ikke er Hugo Matthiessen, der anskaffede kameraet til Nationalmuseet, men M. Mackeprang. Vi lader den kendte museumsmand selv berette. Han er netop blevet ansat og redegør i den forbindelse for de fotomæssige sider af dagligdagen. For at lette forståelsen er der tilføjet en række supplerende oplysninger i noterne:

Ligesom senere bestod min Del af Arbejdet i at beskrive Inventaret, hvortil jeg forberedte mig ved at gennemlæse nogle af de gamle Beretninger. Men desuden skulde jeg fotografere, hvad jeg aldrig før havde prøvet. Jeg benytter her Lejligheden til en lille Excurs om denne Side af Museets Virksomhed. Som det fremgaar af, hvad jeg tidligere har fortalt om "Negativsamlingen", stod denne Kunst i hvert Fald i 2. Afdeling i sin spæde Barndom.² Jeg blev indviet i den af en Fotograf Larsen,³ som vi dengang brugte. Det foregik i det lige overfor Kon-

Kameraets smukke detaljer med JPA nummerering.

toret liggende tidligere Magasin, og 'Undervisningen' varede, hvis jeg ikke husker fejl, en Times Tid. Med denne Ballast blev jeg smidt ud paa det dybe Vand, og at der overhovedet kom noget paa Pladerne, ja tilmed noget, der senere kunde bruges i Kirkeværket (jfr. Præstø A., S 604, 79, 90),⁴ maa betragtes som et Guds Under. For øvrigt viser disse Billeder, at jeg maa være gaaet udenfor 'Normen', der var et Exteriør og et Interiørbillede! Først da jeg en 5-6 Aar senere begyndte paa mine Fonterejser⁵ og havde faaet mit eget Apparat fra 'den lille Mand' i Nellerød, der lavede fortrinlige Kameraer og Aluminiums Kassetter, fik jeg et virkeligt Kursus hos en af Bengtssons Kolleger hos Pacht og Crone (Brun)⁶ og lærte da Kunsten saa nogenlunde, saaledes at jeg senere kunde optræde som Lærer for Matthiessen⁷ og Nørlund;⁸ 'Elever' af hvilke jeg har haft megen Ære. Vi c: Brun og jeg, boede begge i Nærheden af Diakonissestiftelsen, der var et ofte

anvendt Objekt. Expositionstiden beregnede han selvfølgelig efter sit Indtryk af Billedet paa Visérskiven, mens jeg – til hans store Fryd! – brugte en Formel, som jeg havde lært af Hertzprung⁹ og hans broder Astronomen,¹⁰ der begge var ivrige Fotografer, og som jeg som et Kuriosum indføjer:

Objektets Valører beregnet efter en Skala, hvor Hvidt var = 1, Sort = 4, gange Udtrækket i Centimeter divideret med Blændespaltens Diameter i Millimeter opløftet til 2. Potens gange Lysstyrken beregnet i Minutter c: den Tid det tog, inden det Lysfølsomme Papir fik samme Farve som en lille Plade paa en Skive, i hvilken det blev stukket ind. Produktet af disse Faktorer gav da Expositionstiden i Sekunder!! Altsaa f. Ex. en Font: $2 \times (17/5)^2 \times 10 = 3$ Minutter. Alt dette blev skrevet ned paa de blaa Negativkonvolutter, vi dengang brugte, og Hertzprung noterede endda baade Dato,

Klokkeslæt og Vejrets Beskaffenhed!! - Jeg indrømmer, at jeg meget længe brugte denne Formel som Kontrol, idet jeg dog hurtig strøg det sidste Led og nøjedes med et Skøn. – Derimod lærte jeg – og vist heller ingen af de andre – nogensinde at fremkalde, hvad der sikkert var en Fejl. Det besørgede Beck i Lille Kirkestræde,¹¹ en flink og gammeldags Fotograf, der kunde tage meget smukke Aftryk, naar Negativet var, som det skulde være, men unægtelig ikke besad Bengssons vidunderlige Ævne til at faa noget ud af en daarlig Plade. En fast Fotograf fik vi først i Begyndelsen af Tyverne, da Friis Johansen¹² sikrede os Bengtsson,¹³ der vistnok dengang var bleven arbejdsløs paa den synkende Skude Pacht & Crone. Vi garanterede ham en vis Minimumsindtægt, hvad jeg var ret betænkelig ved, men som det viste sig, vi godt kunde klare, takket være de mange Fotos til Corpus vasorum.¹⁴ Om hans første 'Værksted' har jeg allerede talt tidligere. Naar der før den Tid skulde fotograferes, foregik det i Riddersalen,¹⁵ hvor jeg, der før 1910 saa at sige var 'Hoffotograf' havde faaet lavet forskellige Arrangementer, Skærme o.l.

Det er altså M. Mackeprang, der – vel i 1902 eller 1903 – fik indkøbt det 'Nellerødkamera', som han benyttede i forbindelse med sine indledende studier af de danske middelalderlige døbefonte. Bogen blev først skrevet færdig i årene efter hans afgang som Nationalmuseets direktør i 1938, og den udkom i et fornemt udstyr i 1941.¹⁶ Her er en del af de mange optagelser fra de første studierejser 1902-05 gengivet. En halv snes år senere kunne inspektørkollegaen Hugo Matthiessen overtage det fine, men ydmyge kamera, som hermed fik en sand renæssance i forbindelse med optagelsen af de tusindvis af bytopografiske motiver, som i disse år er genstand for en første samlet offentliggørelse.¹⁷

Kameraet lå i mange år upåagtet i Nationalmuseets fjernlager, og først, da jeg kunne tilsende Sigfred Løvstad i Herning en forstørrelse af en optagelse, som Nationalmuseumsinspektør Harald Langberg havde lavet i 1949 af den fotograferende Hugo Matthiessen med det aktuelle kamera, kom der skred i tingene.

Det kunne nu identificeres og fik en tiltrængt afpudsning. Sammen med en lille stak originale aluminiumskassetter opbevares det nu på Danmarks

Fotomuseum i Herning. Ved nogle af receptionerne i forbindelse med bogudgivelsen af Hugo Matthiessens fremragende fotoserier har vi benyttet det nu 100 år gamle kamera. Det fungerer stadig upåklageligt. ●

¹ Jens Velle: Hugo Matthiessens kamera og hans danmarksfotografier, *Objektiv* nr. 66, 1994, s. 62-63.

² 2. Afdeling omfattede på Mackeprangs tid i begyndelsen af 1900-tallet bl.a. Middelalderafdelingen. 1. Afdeling omfattede bl.a. oldtiden, og de ansatte her havde allerede i slutningen af 1800-årene i flere tilfælde gjort brug af fotografering ved de arkæologiske undersøgelser.

³ Det har ikke indtil nu kunnet afklares, hvem fotograf Larsen var.

⁴ Billederne er gengivet i "Danmarks Kirker. Præstø Amt", udgivet af Nationalmuseet 1933-35.

⁵ Bogen om "Danmarks middelalderlige Døbefonte" udkom 1941. I et efterskrift til et fotografisk optryk, der udkommer på Forlaget Hikuin december 2003, er der redegjort for disse rejser.

⁶ Sophus Bengtsson (død 1946). Pacht og Crone var et velrenommeret københavnsk firma.

⁷ Hugo Matthiessen (1881-1957), kulturhistoriker. Ansat på Nationalmuseets 2. Afdeling 1910.

⁸ Poul Nørlund (1888-1951), historiker. Tilknyttet Nationalmuseet i 1912, 1938-51 som direktør efter Mackeprang.

⁹ Ivar Hertzsprung (ca. 1870-1902). Han var en loven- de museumsmand, der ofte blev rost af sine kolleger.

¹⁰ Ejnar Hertzsprung (1873-1967), astronom med speciale i bl.a. stjernernes lysstyrke, som han undersøgte ud fra deres spektre.

¹¹ Beck i Lille Kirkestræde ...

¹² Knud Friis Johansen (1887-1971), arkæolog. Han virkede i 1911-26 på Nationalmuseet både som forhistorisk og klassisk arkæolog.

¹³ Se note 6.

¹⁴ *Corpus Vasorum Antiquorum* udkom 1924-64 med 8 bind med Friis Johansen og Chr. Blinkenberg som hovedansvarlige.

¹⁵ Riddersalen indgår i dag som en del af Nationalmuseets udstillingsareal.

¹⁶ Døbefontebogen. Se note 5.

¹⁷ Bøgerne udgives af forlaget Hikuin. Indtil nu er udkommet 13 bind. Bind 14 om Holbæk udkommer december 2003.

'DREJ & SE - FILM'

DANSKE STUMFILMFOTOGRAFER: Filmfotografen Ludvig Lippert

Marguerite Engberg

Dansk filmfotograf, født på Lolland den 4. august 1878. Helt præcis hvornår han døde, har vi ingen oplysninger om, men vi ved, at han i hvert fald blev 75 år, for dagbladet Socialdemokraten havde den 4. august 1953 et fødselsdagsinterview med ham.

Han blev uddannet som fotograf i Nakskov. Efter endt uddannelse tog han til Fredericia, hvor han fik selvstændig forretning. Men Ludvig Lippert havde uro i blodet, måtte se noget mere af verden. Så i 1906 lod han sig engagere som filmfotograf hos Nordisk Films Kompagni. Han begyndte med at optage reportagefilm fra Jylland, men snart kom han over til hovedsædet i Valby

I begyndelsen af september 1908 sendte Ole Olsen ham af sted til Østen. De faar 10.000 Kr. Rejseudgifter, men sørg for at komme hjem med Billeder og Nyheder fra Alverdens Lande. Lippert drog glad afsted, og da han kom til Konstantinobel, indfangede han med sit kamera den helt store sensation: Han optog som den første filmfotograf i verden billeder af Sultan Abdul Hamid. Det foregik under dennes ugentlige køretur til moskéen i Konstantinobel. Abdul Hamid kom i en kortége med sine halvtreds haremsdamer, der alle kørte i hver sin vogn. Så det blev et stort optog. Filmen fik titlen 'Sultan Hamid og Haremsdamerne'. Dens længde var 128 meter, dvs. den havde en spilletid på knap syv minutter.

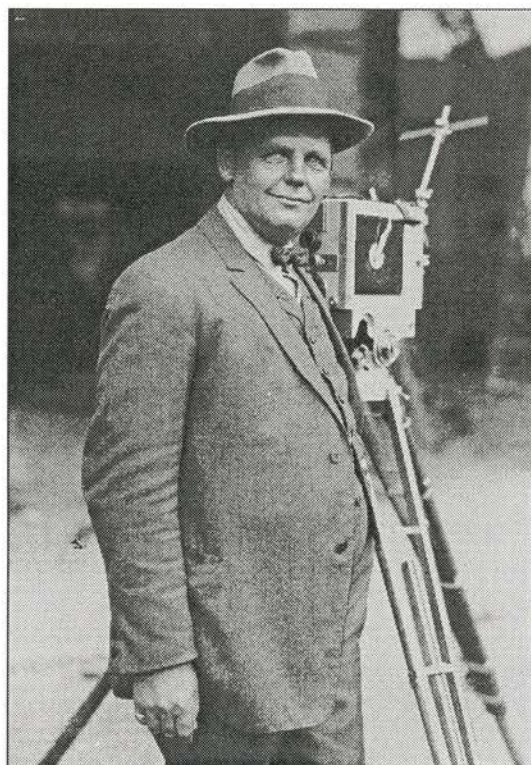
Præmieren fandt sted i Kinografen på Frederiksberggade i København, den 23. oktober 1908.

Ole Olsen solgte 95 kopier af filmen og tjente så mange penge på den, at den betalte alle omkostningerne ved Lipperts rejse. Desværre findes denne film ikke længere. Fra Konstantinobel drog Lippert videre ud i verden: Ægypten var det næste mål, hvor han bl.a. fotograferede to film, en om det moderne Ægypten og en om det gamle Ægypten. Den første hed: 'Ægyptens Storbyer' den anden 'Oltidens Ægypten' desværre er heller ikke disse film bevaret. Fra Ægypten drog han til Sudan, hvor han bl.a. optog filmen 'Drommedareksercits i Sudan'. Senere kom han til Siam. Herfra stammer filmene 'Kongen af Siams Regeringsjubilæum' på 155 meter, 'Bankok i Fest' på 95 meter, 'Siamesisk Skuespil' på 110 meter og 'Fra Elefanternes Land' på 155 meter. Fra den

sidste er der bevaret et fotografi. Da Lippert efter lang tid vendte tilbage til Danmark, viste det sig, at de spoler, han havde optaget i troperne, var helt ødelagt. Lippert havde, når filmene var optaget, lagt spolerne i zinkæsker og loddet dem til, således som han plejede at gøre det under mildere himmelstrøg. Men det skulle han ikke have gjort. Den høje luftfugtighed i de tropiske egne bevirkede, at de indelukkede film blev totalt ødelagt.

Efter hjemkomsten til Danmark fortsatte Lippert som reportagefilminstruktør hos Nordisk Film Kompagni. Han var således med Axel Graatkjær fotograf på filmen 'Bjørnejagt' eller 'Bjørnejagt i Rusland' (1908). Denne film var ligesom de tidligere 'Løvejagten' fra 1907 en fingeret reportagefilm. 'Bjørnejagt' blev optaget på nogle øer i søen Immeln i Skåne. Fem bjørne købt hos den zoologiske have Hagenbeck i Hamborg, måtte lade livet. Der var fire aktører i denne film, bl.a. Nordisk Films chefinstruktør Viggo Larsen. Filmen fortæller en historie om to hold jægere, der på troika var på bjørnejagt i Rusland. Efter en vel overstået jagt slutter filmen med at vise os jægerens jagtfrøkost. 'Bjørnejagt' havde en spilletid på 11 minutter, d.v.s. ret lang efter den tids målestok. Den blev en stor succes og solgt i 118 kopier. I 1908 modtog Nordisk Film desuden en guldmedalje for filmen ved den første internationale kinografkongres, der i 1908 blev afholdt i Hamborg. 2 stillbilleder er alt, hvad der er bevaret af 'Bjørnejagt'.

Ludvig Lippert fortsatte endnu nogle år hos Nordisk. Derefter blev han ansat hos Filmfabrikken Danmark. Senere, i 1913 blev han teknisk leder hos det nystartede selskab Dania Biofilm Kompagni, hvor han ifølge egne udtalelser var fotograf for den norske instruktør Bjørn Bjørnson, der var en søn af den berømte norske forfatter. Bjørn Bjørnson instruerede to film for Dania Biofilm: 'Scenens Børn' og 'Det syndens Barn', begge fra 1913. Vi ved ikke, om det var M.A. Madsen, der fotograferede den første. Ergo må det være 'Syndens Barn', som Lippert var fotograf på. Men igen, filmen findes ikke mere. Dania Biofilm fik ikke nogen lang levetid. Allerede i 1914 måtte det likvidere. Igen stod Lippert uden arbejde. Han vendte for en tid tilbage til Nordisk

Ludvig Lippert i sine velmagtsdage.

Det storslåede optog fra 'Elefanternes Land' 1908.

Films Kompagni, hvor selskabets kunstneriske leder August Blom i 1919 valgte ham til at være fotograf på 'Prometheus', en film, han selv instruerede. Det var en såkaldt storfilm, i to afdelinger, hver med en længde på ca. 2000 meter. Hovedrollerne havde to af selskabets stjerner: Clara Pontoppidan og Gunnar Tolnæs. Manuskriptet til 'Prometheus' var skrevet af den tyske manuskriptforfatter Marie Luise Droop og byggede på et digt af Goethe. Filmen blev kaldt en fantasi i billeder, og den fik både i Danmark og i udlandet en positiv kritik. Første del af 'Prometheus' havde premiere den 18. april 1921 i Victoriateatret i København, anden del en fjorten dages tid senere. Flere anmeldere kom ind på Lipperts indsats. Ved premieren skrev Dagbladet følgende om Lipperts arbejde: Fortræffelige var de fotografiske Optagelser af det oprørte Hav mod Klippekysten. Det var optagelser fra Bornholm, det drejede sig om. Den tyske avis Der Tag skrev den 3. november 1921: Die Photographie ist vortrefflich und von besonderem Reiz ist die Landschaft. Også til USA nåede filmen, hvor vi har to anmeldelser, begge fra den 28. februar 1922. Den første stod i Kinematograph Weekly. Om fotograferingen skrev anmelderen: Very Good. Exteriors very good indeed. og til The Bioscope skrev: Remarkably fine shipwreck scenes.

De følgende år indskrænkede Nordisk produktionen mere og mere, og såvidt vides var Lippert ikke fotograf på flere danske film efter 'Prometheus'. På grund af de manglende jobmuligheder indenfor dansk film drog Lippert i 1923 til Tyskland og fik ansættelse hos UFA, hvor han blev til stumfilmtidens undergang. Mens han arbejdede for UFA fik han i 1926 et tilbud fra Moskva om at komme til USSR for i fem år at undervise fremtidige filmfotografer. Men da russerne ikke ville tillade ham at sende eventuelt overskydende penge hjem til Danmark, sagde han nej tak til tilbudet. Men tilbudet fortæller, hvor højt anskrevet han var i 1926 som filmfotograf. Tyske filmhistorikere kan fortælle os, at Lippert arbejdede på ialt 18 tyske fim. Men de fleste af dem findes ikke længere. Enkelte er dog bevaret som kristusfilmen 'Inri' fra 1923. I dette tilfælde arbejdede Lippert sammen med en anden dansk fotograf Axel Graatkjær. 'Inri' var instrueret af Robert Wiene, 'Dr. Caligari's' instruktør og havde en stjernebesætning med Gregori Chmara som Kristus, Werner Krauss som Pilatus, Henny Porten som Jomfru Maria og Asta Nielsen som Maria Magdalene. Det var første og eneste gang at de to kvindelige filmstjerner og konkurrenter optrådte i samme film. Optagelserne foregik i et kæmpestort atelier, der var indrettet i en tidligere hangar, bygget til de tyske zeppelinere. Dette atelier gav muligheder for store scener, som man f.eks. ser det i et oprin mellem de to Mariaer. De står i en stor kulisser: to sorte figurer med flot sidelys og en dekoration af et

bjerglandskab, der fortøner sig i dis. Man havde satset meget på 'Inri'. Men den blev ingen stor succes, hvilket især skyldtes, at Chmara ikke slog til i den vanskelige rolle som Jesus. Samme år som 'Inri' var Lippert fotograf på en film af en helt anden type. Den hed 'Maciste und die chinesische Truhe'. Den ville man gerne have set for den tilhørte den lange række af film om kæmpen Maciste, spillet af den italienske skuespiller Bartolomeo Pagano, sin tids supermand. Men ingen af filmene findes længere.

Blandt andre film, som Lippert var fotograf på i 1920'erne og en film, der stadig eksisterer er: 'Laster der Menschheit' fra 1927. Filmen var instrueret af Bruno Meinert og hovedrollen havde Asta Nielsen. Den handler om en berømt sangerinde, der er narkoman. I en mindre rolle ser man Werner Krauss, der spiller narkoman på sidste stadium, en fremragende præstation fra hans side. Fotografisk var der adskillige vanskelige scener i denne film, bl.a., hvor vi ser sangerinden optræde på et teater i rollen som Salome i Richard Straus's opera af samme navn. Den scene Meinert havde valgt at vise var den berømte 'syv slørs dans', hvor Salome under dansen efterhånden lader det ene slør efter det andet falde for til sidst at stå nøgen på scenen. Asta Nielsen havde på det tidspunkt nået en alder, hvor hun dårligt talte optræde uden tøj på. Men ved hjælp af soft focus-optagelser og optagelser på lang afstand lykkedes det at få en rimelig god scene.

Den sidste film, som Lippert var fotograf på, hed 'Napoleon auf St. Hélène' og er fra 1929. Den var instrueret af Lupu Pick, der selv havde skrevet drejebogen efter et udkast af Abel Gance, der kort forinden havde skabt sin film om Napoleon. Werner Krauss havde titelrollen og Albert Bassermann, Theodor Loos og Hannah Ralph havde andre vigtige roller. Filmen blev optaget på St. Helena og hele fire fotografer var engageret; foruden Lippert også de berømte tyske fotografer Fritz Arno Wagner og Friedrich Weinmann. Med denne film sluttede Ludvig Lipperts filmkarriere i Tyskland. Han vendte tilbage til Danmark, hvor han ansøgte om en biografbevilling. Han kendte til dette arbejde, for mens han boede i Berlin havde han været leder af en biograf. Som bekendt kunne man helt op til 1972 ikke frit drive biograf her i landet, men skulle ansøge justitsministeriet, senere kulturministeriet om en bevilling.

Men det danske justitsministerium afslog Lippert's ansøgning. Hans dage som filmmand var dermed definitivt afsluttede, og Ludvig Lippert levede resten af livet som lillebilchauffør i København. ●

BILLEDGRUPPEN

VISITKORTKUP PÅ ØSTERBRO!

Fhv. fotohandler Jørgen Gregersen, Kgs. Lyngby, har ofte doneret indsamlede gamle visit- og kabinets billeder til Danmarks Fotomuseum. Denne gang er det Dansk Fotohistorisk Selskab som skal nyde godt af hans rundhåndethed.

3 stk. A4 bind fyldt med i alt 324 visitkort- og 12 kabinetsbilleder – mange af dem har været benyttet i forbindelse med J.G. billedudstillinger på Lyngby Statsbibliotek.

Limitprisen for hvert album er sat til kr. 400,- men vi forventer, da pengene er med til at finansiere de 32 farvesider i forbindelse med temanumrene om Kehlet Stella Nova en endnu større salgspris.

Husk at gå i banken efter penge det er torsdag den 11. december at Andreas Trier Mørch vil være aktiv med Thors Hammer!

Billedgruppen

Billedgruppen har nu skiftet mødested til ØSTERBROHUSET dvs. samme sted hvor vi afholder de normale torsdagsmøder. Forhåbentlig vil dette valg imødekomme medlemmernes muligheder for brug af husets gode faciliteter.

De kommende møder vil forme sig som de plejer med hensyn til fremvisning, køb, salg og bytte af fotografier. Som noget nyt vil der blive etableret en række anskuelighedarrangementer af forskellige fotografiske teknikker, metoder og forsøg på at renovere disse.

Gode råd, litteraturhenvisninger m.m. vil blive udleveret som arbejdsgrundlag for videre selvstudier. Der vil tillige blive arrangeret faglig ekspertise, hvis det er muligt, til yderligere at underbygge vor viden om de gamle billeder.

Ved det første møde vil man blive orienteret om rækkefølgen af disse tiltag i samarbejde med de fremmødtes ønsker!

Mødeaftener i første halvår af 2004.

Torsdag 25. marts

Torsdag 27.maj

Kl. 19:30

Mødested Østerbrohuset

Århusgade 103,

2100 København Ø.

(HUSK P-SEDL)

Gerhard Ryding er kontaktperson vedr. særlige ønsker man måtte have – gode råd er altid velkomne.

'SKUDTE' SOLDATER!

'Soldaterne har faren, generalerne æren'

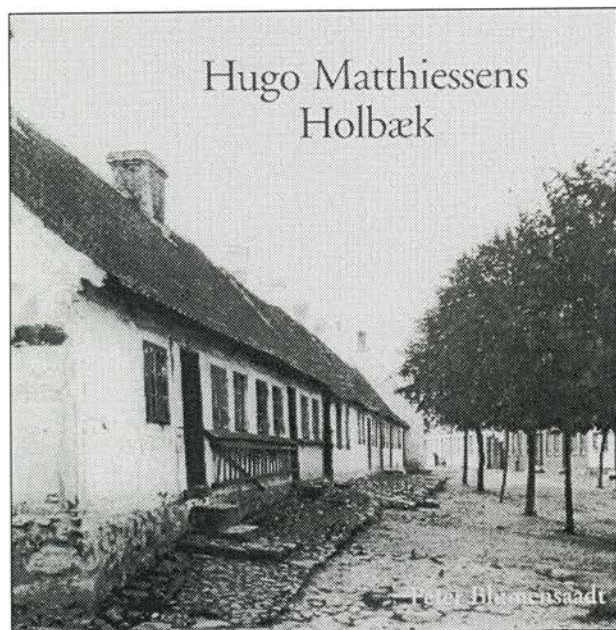
Fotografiske postkort med komiske, ironiske eller latterliggørelse af soldaterlivet var en kolossal salgsartikel helt frem til begyndelsen af Den 2 Verdenskrigs udbrud i 1939. Motiverne var ofte konstrueret med fyldige sentenser, antydninger om den 'latterlige soldaterdisciplin'.

Samlerområdet har sine begrænsninger – til gengæld er emnet udtømmeligt. Dette beskedne billedvalg viser med al tydelighed, at emnet både er interessant - måske endda lærerigt. Claus Eigved Neble har ofte løst gåder omkring rang, medaljer eller uniformering ud fra sådanne skæmtsomme postkort. Værsko og begynd at samle.....

BOG- & UDSTILLINGSOMTALE

Hugo Matthiessens Holbæk – en flot julegave!

Som den 14. bog i skriftrækken Hugo Matthiessens Danmark har Peter Blumensaadt og Jens Vellev tilrettelagt det års udgivelse. Billedkvaliteten er som sædvanlig helt i top!

Bogen anmeldes først i aprilnummeret

Format: 20,5x20,5 cm. indbundet 72 sider illustreret. Kr. 120,-

Kan købes hos boghandleren eller bestilles direkte hos forlaget Hikuin, Moesgård, 8270 Højbjerg.

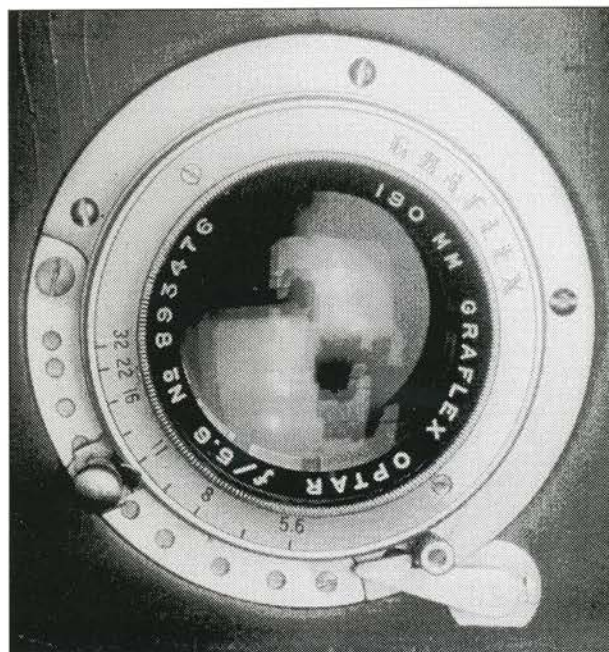
Tlf.: 8666 7666 eller www.hikuin.dk

Helmut Franz/Eduard Reutinger: Steinheil – Münchner Optik mit Tradition, 1826 – 1939. 4 generatiner i videnskabens og teknikkens tjeneste. 464 sider. Format: 21x30cm. Med 116 farve og 324 s/h billeder.

Firmaet Steinheil er verdenskendt for sine optiske og mekaniske instrumenter til brug i astronomi og fysik. Deres legendariske indsats for udvikling af fotografiske objektiver er ligeledes en kendt sag i fagkredse.

Den store og instruktive bog er fyldt med konkret viden og eksakte oplysninger vedrørende deres indsats for fremstilling af optimale fotoobjektiver igennem flere generationer.

Det halvvidenskabelige værk kan anbefales på det varmeste. De kr. 400,-, som er værkets pris er givet godt ud.

Hartmut Thiele: Fabrikationsbuch Photooptik, Carl Zeiss Jena. 386 sider. Format: 21x29,5cm.

Et værk der indeholder beskrivelser fotografiske protoobjektiver, specialobjektiver, fremstillingsproces og levering i perioden 1927 til 1991. H. Thieles gennemgang af produktionstal, tabeller og ikke mindst kvalitets betegnelser er den rene 'løvemad'. For Zeiss-Ikon, Contax- Robot, Ihagee, Balda, Certo og Kochmann-samlere. Her må man også slippe kr. 400,-, men pyt – her er der læsning til 14 dage foran pejsen! Bøgerne kan bestilles på Danmarks Fotomuseum.

Stereoskopbilledet

Når Dansk Fotohistorisk Selskab IKKE har omtalt udstillingen 'Stereoskopbilledet' på Danmarks Tekniske Museum i septemernummeret skyldes det, at der hverken fra museets eller arrangørens side er meddelt noget til bladets redaktion. En indbydelse fremsendes 2 dage før åbningen – man nok spørge!

Udstillingen som man kunne se i perioden 11. oktober – 7. december har været velbesøgt. Se Objektiv nr.100. s.52.

'SAMPLERDILLEN'

Fine museumsgaver!

Det er lykkedes at erhverve 2 originale fotografier af dronning Margrethe II, fotograferet af Grethe Liessner, samt 4 skrapbøger omhandlende en virumfotografers næsten 50-årige virke til Danmarks Fotomuseum. **F.B.**

Kanon & gadefotografer!

Den schweiziske storsamler af kanon- og gadefotografiapparater Zilmo de Freitas har fået publiceret en bog over dette smalle emne. Bogen er på 160 sider med 230 fotografier fra alle egne af verden. Det er den første som gennemgribende beskæftiger sig med emnet. Bestilling: **Forlaget Katar Press, BP 1, F-30140 Mialet. Tlf. 0033/466850124, Fax: 0033/466850024.**

Walter Zapp er død!

Minox fader den 97-årige kamerakonstruktør døde den 17. juli 2003. Et legendarisk liv var levet til ende, men ikke mulighederne for at føre hans tanker videre – alt bliver mindre og mindre. Werner Neumann arbejder på en større artikel om denne spændende personlig, som fik os alle til at erindre filmen Casablanca – hvor spionkameraet Minox havde en hovedrolle.

FOTOUDSTILLING

10. januar - 22. februar:

Skjulte rum

Fotografier af Bent Riis

28. februar - 4. april:

The Golden

11. Internationale Fotosalon

Tirsdag - søndag kl. 12 -16.30

Danmarks Fotomuseum

Museumsgade 28, Herning

Tlf. 97 22 53 22, www.fotomuseum.dk

EFTERLYSNING!

Følgende bøger søges af den amerikanske fotograf William Mortensen:

The Command to Look, The New Projection Control og Outdoor Portraiture. Bøgerne er solgt i Danmark i perioden 1946-1960. Evt. andre bøger af forfatteren har interesse, gerne til lån!

Kontakt: Rudi Hass tlf.: 8666 5055. E-Post rhas@medieskolerne.dk

Den ældste!

Det er lykkedes at finde den ældste annonce for C.P. Stirn's Geheim Camera fremstillet i Berlin. Illustrirter Zeitung 7. december 1889.

Selskabet for Dansk Fotografi

Fotoorganisation for amatørfotografer med over 1.100 medlemmer fordelt på 46 fotoklubber, med mere end 150 personlige medlemmer.

SDF udgiver Dansk Fotografi 6 gange årligt og Fotografisk Årbog hvert år - i 2003 gives den til alle medlemmer.

Læs mere på vor hjemmeside www.sdf.dk
Kontaktperson: Carlo Pedersen: Telf: 6536-1774 eller E-Post

'DIT & DAT'

Foreningsmeddelelser, anvisning- og orienteringsnyt med mødedatoer

MØDEREFERAT

Anvisningssalg 14/9 i Århus og 4/10 i Kbh.

De to anvisningssalg blev afviklet præcis efter bogen. Udbudet af fotografika må for øjeblikket nok siges at være på det jævne, men enkelte klenodier findes dog stadig. Fremmødet var som altid stabilt og glæden ved at erhverve nye apparater til samlingen ikke helt gået fløjten. De sædvanlige aktører sørgede for hammerslag og mynter i kassen. Århus gav kr. 6.040,- og København toppede med kr. 12.120,-
Vel mødt næste gang!

Torsdag 18. september

Jens Mathiesen har delvis bosat sig i Sverige. Dette indebærer at han med falkeøjne kæmmer de svenske loppemarkeder. På et sådant erhvervede han sig et Hasselblad faldkassette kamera. Nærmere omtale findes på side 35. Jens M. havde tillige medbragt et mindre antal sjældne apparater, som han beskrev med stor kyndighed.

Torsdag 16. oktober

Hans Elfelt Bonnesen som tidligere har glædet os som foredragsholder talte i denne omgang om farvefilmens udvikling, men ikke mindst om vor nuværende brydningstid mellem analog- og digitalfilm.

Der findes ingen vej tilbage – kemi og vandpjask er yt. De store firmaer's økonomiske problemer er ét stort mareridt. Kodak har allerede strakt våben og flere andre vil følge trop inden længe. Spørgsmål er nu: gider forbrugeren selv at lave sine billeder, eller har man nok i kun at beskue dem i flimmerkassen?

Bonnesen kom rundt om alle disse problemer og emner – mange spørgsmål fra medlemmerne blev besvaret med stor behændighed – vi takker for et tidskrævende stykke arbejde med at tilrettelægge en sådan aften – så alle følte at de gik hjem med megen ny viden!

Fredag 31. oktober

Det var med stor spænding de 23 fremmødte medlemmer oplevede 'fugl fønix' i det nyetablerede filmarkiv i Glostrup. Jacob Truck og Christian B. Jensen var de fuldendte værter på dagens ekskursion. Filmarkivet bevarer, restaurerer og formidler dansk filmproduktion og filmkultur. De ca. 32.000 filmtitler, 2,3 millioner stillbilleder og ca. 20.000 plakater bliver administreret af 8 medarbejdere. Filmarkiver råder over ca. 1100 kvadratmeter klimastyrede arkiver på + 5 graders C og 300 kvadratmeter på 5 graders C. Begge steder er RH på 30%.

Herudover har man magasinplads til Kurt Petersens- Teknisk Museums og Kesslers samling. Derudover hvad der løbende bliver doneret til samlingen.

DFS's medlemmer fik et gennemgående indblik i, hvad dette projekt til kun 10 millioner betyder for den danske filmkulturhistoriske arv. Kaffe, håndbajer, snaks og hyggelig snak afsluttede et vellykket besøg. •

Nye medlemmer:

Elo Lundin Christensen
Harald Hejns Allé 23,
2860 Søborg.

Henning Andersen
Perlegade 66 B,
6400 Sønderborg.

Frits Rostrup
Elmegade 24, Hammerum
7400 Herning.

John Gunnar Johnsen
Austmarka 22,
N 4070 Randaberg
Norge.

Søren Michael Nielsen
Åderupvej 132,
4700 Næstved.

Jess Lilejedahl
Kirkevej 12,
Branderslev
4900 Nakskov.

Preben Bartels
Oldermansvej 29, 4.th.
2400 København NV.

Velkommen!

Anvisningssalgslisten til torsdag den 11.12.03 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 2. sal, 1850 Frederiksberg C.**

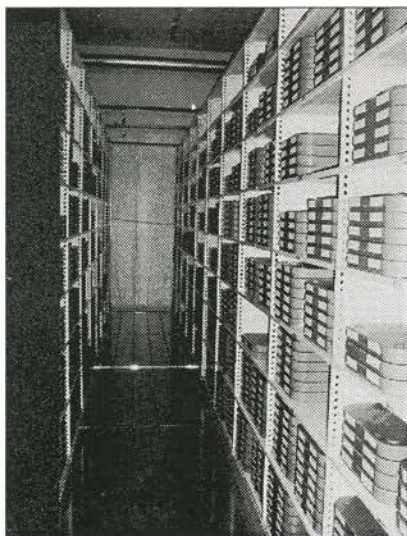
tlf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
1	Minolta AL, m. Rokkor 2,0/45			
2	Olympus OM 707, m. zoom 35 – 70			
3	Pentax Spotmatic SP, m. Super Takumar 3,5/35			
4	Canon AT-1, m. FD 1,8/50 (optræk fast)			
5	Mamiya ZE Quartz, m. Sekor E 1,7/50			
6	Miranda Sensorex, m. 1,9/50			
7	Gl. projektor "TORPEDO" til ca. 8x8 cm. dias			
8	27 View-Master hjul			
9	Zoom til Olympus 28-200mm.			
10	Nikon F-401 AF - hus			
11	Minolta 110 Zoom SLR, m. Rokkor Macro Zoom 4,5/25-50			
12	Konica FM, m. Hexanon 2,8/35 (optræk fast)			
13	Canon T 80, m. 1,8/50			
14	Agfa Print, viewer m. mulighed for print fra 8mm film.			
15	Agfa fremviser, Movector 8. nr. Z 0199			
16	Polaroid, Image system E			
17	Voigtländer VITO CL, m. 2,8/50			
18	Pentona II, m. Trioplan 3,5/45			
19	Contessa Nettel			
20	Agfa Billy I, sort, m. 6,3/105 og taske (velholdt)			
21	Vanderer Pladekamera 4x5, m. 6,8/135			
22	Agfa Karat, sort, m. 6,3/55 (flot)			
23	Olympus optik 4/200			
24	Objektiv nr. 1-100 + de første "Meddelelser" og unummerede eks.pl.			
25	Zeiss Ikon Nettar			
26	Agfa Billy Clack			
27	Lumière – Scoutbox			
28	Rodekasse			
29	Fransk Kodak 620 (Kodak Pliant 620 – type 4), m. Angenieux 6,3/105			
30	Smukt, dansk daguerreotypi (kvinde), i moderne skifteramme			
31	Brownie TARGET SIX-20			
32	Flofilm Duplex Camera Lens Kit (til panoramakamera)			
33	2 stk. box fra Kodak/Nagel: Box 620 Mod. B + Brownie Junior 620			
34	Bauer T5 (Super 8 / normal 8) gengiver			
35	Viewer Erno E-501 8mm, m. splejser			
36	Viewer Goko A-202 super 8, m. 2 splejsere Eumig			
37	Super 8 optager Eumig Viennette 3			
38	93 stk. 9x12 negativer optaget 1921-1929			
39	Cibachrome exponerings-monitor M3			
40	Rødt visitkort-album m. 60 bill., 16x28, lås og lommer intakte			
41	4 cm bred oval mahogniramme, 26x38 cm.			
42	Ensign Spec. Reflex, m. spaltelukker, Aldis-Butcher 4,5 , 9x12 bagst.			
43	Æske med mange Leica-dele			
44	Visitkort-album m. 22 bill., 10x25 cm., lås intakt			
45	Robot II, m. Xenon 1,9/40 + optagerkassette	C		
46	Keramik-askebæger mrk. "ferrania", 10x7,5 cm.			
47	H. Meyer-Goerlitz, Aristostigmat 6,8/120, db. udtræk, 6x9 rl.film bagst.			
48	Price Guide third edition 1981-82 (nypris \$12,95)			

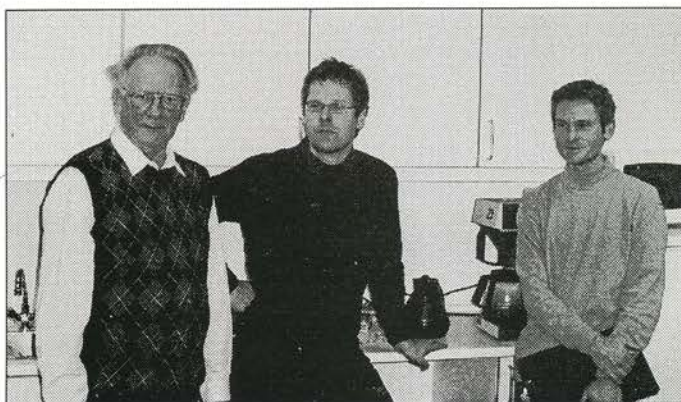
Anvisningssalgslisten til torsdag, den 11.12.03 i København

Anvisningssalgseffekterne sælges som beset, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den anførte tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erlægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postoprkrævning. Den, der afgiver bud for trediemand hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon eller skriftligt til anvisningssalgslederen: **Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 1850 Frederiksberg C.**
 tf. 33 21 43 67 - e-mail: leif.gj@webspeed.dk

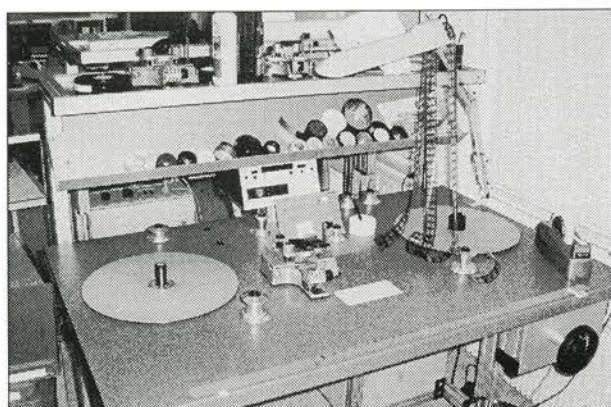
Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
49	Optik: Panthar 1,4/75	B		
50	"Kobold" magasinboxkamera m. 4 org. bill. – "fra tiden"			
51	Kodak EK 8 Instant camera, 1977, (erste deutsche, Spitzenmodell)			
52	Askebæger i plast, Poland exports, made in Italy, 10x15 cm.			
53	"Leonar" pl.kamera, m. Periscopischer 11/140, vaterpas, taske m.m.			
54	Forsatslinse til Ikoflex 937/05 (f 0,5), org. etui og æske	A		
55	Grandjean & Fabritius: "Den lille portrætkunst."			
56	Politiken: "Øjenvidner."			
57	View-Master: Lighted Viewer Model F, m. brochure og 5 hjul			
58	Zeiss Ikon Baby Box, m. Frontar			
59	"Amatørfotografen" 1.-7. årg. (1912-18), indb. i 3 bind			
60	Ringbind med ca. 100 visitkortbilleder	A-B-C	400	
61	Ringbind med ca. 100 visitkortbilleder	A-B-C	400	
62	Ringbind med ca. 100 visitkortbilleder	A-B-C	400	
63	Dr. Paul Wolf: "Mina erfaenheter ... i färg." 1945			
64	"Das goldene Buch der Rolleiflex." 1935			
65	View-Master betragter m. 3 hjul			
66	Sankyo Sound XL-60 S, zoom, macro + mikrofon, taske			
67	Konica Autoreflex A, m. Tamron 35-70/1:3,5, macro + vinkelsøger			
68	Minolta 16EE II (10x14mm)			
69	Lighter, udformet som kamera på fod			
70	Exakta Varex IIb, m. Jena T 2,8/50			
71	Contaflex Matic, m. Tessar 2,8/50			
72	Retina Ia, m. Xenar 2,8/50			
73	Duca Mini 35, m. Ducar 11/5			
74	Topcon, m. 2 ekstra objektiver + Zeiss Ikon lysmåler , samlet i kuffert	B	200	
75	Zeiss Ikon Contessamat + Zeiss Ikon Ikomatic A	A	200	
76	Box Tengor	C	100	
77	Mamiya 135	B	150	
78	Betragter – sjælden model fra Dixey & Son, London, + Agfa 24x36	B/A		
79	Paterson fremkaldertank + Minolta Hi-Matic F	B		
80	Rodekasse			
81	Kodak bælgkamera 6x11	C		
82	Dolly (format 32x40) omforandret, sjælden model samt Movie splejser + Bell & Howell optager (dobb.8) i taske	C		
83	Rodekasse			
84	"Objektiv" Nr. 40 – 55 (1988-91)			
85	"Objektiv" Nr. 56 – 71 (1992-95)			
86	"Objektiv" Nr. 72 – 87 (1996-99)			
87	"Objektiv" Nr. 88 – 98 (2000-02)			
88	7 stk. SMENA / LOMO apparater			
89	Mamiyaflex hus	B		
90	Meopta Axomat 4, (24x36 forst. app.),hvidt, m. 2 optik, slukur m.m.	A/B	100	
91	Canon 110ED, chrome, m. 2,0/26mm. og etui	A		
92	Konica S mini, metallic, (APS kamera)	A/B	100	
93	Agfa Record 16mm filmfremviser (1928), sort, (mangler 1 stk. drivrem)	A/B	100	
94	Kodak model "C" 16mm filmfremviser, m. kasse, instrukt.bog m.m.	A/B	100	
95	Minolta Autocord (6x6), m. 3,5/75mm. samt 2 lysmålere og BT			
96	Contax RTS, m. 2,0/28mm + 1,4/50mm + 2,8/135mm, brugsanv. + BT			

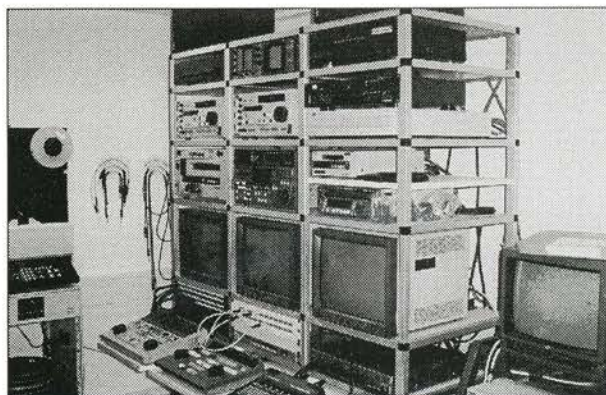
I automatisk rullende stålreoler opbevares de 32.000 filmsruller.

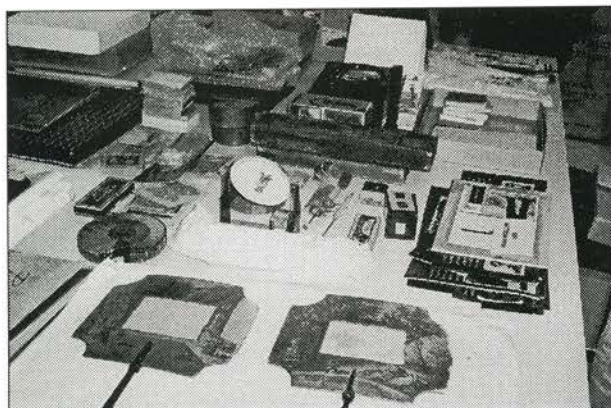
Flemming Berendt, arkivleder Jacob Truck med sin assistent.

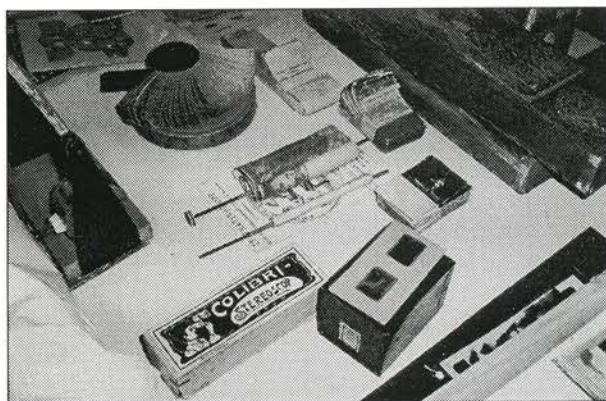
Spolebord.

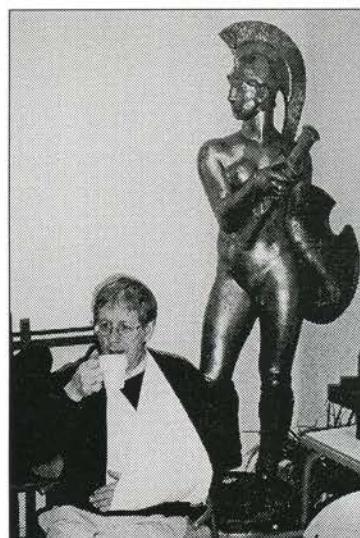
Apparatur til overførsel og ændring af filmformater.

Et udsnit af forskellige metoder til levendegørelse af bevægelse.

Et udsnit af de 23 fremmødte med Kurt Petersen yderst til højre.

Den græske gudinde Athene våger over forsamlingen!

Anvinningsalgslisten til søndag, den 14.09.03 i Århus

Anvinningsalgsliste sælges som besej, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den senere bilandsbetegnelse. Køber og sælger erifægger hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvinningsalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postopkrævning. Den, der afgiver bud for tredemænd hæfter for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvinningsalgslederen: **Leif Germann Jensen, Gl. Kongevej 172 C, 2. sal, 1850 Frederiksberg C.**
 tlf. 33 21 43 67 e-mail: leif-gj@vip.cybercity.dk

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slæg
1	Zeiss Mess-Ikonta 524/16, m. Novar 3,5/75		60	60
2	Ricoh Singlex T.L.S, m. 2,8/55		100	100
3	Edixa Kadett (sort), m. 2 optik: 2,8/50 samt 4/135		300	300
4	Zeiss Contessamat SE, m. 2,8/45		80	80
5	Konica T3, m. zoom 35-70		260	260
6	Agfa Compact, m. 2,8/39		110	110
7	Olympus 707, m. AF 1,8/50		70	70
8	Elmo Mini Projektor (24x36)		60	60
9	Hit minicamera, (nyt i org. æske)		300	300
10	Minolta Dynax, m. AF Zoom 35-80		300	300
11	Polaroid SX 70		100	100
12	Perfekta 6x6 bakelit, (nyt i org. æske)		180	180
13	Zeiss Ikon Contessa, m. Tessar 2,8/50	B	50	50
14	Zeiss Ikon Nettar 517/16, m. Novar 6,3	B	20	20
15	Zeiss Ikon Box Tengor 54/2	BC	50	50
16	Zeiss Ikon Nettar 518/16, m. Novar 4,5	B	70	70
17	Zeiss Ikon 6x9 Erabox	B	40	40
18	Olympus XA2, m. D-Zuiko 3,5/35mm		120	120
19	Retina IB (type 019), m. Schn.-Kreuznach Retina Xenar 2,8/50 og BT		260	260
20	RICOH 126 C Automatic, m. Rikenon 2,8/40		110	110
21	Retinette IB (Type 045), m. Rodenstock Reomar 2,8/45		40	40
22	Minolta HI-MATIC F, m. Rokkor 2,7/38 og BT		10	10
23	Olympus 35RD samt Petri TTL m. 2,0/58 (begge defekte)	B	50	50
24	Canon QL25 samt Kodak Ektra 200 i org. æske		10	10
25	Minolta elektronisk lysmåler, lettere defekt, kan repareres		150	150
26	Minolta SRT-100 hus, m. 1,2/50 og Soligor 2,8/135	C	220	220
27	Petri50mm, Minolta50mm, Meyer35mm, Chinonflex135, Avonar135	B-C	80	80
28	Polaroid 340 m. closeup kit, flash, UV-filtre, dansk manual og taske		350	350
29	Compendie til mellemformat	B	100	300
30	Retinette IIB	B	30	30
31	Retinette IA	B	10	10
32	Rollei 4x4 (sort Baby, 1931)	C	1200	1200
33	Miranda RE spejreflex, m. 2,8/50	B	160	160
34	Agfa Selecta, m. Apolar 2,8/45	B	20	20
35	Zorki 10	B	50	50
36	Kodak Retina I F	B	70	70
37	Liesegang fremviser	(OK)	10	10
38	Werra 2, m. Jena 2,8/50	B	200	200
39	Rodekasse		60	60
40	Voigtlander Vitrona m. håndgreb	B	700	850
41	Polaroid Model 95 A (1954)	B	300	300
42	Contax Ila, m. Sonnar 2/50 (flot, men sløvt gardin)	C	2000	-
43	Murrer's Express Newness	C	150	150
44	Fransk magasin-kamera (1895), faldpladesystem inkl. 7 plader		170	170
45	Mini-diasfremviser mfk. Crown		40	40
46	Edixa-Mat-Reflex C-L, m. 1,4/55 (helt OK)		300	300
47	U.S.C. Cassar 2,8 (Made in Germany) (Sjældent)		260	260
48	Ferrania Ibis, m. Primar 9/85		20	20

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slæg
49	ICA, lille pladekamera			60
50	Nikon FM 2, m. Nikkor 1,8/50		1500	1800
51	Iloca Ia, m. Iltar 2,9/45			100
52	Praktica B 100, m. 1,8/50 (helt OK)			200
53	Stor, god fototaske, fyldt med foliolitteratur			50
54	Optik, Olympus OM 2,8/100mm. (yderst skarptegnende)		300	600
55	Gammel cigarkasse fyldt med visitkortbilleder			110
56	Leitz Prado projektor med kuffert	A		100
57	Kindermann 6x6 projektor, 24V halogen	A/B		550
58	Genos Special (2-øjet bakelit 6x6)	B		120
59	Bedford Flex 4x4 i org. æske	A		160
60	Voigtlander Brilliant, 1. model i metal	A/B		80
61	Rolleicord, m. Triotar (no. 926647)	B		280
62	Kodak No3-A Folding m. træ og rød bælg	B		300
63	Ensign 340 Quarter Plate rullefilmkamera	B		110
64	Rulle- og planfilm 9x12 m. rød bælg, mærket "ved Enna" København	B		280
65	Kodak Junior 620	B		20
66	Kodak Beau Brownie (brun)	B		50
67	Eho Box (blå)	B		50
68				
69				
70				
71				
72				
73				
74				
75				
76				
77				
78				
79				
80				
81				
82				
83				
84				
85				
86				
87				
88				
89				
90				
91				
92				
93				
94				
95				
96				

Anvisningssalgslisten til lørdag, den 04.10.03 i København

Anvisningssalgseffekten sælges som båret, og Dansk Fotohistorisk Selskab påtager sig intet ansvar for eventuelle fejl og mangler og den senere tilstandsbetegnelse. Køber og sælger erklærer hver 12,5% til D.F.S. Der afregnes kontant på stedet med såvel køber som sælger. Kredit gives kun til medlemmer, der ikke er til stede ved anvisningssalget. Ved kommissionskøb vil effekterne blive sendt pr. postopkrævning. Den, der afgiver bud for tredjemand hævler for budet. Medlemmer kan indsende bud pr. telefon, e-mail eller brev til anvisningssalgslisten: **Lif Germann Jensen, Gt. Kongevej 172 C, 2. sal, 1850 Frederiksberg C.** e-mail: **lif_gj@vip.cybercity.dk**

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
1	Practica MTL, m. 2 optik: 1,8/50 samt 3,5/200		160	
2	Polaroid Image		30	
3	Rolleiflex Projektor m. 2 optik: 85mm samt VARIO		35	
4	Goertz Tenax, m. 6,8/168		80	
5	Vollenda 620, m. 4,5/105		40	
6	Refraktometer, sort, dekorativt		200	
7	Nikon Nikkorimat, m. Nikkor H 2/50		150	
8	Contaflex, m. normaloptik + ekstra (orig.) fish-eye optik		220	
9	Russ. Bakiit TLR "Madure" (Lubitel), m. 4,5/75		80	
10	Miranda DX 3, sort, m. 1,4/50		35	
11	Rival målesøgerkamera, m. 1,8/45		10	
12	Genos Rapid bakiit		30	
13	Div. ældre numre af "Fotomagazin" (tysk) og "Leica Fotografie"		30	
14	Kisselbaich: "Bogen om Leica"		20	
15	"Hiford Manual of Photography"		Udgået	
16	Pentacon 4/200, (Exakta bajonet)		70	
17	FED stereoprojektor, fin stand, m. 6 briller, stereorammer, sølvkærm		1650	+
18	Practica, m. 2,8/135 Pentacon Auto		60	
19	Retina I B (Type 019/0), m. Schn.-Kreuznach Retina-Xenar 2,8/50		340	
20	Rolleiflex-Plattenadapter (3. version), inkl. focusing back og pladeholder		50	
21	Retinette IIB (type 031), m. Schn.-Kreuznach Reomar 2,8/45		60	
22	No.9 ANSCO, Model B, m. Wollensak f:4 (ca. 1910, meget veiholdt)	B	500	
23	Zeiss Ikon Nettar 518/16, m. Novar 4,5	B	10	
24	Zeiss Ikon 6x9 Erabox	B	10	
25	Zeiss Ikon Nettar 517/16, m. Novar 6,3	B	10	
26	Zeiss Ikon 6x9 Box Tengor 54/2	B/C	5	
27	"Projectoscop" fra DRGM (= et episkop beregnet til postkort)		260	
28	"Nizo 561 Macro", (= Super 8mm, m. brugsanv. og splicer)		20	
29	Mappe med flere end 100 gl. fotos (= visit, kabinet, stereo og større)		500	
30	9 fotoalbum, heraf 2 med gamle postkort		170	
31	"Stereo World" 1994 - 2001, d.v.s. volume 21 - 27		240	
32	17 teaterfotograf. (heraf 10 kabinet) + 2 postkort (Eith+Poul Reumert)		60	
33	4 ambrotyper, formentlig amerikanske	B	110	
34	Zorki 10, m. Industar 2,8/45	B	5	
35	Retina I F	B	110	
36	Spicegirls 3D-viewer	B	10	
37	Rodakasse		60	
38	Yashica ME, m. 2,8/35	B	10	
39	Voigtlander Vito II	C	40	
40	Daci (grøn metal-box)	B	45	
41	Daci Royal (sort metal-box)	B	30	
42	Konica FT-1 Motor, sort, m. Hexanon 1,7/50	A	700	+
43	Lieseegang Autax 300 fremviser	(OK)		
44	Infra Weizlar 2,8/35	A	40	
45	Leica IIIa, (1935), collapsible Summar 2/5cm.	C	2000	+
46	Voigtlander Perkeo 1, m. Vaskar 4,5/75	B	20	
47	Nikon F2 Photomic, chrome, m. motor MD-2, batteripack MB-2, Nikkor 2/50 og udløserforlænger	(flot) B	3000	+
48	G Yashica GS, m. 1,7/50	B	5	

Nr.	Beskrivelse	Stand	Limit	H.slag
49	Retinette I B, m. Reomar 2,8/45	A		10
50	Voigtlander Vito CL, m. Color Scopar 2,8/50	C		15
51	Pathé-Baby, 9,5mm., m. Trianar-Kraus f:2	B/C		80
52	Exakta Varex IIB, m. Rodenstock / Rotelar 4/100	B		200
53	Exakta I (1938), m. Pancolor 2/50	B		420
54	Exa model I, m. Meritar 2,9/50	C		140
55	Paxette Automatic, Steinhilf Cassart 2,8/50	A		10
56	Kodak klap 9x12, Junior No.1A Autographic med griffel	B		30
57	Zeiss/Voigtlander Perkeo J50S projektor	A		+
58	Enna Mat projektor	A		+
59	C.P. Goerz Wien "Minilux" forstør. apparat (ej komplet)			70
60	Sammenklappelig metal-stereobetrager	A		85
61	Photina 6x6 (2-øjet)	B		10
62	Voigtlander Brillant (bakiit)	A/B		50
63	Eumig C6	B		+
64	Billy Clack 4 1/2 x 6	B		15
65	Kodak No.1A Pocket	B		10
66	Unibox (2-øjet bakiit)	B		80
67	Kodak Brownie 6x9 (brun)	B		100
68	Kodak Brownie 6x9 (rød)	B		420
69	Gammel træstativ (teaktræ?)			60
70	Æske med div. Bolex-reservedele			5
71	Agfa Family Camera			5
72	Asahi/Pentax Auto110 (ant. OK) m. taske, + defekt: dito hus og vinder			100
73	Voigtlander Vitomatic I, m. Color-Scopar 2,8/50 (antageligt OK)			55
74	EKSTRANUMMER: Pathé Kid			100
75				
76				
77				
78				
79				
80				
81				
82				
83				
84				
85				
86				
87				
88				
89				
90				
91				
92				
93				
94				
95				
96				

MØDERÆKKEN:

15/1 – 14/2 (Århus) 19/2 – 18/3

Østerbrohuset - Århusgade 103, København Ø.
Mødetid kl. 19:30

Torsdag 15. Januar OBJEKTIVT SET!

Niels Resdahl-Jensen fortæller på årets første mødeaften om 'Det fotografiske objektiv – historisk set'. Medbragte 'glasskår' og en mindre diasserie vil anskueliggøre det som vel mindst kan undværes i et kamera, når vi undtager hulkameraet.

Medlemmer som måtte være i besiddelse af klassiske objektiver er velkommen til at medbringe disse for almen beskuelse.

Afslutningsvis kommer glas såvel isenkram under 'skrothammeren'.

Torsdag 19. februar

FOTOMUSEER JEG HAR BESØGT

Jan Niemann har gennem mange år besøgt de europæiske fotomuseer. Det har givet ham mulighed for at finde frem til kendte og 'uopdagede' samlinger af fotohistoriske klenodier. Fastholdt på film er det blevet til et diasshow ud over det almindelige. Vi skal bl.a. besøge: Det franske fotomuseum i Bevres, Detches Museum i München, Teknisk Museum i Prag, Norsk Fotohistorisk Museum – da Leif Preuss regerede, men ikke mindst Danmarks Fotomuseum i Herning. Forbrugervejledning vil blive omdelt! 'Skrot' af enhver bliver solgt inden lukketid.

JYLLANDSMØDE

Søndag den 14. februar 2004

Loppemarked & 'skrotsalg'
I 'Beboerhuset' Langelandsgade 52a
8000 Århus C

Program

Kl. 11:00

Vi mødes i 'Beboerhuset', Kjeld Jensen byder velkommen og vi stiller op til loppemarked

Kl. 13:00

Middagspause

Let anretning og øl/vand kan købes

Kl. 13:30

'Skrotsalg' uden salær

Foreningen byder på kaffe/te og småkager

Kl. 14:30

Oprydning!

Vel mødt!

Arrangør: Kjeld Jensen

Tlf.: 9733 5816

E-Post: kjeld5@jensen.mail.dk

Torsdag 18. Marts

NYE ANAGLYF-METODER

Ved DTU er der i de seneste år udviklet en række nye metoder af anaglyf-familien til fremvisning af stereoskopiske billeder. Metoderne bliver anvendt til film, digitale lysbilledshows og teknisk-videnskabelige og medicinske undersøgelser i ind- og udland.

Tidligere lektor ved DTU, Per Skaftte Hansen, vil fortælle om metoderne i et u-teknisk sprog og vise en række af sine egne billeder med én af teknikkerne.

Per Skaftte-Hansen medbringer de specielle grøn-magenta briller i et (forhåbentligt) tilstrækkeligt antal, så publikum kan opleve stereoskopeffekten og vurdere den valgte metode med henblik på farvegengivelsen, der er de nye metoders særlige styrke. Der sættes punktum med salg af 'skrot'.

**LANDSMØDE &
GENERALFORSAMLING
LØRDAG DEN 17. APRIL 2004
I MIDDELFART.**

'SPALTELUKKEREN'

Classic Camera nr. 26, maj 2003 er et temanummer helliget Nikon-kameraer. På 48 sider får man en grundig beskrivelse af de mange apparater produceret på den legendariske fabrik. En grundig historisk oversigt er ledsaget med usædvanlig flotte højglansfotografier. De næsten 200 fotografier med korte tekniske beskrivelser, nogle med auktionsvurderinger er rigeligt et årsabonnement værd. Kontakt: Editrice, viale Peceno 14, 20 129 Milano, Italien. Fax: +39-02-71.30.30, info@zoom-net.com

Hvem var hvem? I den tyske fotoindustri. Harmut Thile har registreret 960 fototekniske- og kemiske industrifirmaer i Tyskland fra 1849 til 2003. Den ihærdige fotohistoriker har kuglegravet det tyske handelsregister og skabt et opslagsværk af stor værdi for samlere af tysk 'isenkram'. Cirka 450 enkeltpersoner er omtalt. Man får tillige et særdeles detaljeret overblik og udviklingsforløb af de mange firmaers opståen og nedlæggelser. Det 140 siders opslagsværk er udsendt privat, men kan bestilles enten gennem Danmarks Fotomuseum eller www.lindemanns.de Prisen er ca. kr. 250,-

Dele af redaktionen holdt ferie!

NUDE & PHOTO, The magazine for sensual photography. Det lyder som noget delikat og lækkert – og det er det sandelig også. Rudolf Hillebrand Publishing, det er ham med Photo/Deal, er gået ind i en brance hvor konkurrencen er meget hård. Det er imidlertid lykkedes at fremstille et billedtidsskrift af meget høj karat. De mange smukke 'kurvererede' damer fremtræde på tryk som det ypperligste man i dag kan fremstille. Tekst og billeder indeholder seriøs tale for ånd og øjne. Tidsskriftet er ikke billigt, men godt. Bestilling: E-Post hillebrand@nudeandphoto.com (www.nudeandphoto.com).

Det er til enhver tid tilladt at bidrage skriftligt eller på anden måde i vort tidsskrift **Objektiv**.

'SPALTELUKKEREN'

Glædelig jul og godt nytår!

NB: Kassereren minder om betaling af kontingent for 2004 senest 31. januar.

Senere indbetaling indebærer ekstra gebyr til porto

Betaling kan ske på giro nr. 150 6447 eller bank: reg. nr. 7681, konto 1567585.

Evt. check/kontant til kassererens adresse

BESTYRELSEN - ADRESSER M.M.:

Formand:

Svenn Hugo
Orebyvej 27,
4990 Saksøbing.
Tlf: 5470-5595
vildmanden@email.dk

Næstformand & anvisningssalgsleder:

Leif Germann Jensen
Gl. Kongevej 172c.II,
1850 Frederiksberg C.
Tlf: 3321-4367 (helst 10-11)
leif.gj@webspeed.dk

Æresmedlemmer:

John Philipp
Kurt Petersen
Flemming Berendt

Redaktør:

Flemming Berendt
Postboks 49
Teglgårdsvej 308,
3050 Humlebæk.
Tlf: 4919-2299
dfs@post.tele.dk

Kasserer:

Kjeld Jakobsen
Stationsgade 24
8240 Risskov
Telf: 8617-5595
dfs-kasserer@post.tele.dk
Giro konto nr. 1 50 64 47
Kontingent kr. 300,-

Bestyrelsesmedlemmer:

Allan Bunton
Vanløse Allé 70, II, tv.
2720 Vanløse.
Telf: 3871-0091

3. torsdag i måneden kl. 19.30.

I perioden september - april.
Østerbrohuset - (HUSK P.
SEDL).
Århusgade 103, 2100 Købh. Ø.
Tlf: 3538-1294

Møder i Jylland:

Oktober og januar/februar

Jyllands/afdeling:

Kjeld Jensen
Høbrovej 19, Hvingel
6950 Ringkøbing.
Tlf: 9733-5816
kjeld5@jensen.mail.dk

Hjemmeside:

Danmarks Fotomuseum:
www.fotomuseum.dk
DFS:
www.objektiv.dk

Møder: København:

Redaktion

Objektiv udsendes i april, september og december. Gamle numre kan købes.

Ca. hvert andet år udsendes en opdateret medlemsliste.

Indholdsfortegnelse over alle numre af Objektiv kan rekvireres.

Henvendelse: Flemming Berendt.

E-post & internet
dfs@post.tele.dk
www.objektiv.dk

Webmaster

Flemming Lamberth
flamberth@hotmail.com
Tlf.: 3250-6367.

Økonomi & adresseændring:

Kontingent: Danmark & Norden kr. 300,-. Øvrige Europa kr. 400,-. (Medlemsperiode: 1. Januar til 31. december).

Girokort udsendes med decembernummeret af Objektiv.

Kontingentet skal være betalt senest 1. februar. DFS's gironummer 150-64 47

Henvendelse: Kjeld Jakobsen.

Anvisningssalg & loppemarked:

Medlemskab af DFS er obligatorisk for at kunne deltage i anvisningssalg. Sælger og køber betaler hver 12,5% i salær til DFS.

Skriftligt bud fremsendes til anvisningssalgslederen. Anvisningssalg afholdes ved generalforsamlingen i Odense i april, i september i Jylland. Desuden i oktober og december i København. Derudover afholdes loppemarked i januar/februar, april, september og oktober.

Henvendelse: Leif Germann Jensen.

Tilmelding af fotografika pr. post eller e-mail senest 1. marts, 10. august og 1. november.

Gl. Kongevej 172C.II, 1850 Frederiksberg C. Telf: 3321 4367 (helst 10-11). leif.gj@webspeed.dk

Medlemmer kan fremsende BUD pr. tlf, brev eller E-Post.

Følgende har bidraget med materiale eller andet:

Danmarks Fotomuseum - Cote Cuculiza - Tune Laug - F. Berendt

Alle rettigheder forbeholdes. Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse af skriftet samt dele deraf er KUN tilladt efter skriftlig tilladelse fra Dansk Fotohistorisk Selskab.

No part of this publication may be reproduced in any form without permission in writing from the Copyright holder.

Dansk Fotohistorisk Selskab ©. 2003. All right reserved under international Copyright Convention.

Indsendt materiale er underlagt bladets almindelige layout. ISBN 0107-6329 Denmark

Tryk: PE Offset, Tømrervej 9, 6800 Varde.

POSTBESØRGET BLAD
NR. 51049 (8245 ARC).

PHOTOGRAFICA

CLASSIC CAMERAS

SKINDERGADE 41 • 1159 KØBENHAVN K • TEL 33141215 • WWW.PHOTOGRAFICA.COM

